

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew

na lata 2023-2030

Marzec

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BRUDZEW.....	6
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	7
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej	9
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	11
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych	14
4.1. Ocena sytuacji Gminy.....	14
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	15
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	18
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY BRUDZEW	21
1. Misja i wizja.....	22
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym...	23
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brudzew oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej	42
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.....	50
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	57
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	60
ZAŁĄCZNIKI	63
Załącznik 1: Diagnoza.....	64
Załącznik 2: Wzór ankiety	124
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	129

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2030 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Brudzew, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. W pracę nad dokumentem zaangażowani byli członkowie Zespołu do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 o następującym składzie:

- Paweł Jacaszek – Przewodniczący Zespołu,
- Dominika Kaszyńska-Fisiak – Członek Zespołu,
- Agnieszka Waliszek – Członek Zespołu.

Gminę Brudzew przy tworzeniu Strategii wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

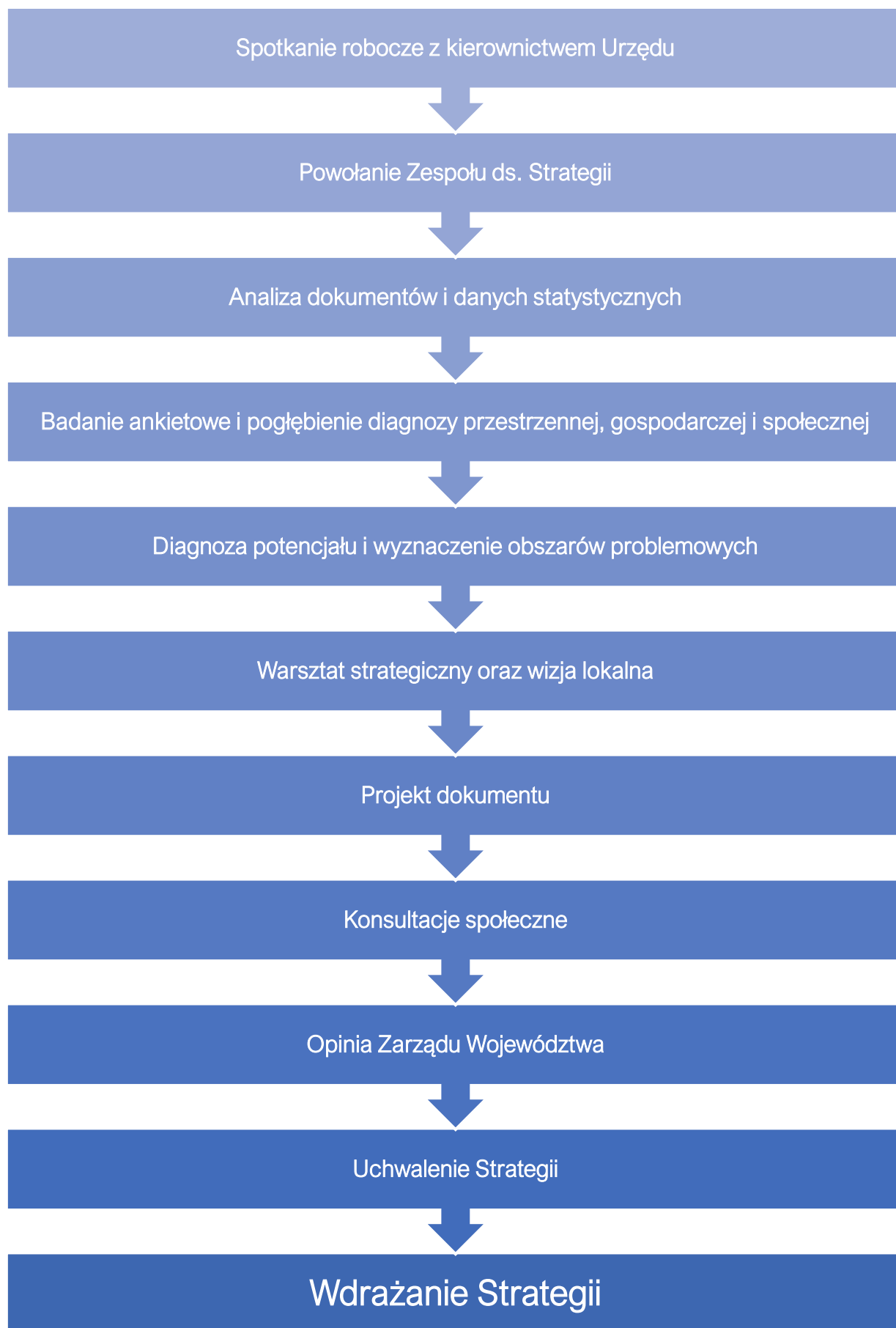
- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Joanna Cieślińska - Ekspertka merytoryczna w Dziale Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Maja Czyż – Specjalistka ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Wojciech Wasylewicz – Młodszy Specjalista ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego.

Pracę nad Strategią rozpoczęto w listopadzie 2022 roku, kiedy to Rada Gminy Brudzew przyjęła Uchwałę Nr LIX/403/2022 w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030, w tym trybu konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Następnie został powołany Zespół ds. opracowania projektu „Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030” zgodnie z Zarządzeniem Nr 45/2022 Wójta Gminy Brudzew z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie powołania Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030.

Do jego zadań należało opracowanie założeń do projektu Strategii, pomoc przy opracowaniu projektu Strategii oraz uczestnictwo w warsztatach diagnostycznych i strategicznych, które odbyły się w dniu 05.01.2023 r.

Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono badaniami ankietowymi wśród mieszkańców oraz warsztatami strategicznymi. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe. Następnie opracowano analizę SWOT, misję i wizję rozwoju Gminy, a także cele strategiczne, operacyjne oraz działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie podstawowych celów. Powyższe zagadnienia skonsultowano z Gminą i w lutym 2023 roku przygotowano projekt Strategii.

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 została przygotowana zgodnie z art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym z uwzględnieniem wniosków z przeprowadzenia badań ankietowych. Następnie dokument poddano konsultacjom społecznym i przedłożono Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju. Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

Część I

STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY BRUDZEW

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Brudzew położona jest w powiecie tureckim, we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Od miasta powiatowego – Turku – odległość z miejscowości Brudzew wynosi ok. 13 km. Ponadto jest to jednostka granicząca z dwoma innymi powiatami (kolskim i poddębickim), dzięki czemu znajduje się w stosunkowo bliskiej odległości do innych miast powiatowych – Koła (ok. 15 km od miejscowości Brudzew) oraz Poddębic (ok. 41 km od miejscowości Brudzew).

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne – 68% powierzchni, należy jednak zaznaczyć, że warunki glebowe należą tu do najłagodniejszych w województwie. Ten fakt, a także liczne przekształcenia terenu, powstałe w wyniku eksploatacji węgla brunatnego, i uwarunkowania społeczno-gospodarcze mają wpływ na negatywną perspektywę rozwoju rolnictwa na obszarze Gminy Brudzew.

Głównym ciągiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 470 przebiegająca w osi północ-południe w zachodniej części Gminy. Tereny w bezpośrednim sąsiedztwie drogi wojewódzkiej zostały przeznaczone na lokalizację rozwijającej się strefy inwestycyjnej. Ponadto w granicach Gminy przebiega fragment autostrady A2, a najbliższy węzeł znajduje się 10 km od granic Gminy.

W wyniku zakończonej eksploatacji węgla brunatnego na obszarze Gminy zlokalizowane są wyrobiska odkrywek, które przekształcono w stopniowo rekultywowane zbiorniki wodne. Powstawanie takich akwenów ma wpływ na urozmaicenie krajobrazu obszaru, a także stworzenie warunków rozwojowych dla siedlisk wielu gatunków ptaków. Ponadto, mogą być one wykorzystywane w kontekście lokalizacji alternatywnych źródeł energii. Należy jednak mieć na uwadze, że rekultywowane zbiorniki posiadają niekorzystny skład chemiczny wód oraz niestabilne brzegi. Wyklucza to przeznaczenie samych akwenów oraz terenów zlokalizowanych w ich bezpośrednim sąsiedztwie na działalność rekreacyjno-turystyczną. Rokrocznie zauważalny jest również wzrost poziomu wód zbiorników, co w przypadku wystąpienia warunków zagrożenia powodziowego (sąsiedztwo korytarzy rzecznych Warty, Teleszyny i Kiełbaski) może skutkować zalaniem pobliskich terenów.

Efektem działalności górniczej w granicach Gminy były cenne odkrycia archeologiczne w obrębach miejscowości Kwiatków i Koźmin. W związku z tym planowane jest przeznaczenie rzeczonych terenów pod działalność turystyczno-rekreacyjną. Opracowano koncepcję powstania kompleksu „Parku Odkryć”, której założenia dotyczą m.in. rekonstrukcji odkrytych obiektów, powstania centrum naukowego oraz usług towarzyszących (gastronomia, hotel). Funkcjonowanie kompleksu opierać się będzie na adaptacji istniejącej zabudowy zabytkowej oraz zaangażowaniu miejscowej społeczności w postaci działalności lokalnej spółdzielni socjalnej. Spełnienie założeń koncepcyjnych skutkować ma wzmożeniem ruchu turystycznego i zwiększeniu rozpoznawalności Gminy Brudzew w skali regionalnej i krajowej.

Poza stanowiskami archeologicznymi do najatrakcyjniejszych zabytków Gminy Brudzew należą obiekty sakralne, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe oraz system bunkrów stanowiących

system umocnień z czasów II wojny Światowej. Obszar Gminy jest zatem atrakcyjną destynacją dla pasjonatów historii i architektury.

Na obszarze Gminy Brudzew aktywnie realizowane są projekty z zakresu lokalizacji instalacji Odnawialnych Źródeł Energii. W Brudzewie zlokalizowana jest jedna z największych farm fotowoltaicznych w kraju (130 ha), którą wybudowało konsorcjum eSoleo i PAK SERWIS. Ponadto władze samorządowe realizują projekty parasolowe budowy instalacji fotowoltaicznych dla mieszkańców gminy i na bieżąco dokonują wymiany tradycyjnych źródeł ogrzewania na źródła odnawialne w budynkach jednostek gminnych. Dodatkowo, dalszy rozwój strefy inwestycyjnej oraz koncepcja zagospodarowania terenów pokopalnianych realizowane będą z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

W granicach Gminy zlokalizowane są formy ochrony przyrody: Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000 (Dolina Środkowej Warty). Występujące w ich granicach polodowcowe formy rzeźby terenu, tereny leśne oraz ostoje chronionych gatunków ptaków wodno-błotnych stanowią ważne elementy zróżnicowanej fauny i flory Gminy Brudzew.

Wymienione wyżej elementy budujące walory turystyczne i przyrodnicze Gminy, turyści mogą zwiedzać w ramach tematycznych szlaków: rowerowego i konnego. Widoczny jest natomiast deficyt obiektów tworzących bazę noclegową, stąd realizacja założeń rozwoju turystyki w Gminie winna uwzględniać powstanie takowych. Gmina Brudzew znajduje się w pobliżu innego ośrodka o wysokich walorach rekreacyjnych – Uniejowa, w którym zlokalizowane są źródła termalne, odwiedzane przez gości z całego kraju. Atrakcyjna oferta turystyczna Brudzewa i Uniejowa może zachęcić turystów do pozostania w tym obszarze na okres kilku dni, co wiązać się będzie z koniecznością rozwoju bazy noclegowej.

Narzędziami polityki przestrzennej na szczeblu lokalnym są Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które zostało zaktualizowane w 2019 roku oraz plany miejscowe obejmujące zasięgiem 20% powierzchni Gminy. Najistotniejszym z punktu widzenia rozwoju gospodarczego jest Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego określający szczegółowe zasady zagospodarowania dla strefy inwestycyjnej zlokalizowanej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 470.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Do niedawna lokalny rynek pracy Gminy Brudzew oparty był na działalności górniczej. Znaczny odsetek mieszkańców Gminy był dotychczas zatrudniony w tym sektorze. Po zakończeniu eksploatacji węgla brunatnego na obszarze Gminy pojawiła się perspektywa wzrostu bezrobocia. Zauważyć jednak można proces adaptacji mieszkańców do nowych realiów gospodarczych. Byli pracownicy kopalni odnaleźli zatrudnienie w sąsiednich gminach, gdzie branża górnicza wciąż funkcjonuje, a także dzięki posiadanym uprawnieniom kierowców – m.in. w branży transportowej. Znajduje to odzwierciedlenie w statystykach dotyczących zatrudnienia mieszkańców Gminy – od 2020 roku zauważalny jest spadek udziału osób bezrobotnych. Rokrocznie zauważalny jest wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (z 327 w 2017 roku do 441 w 2021 roku), co w dużej mierze związane jest z dynamicznym rozwojem strefy inwestycyjnej. Największy udział podmiotów gospodarczych w Gminie realizuje swą działalność w sekcjach PKD: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz pozostała działalność usługowa. Warto jednak zaznaczyć, że największe przedsiębiorstwa działają m.in. w branżach weterynaryjnej, farmaceutycznej czy akustycznej. Powstawanie nowych przedsiębiorstw w strefie inwestycyjnej może wpłynąć na zmianę struktury branżowej firm Gminy Brudzew, a także pojawienie się nowych zawodów deficytowych, również w branżach specjalistycznych.

Łączna długość oraz stan dróg gminnych odpowiadają lokalnym potrzebom, należy jednak zaznaczyć, że dynamiczny rozwój strefy inwestycyjnej, a także zagospodarowanie terenów pokopalnianych, wiązać się będzie z zapotrzebowaniem na inwestycje w ramach infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej. Łączna długość ścieżek rowerowych wynosi zaledwie 1,2 km. Planując rozwój turystyki rowerowej, a także założenia szerszego korzystania z tego środka lokomocji przez mieszkańców, władze samorządowe powinny uwzględnić realizację przedsięwzięć związanych z rozbudową sieci infrastruktury rowerowej.

Gmina nie wykazuje potrzeby reorganizacji gminnego transportu publicznego. Mieszkańcy w dużej mierze są samowystarczalni transportowo. W związku z powyższym przewozy autobusowe realizowane są przez prywatnego przewoźnika.

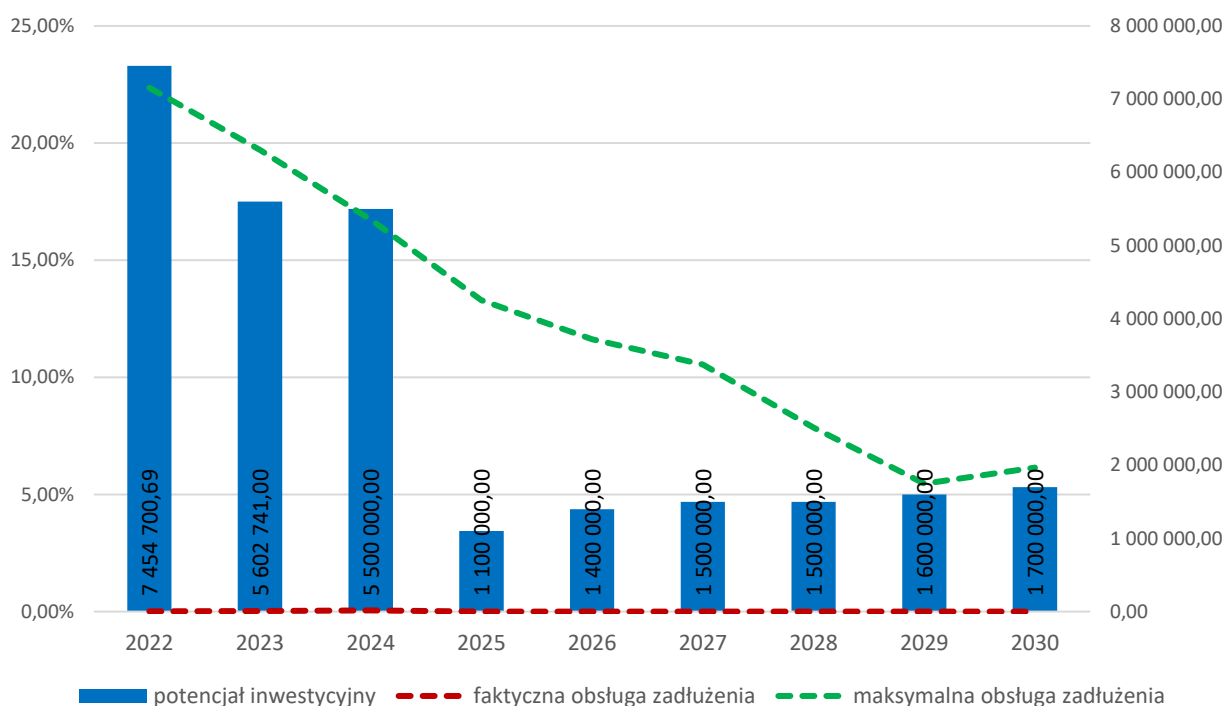
Obszar Gminy Brudzew niemal w całości jest zwodociągowany. Z drugiej strony mniej niż połowa (31,9%) mieszkańców posiada dostęp do sieci kanalizacyjnej. Niemniej jednak na bieżąco realizowane są inwestycje związane z rozwojem infrastruktury kanalizacyjnej (m.in. przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brudzewie). Na obszarze Gminy nie funkcjonuje sieć gazowa – pomimo przebiegu w granicach Gminy linii sieci gazowej wysokiego ciśnienia – wykorzystanie jej na potrzeby Gminy Brudzew jest obecnie nieopłacalne.

W zakresie gospodarki odpadami zauważalny jest roczny wzrost udziału odpadów segregowanych w łącznej ilości zebranych odpadów komunalnych, co wskazuje na rosnącą świadomość ekologiczną mieszkańców. Ponadto władze samorządowe realizują inicjatywy o charakterze edukacyjnym w zakresie ekologii. W Brudzewie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, niemniej jednak wymaga on przeprowadzenia prac modernizacyjnych.

W okresie ostatnich 5 lat budżet Gminy Brudzew ulegał stopniowej stabilizacji. Regularnie zwiększały się dochody Gminy. Zauważalny jest coroczny spadek kwoty długu. Jednocześnie w 2019 roku nastąpił blisko dwukrotny wzrost nadwyżki operacyjnej, poziom ten utrzymywał się w następnych latach. W strukturze dochodów zauważalny jest spadek dochodów własnych spowodowany m.in. zmniejszeniem wpływów z opłaty eksploatacyjnej, który z kolei związany jest z zakończeniem działalności górniczej na obszarze Gminy Brudzew. Na wzrost dochodów własnych Gminy wpływ będzie miał dalszy rozwój strefy inwestycyjnej. Jednocześnie zwiększała się kwota wydatków Gminy (zarówno bieżących jak i inwestycyjnych). Największy udział wydatków w latach 2017-2021 przypadał w działach: oświata i wychowanie, rodzina oraz administracja publiczna.

Największymi projektami realizowanymi w Gminie Brudzew w ramach unijnej perspektywy finansowej 2014-2020 były inwestycje związane z rozbudową instalacji OZE, elementów sieci wod.-kan. oraz infrastruktury drogowej.

Obserwując potencjał inwestycyjny Gminy Brudzew (środki finansowe pozostałe do dyspozycji po pokryciu wydatków bieżących i spłacie zaplanowanych obecnie rat kapitałowych) do 2030 roku można zauważyć, że Gmina będzie miała do dyspozycji 19,9 mln zł, z czego 5,6 mln zł w 2023 roku.

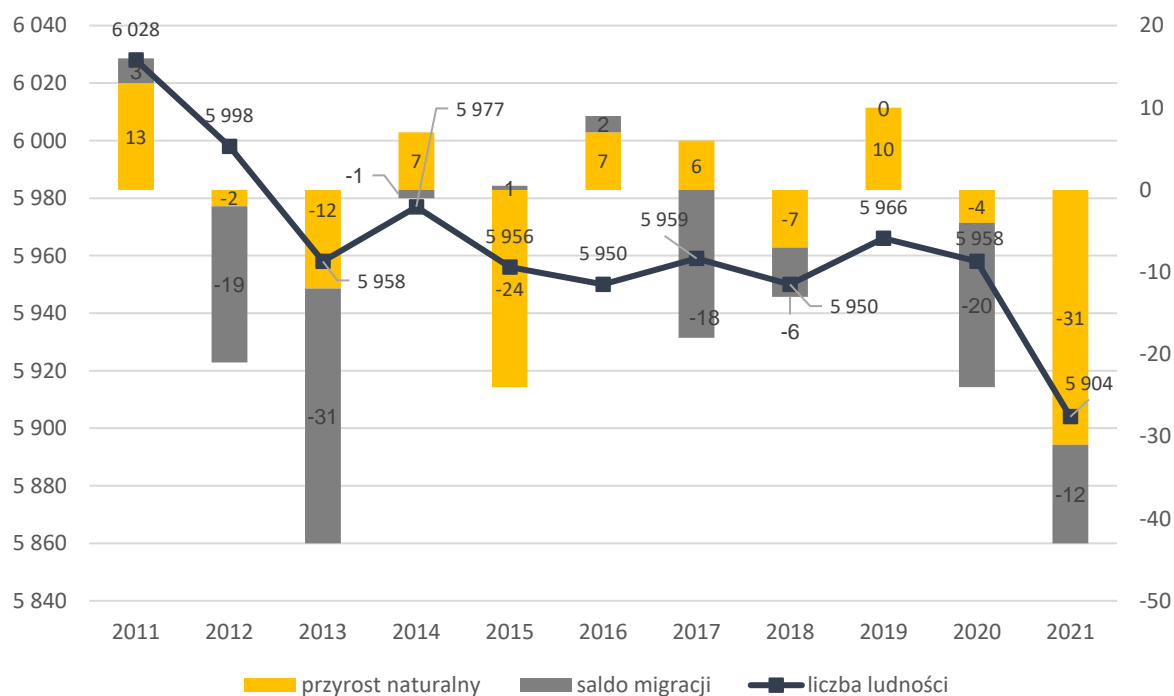

Ryc. 1. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brudzew na lata 2022-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr LVIII/391/2022 Rady Gminy Brudzew z dnia 26 października 2022 roku w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brudzew na lata 2022-2030

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

W 2021 roku wg danych GUS Gminę Brudzew zamieszkiwały 5.904 osoby, stanowiło to 7% ludności powiatu tureckiego. Na 1 km² powierzchni Gminy przypadały 52 osoby. Analizując dane na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia obserwuje się stopniowy spadek ludności w Gminie (od 2010 roku ok. 2%). W analizowanych latach wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji cechował zmienny poziom, od roku 2020 wskaźniki przyjmują wartości ujemne. Spadek liczby ludności spowodowany jest odpływem ludności Gminy do większych ośrodków miejskich oraz stopniowym starzeniem się społeczeństwa.

Ryc. 2. Zmiany liczby ludności w Gminie Brudzew w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W strukturze ludności Gminy Brudzew zdecydowaną większość wciąż stanowią osoby w wieku produkcyjnym, niemniej, podobnie jak w przypadku ludności w wieku przedprodukcyjnym, zauważalna jest tendencja spadkowa – odwrotnie niż w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymująca się negatywna tendencja demograficzna wiązać się będzie z rosnącym zapotrzebowaniem na usługi społeczne (ochrona zdrowia, usługi senioralne) oraz jednoczesnym spadkiem zapotrzebowania na usługi dla dzieci i młodzieży (m.in. przedszkola, szkoły wraz z infrastrukturą rekreacyjno-sportową). Innymi konsekwencjami gospodarczymi będą spadek dochodów mieszkańców oraz brak zastępowalności pokoleń i zmniejszenie podaży pracowników na rynku pracy. Niemniej jednak na obszarze Gminy Brudzew zauważalny jest rozwój gospodarczy związany z rozbudową strefy inwestycyjnej. Powstanie nowych przedsiębiorstw o różnych branżach i specjalizacjach wiązać się będzie z napływem nowych pracowników i kadry zarządzającej, którzy poszukiwać będą miejsca zamieszkania w pobliżu miejsca pracy. Może przełożyć się to na poprawę sytuacji demograficznej w Gminie Brudzew.

Jednym z najważniejszych aspektów mających wpływ na jakość życia w Gminie jest zapewnienie odpowiedniej opieki dla najmłodszych. W Gminie Brudzew funkcjonuje prywatny żłobek „Jaś i Małgosia”, do którego uczęszcza 11 dzieci. Ponadto w jej granicach działa Gminne Przedszkole, a także 3 oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Brudzewie, Galewie i Koźminie. Łącznie do wszystkich obiektów w 2021 roku uczęszczało 209 dzieci. Na przestrzeni lat 2017-2021 zauważalny jest wzrost liczby dzieci z terenu Gminy Brudzew uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin (z 15 w 2017 roku do 36 w 2021 roku). Wskazuje to na potrzebę rozbudowy bazy przedszkolnej i poszerzenie oferty dydaktycznej istniejących obiektów w celu zwiększenia ich atrakcyjności.

System oświatowy w Gminie opiera się na działalności 3 szkół podstawowych w Brudzewie, w Galewie (z dodatkową lokalizacją znajdującą się w miejscowości Chrząblice) oraz w Koźminie. Placówki oświatowe w Gminie posiadają dość dobrze rozwiniętą bazę sportową i rekreacyjną, a także nowoczesne wyposażenie. Zauważalny jest natomiast brak funkcjonowania klas dwujęzycznych, integracyjnych i sportowych. Wyniki egzaminu ośmioklasisty w szkołach podstawowych Gminy Brudzew były porównywalne z rezultatami powiatowymi i wojewódzkimi. Wyższymi wynikami egzaminacyjnymi odznaczały się szkoły podstawowe w Brudzewie i Galewie. Niższe rezultaty osiągnęli uczniowie szkoły podstawowej w Koźminie.

Gminę Brudzew cechuje bardzo rozwinięta oferta kulturalna, za którą w dużej mierze odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Kultury „Wozownia” w Kolnicy. Mająca swą siedzibę w zrewitalizowanym zespole dworsko-pałacowym instytucja zajmuje się m.in. organizacją wydarzeń kulturalnych, warsztatów i wystaw artystycznych czy promocją dzieł lokalnych twórców. Do najbardziej popularnego produktu lokalnego Gminy Brudzew zalicza się drewniane rzeźby „Staszaczki”. Zadania z zakresu upowszechniania kultury realizowane są również przez Bibliotekę Publiczną w Brudzewie, która jest organizatorem wielu wydarzeń kulturalno-czytelniczych skierowanych do różnych grup wiekowych.

Działalność w zakresie upowszechniania sportu realizowana jest przede wszystkim przez Gminny Klub Sportowy „Kasztelania” Brudzew. Członkowie klubowych sekcji judo i unihokeja odnoszą sukcesy w skali krajowej, natomiast sekcja piłkarska bierze udział w rozgrywkach klasy okręgowej. Do dyspozycji mieszkańców w 2014 roku oddano Gminną Halę Sportową, w której organizowane są rozmaite zajęcia i zawody sportowe.

Za zachowanie odpowiednich standardów porządku publicznego odpowiada KPP w Turku. Gmina Brudzew pod względem zachowania porządku publicznego uchodzi za miejsce bezpieczne. Ponadto za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, z których dwie są ujęte w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Poza wymienionymi jednostkami OSP oraz klubem sportowym na terenie Gminy działa 8 organizacji pozarządowych z którymi władze Gminy prowadzą aktywną współpracę m.in. w zakresie promocji Gminy czy pielęgnowaniu lokalnych tradycji i wartości. Ponadto Gmina Brudzew jest członkiem Lokalnej Grupy Działania T.U.R. oraz 5 stowarzyszeń i organizacji międzygminnych. Zakres współpracy tych stowarzyszeń dotyczy m.in. działań związanych z rozwojem gospodarczym i promocją gmin członkowskich.

Opieka zdrowotna w Gminie Brudzew zapewniona jest przez niepubliczny zakład opieki zdrowotnej oraz przychodnię lekarza rodzinnego. Najbliższe placówki opieki specjalistycznej, a także punkt Szpitalnego Oddziału Ratowniczego, zlokalizowane są w Turku. Warto zaznaczyć, że w Gminie Brudzew realizowana jest szeroka gama medycznych programów profilaktycznych takich jak badania mammograficzne, laryngologiczne i wzroku.

Ustawowe zadania z zakresu opieki społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Brudzewie współpracujący z instytucjami związanymi z Gminą. Na obszarze Gminy Brudzew realizowane są następujące dokumenty o charakterze społecznym: Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych, Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, Gminny Program Wspierania Rodziny, a także Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Ponadto w miejscowości Brudzew zlokalizowany jest Punkt Konsultacyjny, w którym funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Na obszarze Gminy funkcjonuje powołana przez LGD T.U.R. spółdzielnia socjalna „Powróćisz Tu”, która prowadzi działalności gastronomiczną, społecznie użyteczną oraz oświatowo-kulturalną na rzecz społeczności lokalnej. Działalność ww. instytucji oraz realizacja przedmiotowych dokumentów przekłada się na wyraźny spadek beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w ostatnich latach, co jest pozytywnym trendem społecznym.

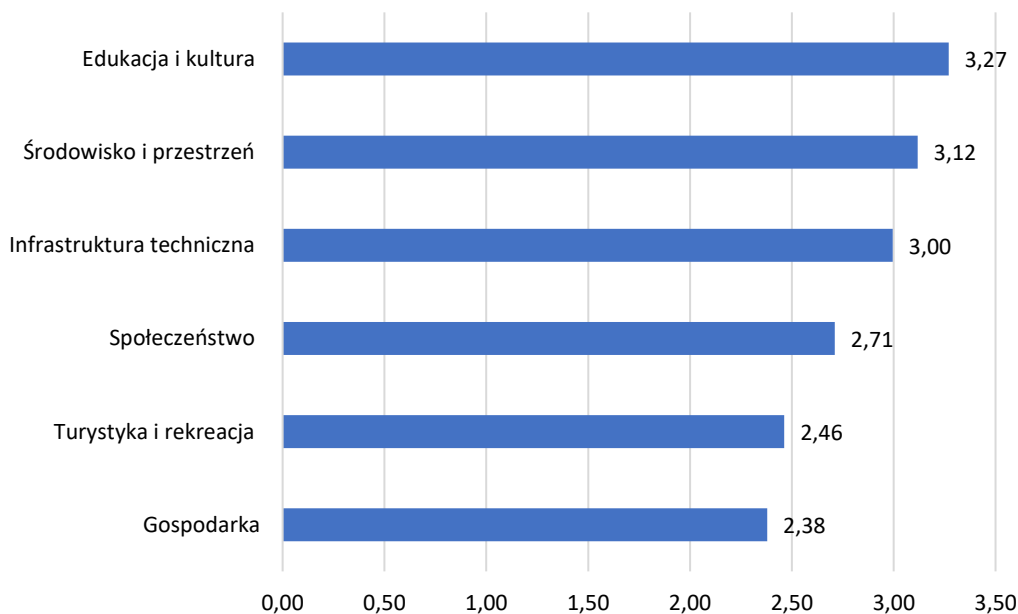
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Brudzew przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania były prowadzone w dniach **od 12 grudnia 2022 roku do 5 stycznia 2023 roku**

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. Łącznie zebrano 134 ankiety. Większą część badanych stanowiły kobiety (70,9%), natomiast pod względem wieku mieszkańców największą grupę stanowiły osoby w przedziale 36-45 lat (41%). Zdecydowaną większość respondentów stanowiły osoby pracujące (71,6%). Wzór ankiety dla mieszkańca stanowi załącznik nr 2 do opracowania.

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy Gminy Brudzew najlepiej oceniają działania w zakresie edukacji i kultury (średnia ocena wynosiła 3,27) z kolei najgorzej gospodarkę (średnia ocena wynosiła 2,38). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,46 do 3,12.

Rysunek 1. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia najlepiej i najgorzej oceniane elementy przez ankietowanych w poszczególnych obszarach. Najniżej oceniony ze wszystkich obszarów został dostęp do specjalistycznej opieki medycznej (1,63). Mieszkańcy wskazywali również na duży problem w zakresie połączeń komunikacyjnych z innymi gminami i miastami, funkcjonowania transportu zbiorowego na terenie Gminy oraz możliwości uzyskania zatrudnienia na terenie Gminy. Powyższe

elementy uzyskały średnią ocenę poniżej 2, co oznacza, że mieszkańcy mają w stosunku do nich złą i bardzo złą opinię.

Tab. 1. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej oceniane:	Najgorzej oceniane:
Społeczeństwo	Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
Gospodarka	Atrakcyjność inwestycyjna obszaru Gminy	Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami
Środowisko i przestrzeń	System odbioru odpadów na terenie Gminy	Świadomość ekologiczna mieszkańców
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci wodociągowej	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wskazać należy, że żadna dziedzina funkcjonowania Gminy nie została wyróżniona oceną bardzo dobrą. Najwyższą ocenę wśród mieszkańców zdobyły dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,99), system odbioru odpadów na terenie Gminy (3,69) oraz zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy (3,44).

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy. Wśród najczęściej wskazywanych są: rozbudowa ścieżek pieszko-rowerowych (82 odpowiedzi), poprawa infrastruktury drogowej (72 odpowiedzi), poprawa dostępu do usług medycznych (69 odpowiedzi), poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego (48 odpowiedzi), zmniejszenie bezrobocia (36 odpowiedzi), wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy (35 odpowiedzi) a także zwiększenie dostępności przedszkoli (28 odpowiedzi), stworzenie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (27 odpowiedzi), zwiększenie dostępu do Internetu (26 odpowiedzi) i podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych (25 odpowiedzi).

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju Gminy Brudzew według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Ostatnim pytaniem zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który miałby zostać wizytówką Gminy. Wśród najczęstszych odpowiedzi mieszkańców znalazły się tereny pokopalniane oraz związane z nimi możliwości rozwoju turystyki i rekreacji, przyroda oraz czyste środowisko, dobra jakości infrastruktura drogowa, bezpieczeństwo, ścieżki rowerowe, ekologia a także innowacja i przedsiębiorczość.

WIZYTÓWKA GMINY BRUDZEW WEDŁUG MIESZKAŃCÓW

Przyroda oraz czyste środowisko, ekologia

Dobrej jakości infrastruktura drogowa, ścieżki rowerowe

Tereny pokopalniane oraz związane z nimi turystyka i rekreacja

Innowacja i przedsiębiorczość

Przeprowadzone badania ankietowe wśród mieszkańców wskazują, że kluczowe dla rozwoju i wymagające interwencji obszary to:

1. Infrastruktura techniczna;
2. Usługi społeczne;
3. Gospodarka;
4. Turystyka i rekreacja;
5. Zrównoważony rozwój.

Zdaniem mieszkańców najważniejszym elementem, który poprawi jakość życia w Gminie jest rozwój infrastruktury technicznej (rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, chodników, dróg) dostęp do usług społecznych (przede wszystkim usług medycznych, żłobków, przedszkoli oraz wysokiej jakości edukacji) rozwój sfery gospodarczej (poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego i zmniejszenie poziomu bezrobocia). Rozwój turystyki i rekreacji w granicach Gminy powinien być oparty na rekultywowanych terenach pokopalnianych. Działania strategiczne winny być realizowane zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju – jego istotnym elementem jest wskazane przez respondentów wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

S mocne strony	W słabe strony
O szanse	T zagrożenia

- ✓ wnioski z opisu charakterystyki Gminy;
- ✓ dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z Gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- ✓ wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach od 12 grudnia 2022 roku do 5 stycznia 2023 roku;
- ✓ wywiadu pogłębionego z Zespołem Strategicznym.

Analizę SWOT dla Gminy Brudzew przedstawia poniższe zestawienie:

MOCNE STRONY

- Lokalizacja w pobliżu ciągów komunikacyjnych o znaczeniu ponadlokalnym (DW 470 oraz autostrada A2);
- Bliskość miast powiatowych (Turek, Koło);
- Gminna strefa inwestycyjna jest w stadium rozwojowym (powstają nowe przedsiębiorstwa, dedykowane MPZP, wyznaczono sektory i preferencje branżowe);
- Ok. 38% powierzchni Gminy pokryte jest formami ochrony przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu, Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000);
- W granicach Gminy zlokalizowane są odkrycia archeologiczne unikatowe na skalę europejską;
- Na szeroką skalę realizowane są inwestycje związane z OZE (m.in. farma fotowoltaiczna, gminne projekty parasolowe);
- Dobry stan techniczny dróg gminnych;
- Gmina jest niemal w całości zwodociągowana;
- Umiejętność adaptacji miejscowej ludności do zmieniających się lokalnych warunków gospodarczych (zakończenie działalności dotychczasowego największego pracodawcy w Gminie – kopalni);
- Stabilna sytuacja finansowa Gminy w ostatnich latach (rosnąca nadwyżka operacyjna, spadająca kwota długu);
- Dobrze wyposażone szkoły (sprzęt dydaktyczny, infrastruktura przyszkolna - obiekty sportowe m.in. hala w Brudzewie);
- Aktywna działalność lokalnych stowarzyszeń i klubów mająca wpływ na promocję Gminy Brudzew (przykładem m.in. sukcesy sportowe sekcji klubu „Kasztelania”);
- Gmina Brudzew jest członkiem wielu stowarzyszeń i związków międzygminnych stymulujących rozwój gospodarczy ich członków (m.in. LGD T.U.R.);
- Szeroka sieć jednostek OSP na terenie Gminy, które są lokalną kuźnią aktywności i społecznej odpowiedzialności;
- Gmina Brudzew posiada produkty lokalne (rzeźby, chrzan, miody);
- Szeroka oferta kulturalna GOK „Wozownia” oraz Biblioteki Publicznej;
- Efektywna działalność GOPS i Spółdzielni Socjalnej – rokroczny spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej;

SŁABE STRONY

- Niski udział powierzchni Gminy objęty MPZP – zaledwie 20%, skutkujący wzrostem wydawanych decyzji dotyczących warunków zabudowy i powstawaniem chaosu urbanistycznego;
- Zaburzenia ukształtowania terenu oraz systemu cieków wodnych spowodowane długoletnią eksploatacją górniczą skutkujące brakiem możliwości ich rolniczego wykorzystania;
- Zagrożenie powodziowe (niestabilny stan wód rekultywowanych zbiorników, obszary zalewowe rzeki Warty);
- Wysoki udział obszarów objętych formami ochrony przyrody może działać ograniczająco na lokalizację inwestycji;
- Niski poziom turystycznej bazy noclegowej na terenie Gminy;
- brak ścieżek rowerowych na terenie Gminy, utrudniający wykorzystanie roweru jako środka transportu;
- W związku z rozwojem strefy inwestycyjnej – rosnące natężenie ruchu na drogach lokalnych i ponadlokalnych;
- Niski poziom skanalizowania Gminy, skutkujący zagrożeniami zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb oraz obniżający jakość życia na obszarze gminy;
- Brak sieci gazowej;
- Pomimo dużego odsetka osób zatrudnionych w rolnictwie, gospodarstwa są niewielkie obszarowo – powodem m.in. niska jakość gleb;
- Spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym);
- stały spadek liczby mieszkańców (ujemne przyrost naturalny i saldo migracji)
- Brak gminnego żłobka przy jednoczesnym pełnym obłożeniu miejsc w żłobku prywatnym;
- Zwiększająca się liczba dzieci z terenu Gminy Brudzew uczęszczających do przedszkoli na terenie innych gmin;
- Zmniejszający się udział subwencji oświatowej w kosztach funkcjonowania systemu oświaty w Gminie;
- Niski poziom dostępności usług medycznych;
- Brak kompleksowej polityki senioralnej skutkujący niedostosowaniem oferty usług społecznych do potrzeb tej zwiększającej się grupy społecznej;
- Brak aktywnej polityki mieszkaniowej gminy.

SZANSE

- Dalszy rozwój strefy inwestycyjnej (powstanie nowych, atrakcyjnych i zróżnicowanych miejsc pracy, wpływy z podatków, rozwój infrastruktury, napływ ludności);
- Realizacja koncepcji zagospodarowania terenów pokopalnianych w okolicach Kwiatkowa – szansa na rozwój turystyki w Gminie;
- Realizacja projektu transformacyjnego LIFE AFTER COAL;
- Środki unijne z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji;
- Realizacja przedsięwzięć strategicznych ZIT;
- Wykorzystanie wspólnego potencjału turystycznego gmin Brudzew i Uniejów;
- Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Brudzewie – zwiększenie poziomu skanalizowania Gminy;
- Rekultywacja zbiorników pokopalnianych – zwiększenie walorów krajobrazowych Gminy, powstanie nowych siedlisk ptasich;

- Dalsza współpraca w ramach LGD oraz stowarzyszeń międzygminnych (rozwój gospodarczy, promocja Gminy);

ZAGROŻENIA

- Długa procedura opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, wpływająca na niebezpieczeństwo dalszego rozwoju chaosu przestrzennego spowodowanego wydawaniem decyzji o warunkach zabudowy;
- Ograniczony wpływ na infrastrukturę drogową krajową, wojewódzką, powiatową – potencjalne trudności w skomunikowaniu i modernizacji dróg – przede wszystkim w kontekście DW 470 będącej osią powstającej strefy inwestycyjnej;
- Ucieczka osób młodych z obszarów wiejskich do większych miast;
- Zmniejszenie się stopnia pokrycia wydatków na oświatę subwencją oświatową, zmuszająca Gminę do przeznaczenia większych środków własnych w dziale edukacji, skutkująca mniejszymi możliwościami finansowania w innych działach gospodarki;

- Wysoka inflacja, podwyższone podatki, wyższe ceny skutkujące spadkiem jakości życia mieszkańców.
- Zmiany systemu prawnego dotyczące funkcjonowania i finansowania jednostek samorządu terytorialnego w Polsce;
- Postępujące zmiany klimatu skutkujące m.in. anomaliami pogodowymi, suszą, powodziami, podtopieniami co silnie oddziałuje na branżę rolniczą.

Część II

**STRATEGICZNE KIERUNKI
ROZWOJU GMINY BRUDZEW**

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano aktualną sytuację społeczno-gospodarczą Gminy. Zwrócono uwagę zarówno na mocne strony i szanse, jak i obszary problemowe: słabe strony i zagrożenia. W procesie tworzenia i realizacji strategii istotne jest również określenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii ukazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Misja koncentruje się na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera odpowiedzi na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Dlaczego? Co jest naszym priorytetem?

Uwzględniając przyjęte założenia **misja** Gminy Brudzew brzmi:

**Gmina Brudzew - otwarte i bezpieczne środowisko
przyjazne mieszkańcom oraz biznesowi.**

Z kolei wizja to obraz przyszłości Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Ukazuje Gminę Brudzew w perspektywie strategicznej – do 2030 roku, zmienioną poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez samorząd celów.

Uwzględniając przyjęte założenia **wizja** Gminy Brudzew brzmi następująco:

**Gmina Brudzew w 2030 roku to atrakcyjna przestrzeń do życia,
wspierająca kreatywność i edukację, innowacyjność i technologię,
przedsiębiorczość i rozwój, pamiętająca o lokalnym dziedzictwie hi-
storycznym oraz dbająca o środowisko.**

Kapitał społeczny jest obecnie podstawowym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Poza turystyką oraz rozwijaniem terenów inwestycyjnych, ogromnym potencjałem gminy Brudzew są jej mieszkańcy. Gmina za cel stawia sobie stały i zrównoważony rozwój gospodarczy i społeczny, skutkujący trwałym wzrostem poziomu życia poszczególnych osób i rodzin. Brudzew w 2030 roku to gmina dbająca o środowisko naturalne, rozwijająca się w zgodzie z naturą i korzystająca z najnowszych zdobyczy technologii, tak aby minimalizować negatywny wpływ działalności prowadzonej przez człowieka na środowisko. Jej wizytówką, poza zrewitalizowanymi terenami pokopalnianymi, jest czystość i estetyka przestrzeni, bezpieczeństwo oraz wysoka dostępność komunikacyjna.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.

Na podstawie diagnozy aktualnego stanu Gminy Brudzew, jej sytuacji gospodarczej, społecznej i przestrzennej oraz uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, a także dążąc do osiągnięcia stanu Gminy opisanego w wizji rozwoju, określono 3 cele strategiczne, którymi są:

CEL I:	Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew
CEL II:	Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego
CEL III:	Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 1. Cele strategiczne i cele operacyjne dla Gminy Brudzew

CELE STRATEGICZNE:					
CEL I: Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew		CEL II: Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego		CEL III: Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew	2.1.	Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew	3.1.	Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej
1.2.	Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew	2.2.	Gmina Brudzew atrakcyjna turystycznie	3.2.	Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew
1.3.	Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców	2.3.	Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju	3.3.	Wysoka jakość i dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych
1.4.	Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów			3.4.	Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności obiektów i usług na terenie Gminy Brudzew

Źródło: opracowanie własne

Cele strategiczne Gminy Brudzew odwzorowują obszary rozwojowe w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Z kolei zadania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej będą podstawą do realizacji zadań w sferze gospodarczej, rozwoju usług społecznych, a także pozytywnie wpłyną na poprawę jakości środowiska przyrodniczego. Cele osiągnięte w ramach sfery społecznej i gospodarczej wpłyną również na poprawę jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności przestrzeni.

CEL STRATEGICZNY I

Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew

- 1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew
- 1.2. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew
- 1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców
- 1.4. Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów

Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew jest uwarunkowana **atrakcyjną przestrzenią życia, pracy oraz wypoczynku. Ład przestrzenny** uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Dlatego też, stanowi on niezbędny element **zrównoważonego rozwoju**. Cel strategiczny I zakłada **rozwiniętą infrastrukturę techniczną** z poszanowaniem oraz ochroną zasobów środowiska oraz **walorów przyrodniczych** z jednoczesnym zachowaniem **racjonalnego gospodarowania przestrzenią**.

Pierwszy cel operacyjny skupia się na poprawie jakości infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew. Szczególny wpływ na rozwój każdej gminy ma wysoka jakość dróg i infrastruktury towarzyszącej, która wpływa na **bezpieczeństwo i komfort zamieszkania**. Ważne jest, aby infrastruktura komunikacyjna była dobrze rozbudowana, spójna i projektowana z uwzględnieniem potrzeb i oczekiwań wszystkich użytkowników ruchu – zarówno kierowców, jak i pieszych, a także rowerzystów. W Gminie Brudzew zauważa się potrzebę rozwoju dróg nie tylko w kontekście poprawy stanu infrastruktury podstawowej, ale także rozbudowy o infrastrukturę towarzyszącą w postaci m.in. ścieżek rowerowych, chodników czy oświetlenia. Dostrzega się również potrzebę rozbudowy organizacji transportu zbiorowego umożliwiającego swobodne poruszanie się mieszkańców po regionie. Zauważalnym problemem w Gminie jest również przestarzała infrastruktura wodociągowa oraz kanalizacyjna. Zakłada się także wprowadzanie w życie idei **SMART CITY**, która prowadzi do zwiększenia interaktywności i wydajności infrastruktury gminnej i jej komponentów składowych.

Ważnym elementem jest także uporządkowanie polityki przestrzennej Gminy Brudzew oraz **racjonalne gospodarowanie przestrzenią** dzięki opracowaniu nowych oraz aktualizacji istniejących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego czy monitorowanie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Zakłada się

podniesienie estetyki Gminy m.in. poprzez dokonanie czytelnego wyznaczenia obszarów inwestycyjnych i mieszkaniowych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej czy podjęcie działań na rzecz rewitalizacji obszarów, które uległy degradowaniu.

Zakłada się również zwiększanie **świadomości ekologicznej** mieszkańców poprzez prowadzenie kampanii informacyjnych skierowanych do różnych grup społecznych, uświadamiających mieszkańców w zakresie potrzeb ochrony zasobów naturalnych. Postępujące zanieczyszczanie środowiska oraz wynikające z niego zmiany klimatyczne, będące skutkiem nadmiernej antropresji, zmuszają do podejmowania działań ograniczających jego degradację oraz służących poprawie jego składowych. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Bezpieczeństwo mieszkańców oraz odwiedzających Gminę Brudzew jest dla władz istotne, stąd zostaną wdrożone czynności takie jak modernizacja bazy i sprzętu Ochotniczych Straży Pożarnych dbających o bezpieczeństwo publiczne, rozbudowa i modernizacja monitoringu gminnego czy współpraca z Komendą Powiatowej Policji w Turku.

Powyższe cele operacyjne stanowiąc będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew	<ul style="list-style-type: none"> • Remont oraz rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej oraz około drogowej, w tym rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą; • Współpraca z powiatem tureckim oraz województwem wielopolskim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich; • Rozbudowa i remont sieci wodociągowej; • Rozbudowa i remont sieci kanalizacyjnej, w tym kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej; • Wsparcie przy rozwoju usług teleinformatycznych, ze szczególnym uwzględnieniem usług światłowodowych; • Wsparcie przy rozbudowie i modernizacji sieci elektroenergetycznej; 	<ul style="list-style-type: none"> • Podniesienie jakości życia oraz bezpieczeństwa poprzez budowę oraz modernizację infrastruktury drogowej i towarzyszącej; • Rozwój ścieżek rowerowych umożliwiających sprawne i bezpieczne przemieszczanie się jej użytkownikom pomiędzy gminnymi miejscowościami oraz zachęcający do zmiany środka transportu np. na rower; • Podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej, tym samym zmniejszając ryzyko wystąpienia awarii; • Zwiększenie atrakcyjności obszaru w wyniku udostępnienia Internetu szerokopasmowego; • Zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej sieci elektroenergetycznej na terenie Gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej infrastruktury drogowej (km); • Długość zmodernizowanej infrastruktury drogowej (km); • Długość wybudowanych ścieżek, szlaków pieszo-rowerowych (km); • Długość wybudowanej sieci światłowodowej (km); • Długość wybudowanej i zmodernizowanej sieci wodociągowej (km); • Długość wybudowanej i zmodernizowanej kanalizacji deszczowej (km);

	<ul style="list-style-type: none"> Wprowadzenie rozwiązań SMART CITY (m.in. w zakresie oświetlenia ulicznego czy odczytu wodomierzy); 		
1.2. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew	<ul style="list-style-type: none"> Zwiększenie pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego - opracowanie nowych i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania; Wyznaczenie obszarów inwestycyjnych i mieszkaniowych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej; Wzrost poziomu estetyki obiektów publicznych i przestrzeni publicznej; Działania na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych – w tym obszarów pokopalnianych i terenów do nich bezpośrednio przyległych; 	<ul style="list-style-type: none"> Zapobieganie chaosowi przestrzennemu i regulacja polityki przestrzennej na terenie Gminy; Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni i estetyki Gminy; Umożliwienie lokalizacji nowych inwestycji i obiektów zgodnie z zachowaniem ładu przestrzennego; Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów Gminy; Zapewnienie harmonii pomiędzy różnymi elementami składowymi przestrzeni; 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba nowych MPZP (szt.); Liczba zaktualizowanych MPZP (szt.); Udział powierzchni Gminy objętej MPZP (%); Powierzchnia terenów wyznaczonych pod strefy zagospodarowania (ha); Liczba wyremontowanych i zmodernizowanych budynków publicznych (szt.); Liczba przedsięwzięć rewitalizacyjnych (szt.);
1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne	<ul style="list-style-type: none"> Wsparcie oraz rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy oraz ich promocja wśród mieszkańców m.in. poprzez dofinansowania na zakup niskiemisyjnych źródeł ciepła; 	<ul style="list-style-type: none"> Utrzymanie dobrej jakości powietrza na terenie Gminy; Zwiększenie stopnia samowystarczalności energetycznej Gminy i zwiększenie 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba działań związanych z promocją oraz rozwojem OZE (szt.); Liczba wymienionych źródeł ciepła (szt.);

**gminy i jej miesz-
kańców**

- Termomodernizacja gminnych budynków użyteczności publicznej (w tym: docieplenie dachów i stropodachów oraz instalacja fotowoltaiczna na obiektach szkół i przedszkola, Urzędu Gminy, Stacjach Uzdatniania Wody);
- Poprawa oraz kontrola jakości powietrza;
- Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury;
- Poprawa jakości infrastruktury odwadniającej, w szczególności na obszarach zagrożonych powodzią;
- Zwiększenie dostępności transportu zbiorowego, w tym dążenie do zwiększenia częstotliwości kursów;
- Podejmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy;

udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł;

- Regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych;
- Zabezpieczenie obszaru Gminy przez wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniu zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, powodzie);
- Ochrona fauny i flory na terenie Gminy; Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy;
- Zwiększony komfort podróżowania komunikacją publiczną;

- Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju zielonej oraz niebieskiej infrastruktury (szt.);
- Liczba niskoemisyjnych źródeł energii (szt.);
- Liczba przeprowadzonych działań i akcji promujących ekologiczny styl życia (szt.);
- Liczba przeprowadzonych lekcji edukacyjnych (szt.);
- Liczba dni, w których nie przekroczono dopuszczalnej zawartości pyłów zawieszonych w powietrzu(dni);
- Liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków (szt.)
- Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach ogółem (%);

	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z innymi podmiotami w zakresie przygotowania Planu transformacji gospodarczej i energetycznej dla regionu; • Podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi, środowiskami eksperckimi lub organizacjami pozarządowymi w zakresie opracowania standardów proekologicznych w zarządzaniu gminą; • Uporządkowanie polityki gospodarowania odpadami; 		<ul style="list-style-type: none"> • Wskaźniki recyklingu wybranych frakcji odpadów (%); • Liczba kursów autobusowych w ciągu dnia (szt.);
1.4. Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów	<ul style="list-style-type: none"> • Remont oraz dostosowanie wszystkich obiektów użyteczności publicznej do standardów technicznych spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w wymiarze architektonicznym i informacyjnym; • Wsparcie działalności Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz wdrażanie celów zawartych w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego; • Wsparcie modernizacji bazy i sprzętu Ochotniczych Straży Pożarnych służących bezpieczeństwu publicznemu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostępność architektoniczna i informacyjna wszystkich budynków użyteczności publicznej na obszarze gminy; • Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na terenie Gminy i poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców; • Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności przestrzennej, informacyjnej i cyfrowej oraz umożliwienie im swobodnego korzystania z dóbr i usług na terenie Gminy; • Podniesienie komfortu ruchu pieszych podczas spacerów, szczególnie w okresie jesienno-zimowym; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba usuniętych barier architektonicznych; • Długość wybudowanych i zmodernizowanych chodników (km); • Liczba zainstalowanego oświetlenia ulicznego (szt.); • Wysokość kosztów poniesionych z tytułu modernizacji bazy i sprzętu OSP (zł);

- Rozbudowa i remont monitoringu gminnego;
- Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Turku w zakresie zwiększania ilości patroli na terenie Gminy;
- Rozbudowa i remont oświetlenia ulicznego;
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych poprzez budowę chodników oraz bezpiecznych przejść dla pieszych (szczególnie na terenach bezpośrednio sąsiadujących ze szkołami);

- Zmniejszenie liczby wypadków drogowych z udziałem pieszych;
- Wsparcie działalności OSP;

- Liczba punktów monitoringu gminnego;
- Liczba patroli policji w miesiącu (szt.);

2.1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew

2.2. Gmina Brudzew atrakcyjna turystycznie

2.3. Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju

Na jakość życia mieszkańców Gminy ma wpływ między innymi stan gospodarki i sytuacja na rynku pracy. Cel strategiczny II zakłada zapewnienie **atrakcyjnych warunków do rozwoju gospodarczego** poprzez rozwijanie **strefy inwestycyjnej**, tworzenie odpowiednich warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz wykorzystanie potencjału turystycznego.

W związku z zamknięciem kopalni, Gmina Brudzew, podejmuje aktywne działania, by jak najbardziej zniwelować negatywne skutki gospodarcze związane z zakończeniem działalności kompleksu. Planuje się **systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych** zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych, **opracowanie kompleksowej inwestycyjnej oferty oraz jej promocję**, a także aktywne dążenie do przyciągania inwestorów.

Tworzenie odpowiednich **warunków dla przedsiębiorców** nowych, a także już istniejących, organizacja szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych związanych z przedsiębiorczością czy wsparcie okołorolniczych działalności gospodarczych i promocja nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa wpłynie bezpośrednio na kapitał inwestycyjny gminy, zmniejszenie bezrobocia oraz podniesienie jakości życia

Aby wzmocnić potencjał turystyczny Gminy należy rozwijać bazę rekreacyjno-turystyczną, opartą na wartości jaką niewątpliwie są rekultywowane **tereny pokopalniane**, a także stworzyć sieć współpracy producentów produktów lokalnych. Zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania nowoczesnego modelu turysty nastąpi m.in. poprzez wytyczenie oznakowanych szlaków turystycznych, w oparciu o zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy czy podjęcie działań na rzecz gospodarstw agroturystycznych.

Cel operacyjny jakim jest **wysoka rozpoznawalność Gminy** zakłada także współpracę z okolicznymi gminami, stowarzyszeniami, partnerami społecznymi oraz inwestorami, opracowanie strategii i planów promocji Gminy Brudzew czy określenie priorytetowych wydarzeń. Zwiększenie zainteresowania Gminą i wzrost jej rozpoznawalności w konsekwencji wpłynie na zainteresowanie nowych mieszkańców, odwiedzających oraz przedsiębiorców.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew	<ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych; • Opracowanie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców; • Udoskonalenie oferty inwestycyjnej poprzez kompleksową promocję (m.in. udział w targach inwestycyjnych), obsługę inwestorów czy opracowanie nowych MPZP; • Tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na terenie, rozwijanie systemów wsparcia dla przedsiębiorców (m.in. obniżenie podatków od nieruchomości); • Czynna współpraca z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości; • Zwiększenie efektywności lokalnych przedsiębiorstw poprzez uświadamianie pracodawców o możliwościach 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej Gminy; • Zwiększenie atrakcyjności lokalnego rynku pracy; • Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy Brudzew; • Wzrost dochodów budżetu Gminy wraz z pojawieniem się inwestorów; • Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem Gminy, NGO i przedsiębiorcami; • Zmniejszenie bezrobocia; 	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia terenów inwestycyjnych (ha); • Liczba przedsiębiorstw na terenie gminy, zatrudniających powyżej 50 osób (szt.); • Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%); • Wielkość wpływów do budżetu gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł); • Liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.);

	wsparcia (np. Krajowy Fundusz Szkoleniowy, Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw);		
2.2. Gmina Brudzew atrakcyjna turystycznie	<ul style="list-style-type: none"> • Dalsza działalność na rzecz rewitalizacji oraz rekultywacji terenów pokopalnianych; • Wykorzystanie zasobów, jakimi są znaleziska archeologiczne na terenie Gminy do rozwoju turystyki; • Pielęgnowanie zasobów kulturowych i historycznych oraz ochrona dziedzictwa lokalnego (historia związana z Wojciechem z Brudzewa, Józefem Kikszurno czy Błogosławionym Bogumiłem); • Opracowanie spójnej oferty turystycznej; • Wsparcie oraz rozwój zaplecza gastronomiczno-noclegowego na terenie Gminy; • Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie oferty turystycznej w gminie, poszerzenie bazy noclegowej i gastronomicznej, a tym samym zapewnienie oferty spełniającej oczekiwania turystów; • Zapewnienie atrakcyjnej przestrzeni oraz miejsc do spędzania wolnego; czasu mieszkańcom oraz przyjezdnym; • Utworzenie rozwiniętej sieci szlaków turystycznych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Działania na rzecz rewitalizacji i rekultywacji terenów pokopalnianych (szt.); • Liczba akcji związanych z promocją znalezisk archeologicznych (szt.); • Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury turystycznej (szt.); • Liczba wytyczonych szlaków turystycznych na terenie Gminy (szt.); • Liczba miejsc noclegowych na terenie Gminy (szt.); • Długość powstałych szlaków turystycznych (km);

	<ul style="list-style-type: none"> • Wytyczenie oznakowanych szlaków turystycznych, w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajozrazowe Gminy; • Stworzenie sieci współpracy branży turystycznej oraz producentów produktów lokalnych, wsparcie promocji lokalnych produktów; • Dbłość o chronione obszary przyrodnicze Natura 2000 i wykorzystanie ich zasobów; • Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami; 		<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań rewitalizacyjnych na rzecz obiektów zabytkowych (szt.);
2.3. Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy) pod kątem turystyki krajoznawczej i ekoturystyki; • Nawiązanie współpracy z gminami partnerskimi, także międzynarodowymi w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej (w postaci np. obozów językowych dla młodzieży); 	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zainteresowania Gminą i wzrost jej rozpoznawalności, a w konsekwencji napływ nowych mieszkańców, odwiedzających oraz przedsiębiorców; • Rozwój współpracy oraz wzajemnej promocji Gminy z organizacjami pozarządowymi; • Wzrost rozpoznawalności Gminy dzięki wykorzystywaniu jej produktów lokalnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych inicjatyw promujących Gminę (szt.); • Liczba pobrań aplikacji turystycznej (szt.); • Liczba odsłon strony internetowej (szt.);

- Opracowanie aplikacji oraz strony internetowej z informacjami o turystyce, możliwościach wypoczynku, czy turystycznych ciekawostkach;
- Promocja lokalnej twórczości kulturalnej i tradycji rzemieślniczych, a także dążenie do wypromowania wartościowego produktu lokalnego;
- Udział w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę, jej produkty lokalne oraz region;

- Postrzeganie Gminy jako miejsca odpowiedniego do realizacji turystyki weekendowej;
- Zwiększenie ruchu na stronie internetowej Gminy oraz w mediach społecznościowych w oparciu o działania content marketingowe;

- Liczba organizacji pozarządowych współpracujących z Gminą (szt.);
- Liczba uczestnictw w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę (szt.);

- 3.1. Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej
- 3.2. Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew
- 3.3. Wysoka jakość i dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych
- 3.4. Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności na terenie Gminy Brudzew

Czynnikiem wpływającym na jakość życia mieszkańców jest **oferta społeczno-kulturalna**. W Gminie Brudzew, podobnie jak w całym kraju, obserwuje się starzenie się społeczeństwa. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym corocznie się zwiększa się, spada liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym. Powoduje to istotną zmianę zapotrzebowania na usługi społeczne. W tym celu potrzebna jest rozbudowana oferta społeczna, która będzie odpowiadać na potrzeby każdej grupy społeczności gminnej: zawodowej, wiekowej, czy zróżnicowanej ze względu na płeć, sytuację rodzinną lub materialną, a także osób narażonych na wykluczenie społeczne. Poprawę jakości usług społecznych powinna również dostarczać infrastruktura społeczna i techniczna uwzględniająca potrzeby osób starszych, chorych i z niepełnosprawnością. Ważnym elementem do osiągnięcia celu jest również **zwiększenie świadomości i aktywności mieszkańców w życiu Gminy**.

Cel strategiczny III zakłada działania w zakresie **poprawy oferty usług społecznych oraz zdrowotnych**, rozwoju oferty kulturalnej oraz form aktywnego spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych, a zarazem działania mające na celu przeciwdziałanie problemom społecznym i wykluczeniu społecznemu.

Bardzo ważnym jest **efektywnie kształcenie w Gminie Brudzew**, które osiągnięte zostanie m.in. poprzez modernizację placówek oświatowych, przedszkolnych, doposażenie bazy dydaktycznej czy poprawę jakości i efektywności kształcenia. Dzieci oraz rodzice, którzy zmagają się z problemami, będą objęci kompleksowym wsparciem psychologicznym.

Zintegrowanie oraz zwiększenie aktywności społeczeństwa jest związane także ze **wsparciem organizacji pozarządowych** w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzaniem im szerszego spektrum zadań własnych gminy efektywnie działającym organizacjom pozarządowym.

Ponadto wzrost poziomu **dostępności** do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy nastąpi m.in. poprzez elektronizację i cyfryzację usług świadczonych przez Urząd Gminy oraz podległe jednostki.

Powyższe cele operacyjne stanowią będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY I: Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej	<ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa i remont infrastruktury kulturalnej oraz sportowej; Wspieranie oraz promowanie działań Gminnego Ośrodka Kultury Wozowni, Biblioteki Publicznej oraz placówek oświatowych, rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, w tym organizacja zajęć, wydarzeń, imprez; Wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie Gminy; Zachęcanie do uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych w celu zwiększenia zaangażowania mieszkańców; Wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost integracji społecznej i aktywności mieszkańców na rzecz rozwoju Gminy; Zwiększenie znaczenia funkcjonujących na terenie Gminy organizacji pozarządowych i liczby ich członków; Rozwój oferty kulturalno-sportowej, odpowiadającej potrzebom i zainteresowaniom mieszkańców z wykorzystaniem nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury kulturalnej i sportowej; Minimalizacja ryzyka wykluczenia społecznego; 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rozbudowanych i zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalnej oraz sportowej (szt.); Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.); Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych (os.); Liczba lokali udostępnionych na rzecz Stowarzyszeń (szt.); Liczba świetlic, w których odbywają się cykliczne zajęcia/spotkania (szt.);

	zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym;		
3.2. Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew	<ul style="list-style-type: none"> • Remont placówek oświatowych (w tym modernizacji przyszkolnej bazy sportowej, bazy przedszkolnej, monitoringu, placów zabaw); • Poprawa zaplecza sportowego oraz infrastruktury towarzyszącej w placówkach oświatowych; • Rozwój infrastruktury multimedialnej oraz cyfrowej w gminnych placówkach oświatowych; • Organizacja zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży; • Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodziców, którzy zmagają się z problemami – uruchomienie w każdej szkole punktu pomocy psychologicznej; • Podnoszenie kompetencji oraz kwalifikacji nauczycieli poprzez szkolenia oraz udział w projektach rozwijających i wspierających edukację; 	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości bazy oświatowej i sportowej, umożliwiającej edukację na najwyższym poziomie oraz utrzymanie odpowiedniej kondycji fizycznej wśród dzieci; • Zwiększenie oferty zajęć pozalekcyjnych, odpowiadających potrzebom uczniów; • Wielopłaszczyznowy rozwój dzieci, pod kątem edukacyjnym oraz psychologiczno-pedagogicznym; • Wyrównanie szans edukacyjnych uczniów z problemami w nauce; • Umożliwienie dalszego rozwoju poza podstawą programową uczniów szczególnie uzdolnionych; • Dostosowanie liczby miejsc w placówkach opiekuńczych dla wszystkich chętnych; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych (szt.); • Liczba odbywających się zajęć dodatkowych (szt.); • Liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych (os.); • Liczba realizowanych programów wsparcia (szt.); • Liczba uczniów otrzymujących dodatkowe wsparcie (szt.); • Poziom upowszechnienia opieki nad dziećmi do lat 3 (%); • Poziom upowszechnienia wychowania przedszkolnego (%);

	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3; • Monitorowanie udziału dzieci objętych opieką przedszkolną oraz działania mające na celu zapewnienie opieki dla wszystkich chętnych dzieci z dostosowaniem do potrzeb mieszkańców (m.in. oferta i godziny otwarcia); 	<ul style="list-style-type: none"> • Umożliwienie rodzicom powrotu na rynek pracy po urodzeniu dziecka; 	
3.3. Wysoka jakość i dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; • Wspieranie rozwoju opieki krótko i długoterminowej dla osób ze szczególnymi potrzebami; • Rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dla seniorów (np. Klub Seniora, Dzienny Dom Pomocy, warsztaty zajęciowe); • Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami; • Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, odpowiadającego potrzebom i problemom społecznym mieszkańców; • Rozwój oferty skierowanej do seniorów; • Poprawa funkcjonowania rodzin w trudnej sytuacji życiowej i materialnej; • Dopasowanie oferty usług społecznych do zmieniającej się struktury demograficznej; • Zapewnienie mieszkańcom dostępu do kompleksowej opieki medycznej; • Zwiększenie stopnia świadomości mieszkańców w zakresie dbałości o 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba podejmowanych inicjatyw w zakresie aktywizacji osób starszych (szt.); • Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (os.); • Liczba uczestników akcji prozdrowotnych (os.); • Liczba zrealizowanych programów profilaktyczno-zdrowotnych (szt.); • Liczba mieszkańców biorących udział w

	<p>życia (np. poprzez organizację rajdów rowerowych);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym (w tym kontynuacja organizacji transportu busem gminnym na złożony wniosek mieszkańca); • Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie realizacji projektów, programów dotyczących zatrudnienia; • Zabezpieczenie oraz remont mieszkań komunalnych oraz socjalnych; 	<p>zdrowie, kondycję fizyczną i konieczność profilaktyki zdrowotnej;</p>	<p>programach profilaktyki zdrowotnej (os.);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych modernizacji w mieszkaniach komunalnych i socjalnych (szt.);
<p>3.4. Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności na terenie Gminy Brudzew</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poszerzanie wiedzy (m.in. poprzez szkolenia dla pracowników zatrudnianych przez Gminę) współpracujących z osobami ze szczególnymi potrzebami; • Elektroniczna i cyfryzacja usług świadczonych przez Urząd Gminy oraz podległe jednostki; • Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwość komunikacji za pomocą różnych środków wspierających komunikowanie się m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, 	<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost poziomu dostępności do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy; • Ograniczenie czasu oczekiwania na załatwienie sprawy urzędowej; • Zwiększenie samodzielności osób ze szczególnymi potrzebami; • Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr i usług; 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych (szt.); • Liczba przeszkolonych pracowników (os.); • Liczba zakupionego sprzętu elektronicznego (szt.); • Liczba wdrożonych usług elektronicznych (szt.);

mediów społecznościowych, aplikacji,
odtworaczu multimedialnych;

- Umożliwienie udziału w życiu społecznym i publicznym osób ze specjalnymi potrzebami;

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brudzew oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Gmina Brudzew zlokalizowana jest na granicy trzech powiatów, w bliskiej odległości do większych ośrodków miejskich, jakimi są Turek (ok. 13 km od miejscowości Brudzew), Koło (ok. 15 km) oraz Konin (ok. 35 km). Bliskość i dogodne połączenia z każdym z tych miast powiatowych sprawiają, że wszystkie one stanowią miejsca, w których mieszkańcy gminy mogą zaspokajać potrzeby, których nie mogą zaspokoić na lokalnym rynku. Najważniejszy szlak komunikacyjny stanowi droga wojewódzka nr 470, przecinająca zachodnią część Gminy na osi północ-południe (relacja Kalisz-Kościelec). W północnej części Gminy przebiega fragment autostrady A2 zapewniającej dojazd m.in. do Berlina i Warszawy. Najbliższy wjazd na autostradę znajduje w miejscowości Daniszew (ok. 10 km od miejscowości Brudzew).

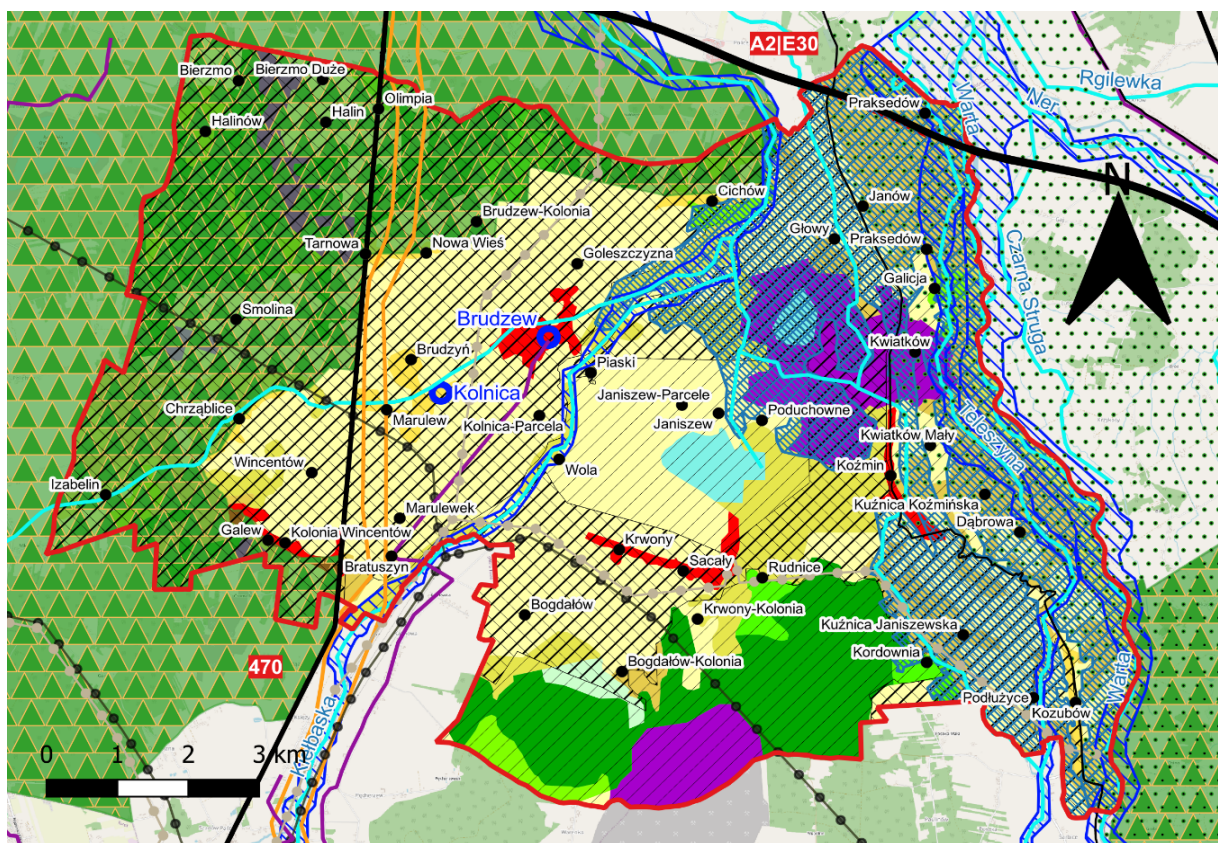
W strukturze użytkowania terenu przeważają tereny rolnicze zlokalizowane przede wszystkim w środkowej i wschodniej części Gminy. Tereny leśne obejmują obszary zachodnie, północne i południowe. Część siedlisk leśnych objęta jest ochroną w postaci Złotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Tereny zabudowane stanowią niewielki udział powierzchni i występują przeważnie pod postacią luźnych zabudowań wzdłuż dróg typowych dla obszarów wiejskich. Najbardziej rozwinięte układy osadnicze występują w miejscowościach Brudzew, Kolnica, Galew, Cichów, Krwony, Kozubów, Tarnowa oraz Koźmin.

Na obszarze Gminy Brudzew intensywność procesów osadniczych jest ograniczana (środkowa część obszaru Gminy, południowe kompleksy leśne oraz korytarze dolin rzecznych Warty, Teleszyny, Kiełbaski) lub na niskim poziomie (pozostałe obszary w granicach Gminy).

Cała zachodnia oraz niemalże cała północna część Gminy objęta jest Złotogórskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, natomiast jej wschodnia część objęta jest Obszarem Specjalnej Ochrony Natura 2000 (Dolina Środkowej Warty). Występowanie tego rodzaju form ochrony przyrody wiąże się ze szczególnymi wymogami w zakresie ładu przestrzennego i dyscypliny budowlanej, a w szczególności z ograniczeniem rozprzestrzeniania się zabudowy.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną Gminy Brudzew przedstawiono na poniższej rycinie.

LEGENDA

Przestrzeń osadnicza

- Ośrodki lokalne
- ▨ Strefa niskiej intensywności procesów osadniczych
- ▨ Strefa ograniczania intensywności procesów osadniczych

Uwarunkowania przyrodnicze

- Główne rzeki
- ▨ Obszary zagrożone zalaniem
- ▨ Doliny rzek pełniących funkcje korytarzy ekologicznych
- ▨ Obszary Specjalnej Ochrony Natura 2000
- ▨ Obszary Chronionego Krajobrazu

Elementy infrastruktury technicznej

- Autostrada
- Droga wojewódzka
- Linie elektroenergetyczne 110 kw
- Linie elektroenergetyczne 220 kv
- Pasy łączności radiowo-telewizyjnej
- Gazociągi wysokiego ciśnienia

Pokrycie terenu

- Zabudowa luźna
- Tereny przemysłowe lub handlowe
- Tereny komunikacyjne i związane z komunikacją drogową i kolejową
- Miejsca eksploatacji odkrywkowej
- Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających
- Łąki, pastwiska
- Złożone systemy upraw i działek
- Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej
- Lasy liściaste
- Lasy iglaste
- Lasy mieszane
- Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian
- Roślinność rozproszona
- Zbiorniki wodne

Ryc. 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Brudzew

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Corine Land Cover 2018 i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego

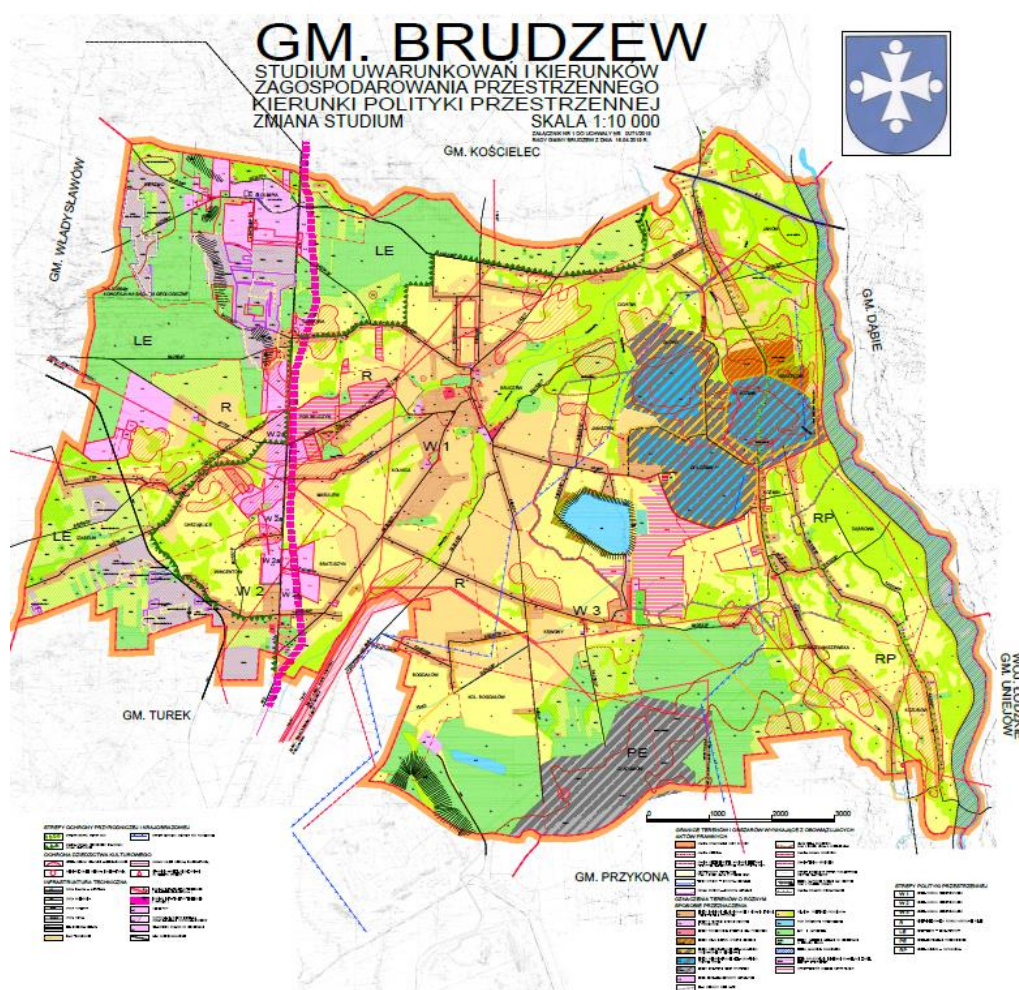

Nadrzędnym dokumentem planistycznym określającym kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Brudzew jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, którego ostatnia zmiana została przyjęta Uchwałą nr IX/71/2019 Rady Gminy Brudzew z dnia 16 kwietnia 2019 r.

Zgodnie z kierunkami Studium, dalszy rozwój przestrzenny Gminy Brudzew będzie dużej mierze oparty na rozbudowie strefy inwestycyjnej zlokalizowanej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 470 – tamże określono lokalizację terenów o wiodącej funkcji produkcyjnej i usługowej, a także terenów dopuszczalnej lokalizacji Odnawialnych Źródeł Energii (fotowoltaika). W obrębie miejscowości Kwiatków wyznaczono lokalizację terenów usług kultury, sportu i rekreacji – w nawiązaniu do koncepcji zagospodarowania obszarów pokopalnianych.

Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy pozostaną miejscowości Brudzew i Kolnica, gdzie wskazano lokalizację terenów inwestycji wielofunkcyjnych, o wiodącej funkcji mieszkaniowej i zagrodowej, a także terenów rozmieszczenia inwestycji celu publicznego.

W północnej i południowej częściach Gminy wyznaczono tereny zalesień i zalecane do rekultywacji w kierunku leśnym.

Ryc. 5. SUiKZP Gminy Brudzew – kierunki polityki przestrzennej

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brudzew

Oprócz uwarunkowań lokalnych i wynikających z nich kierunków zagospodarowania, kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie Brudzew opiera się również na rekomendacjach zawartych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW)*. Zgodnie z jego zapisami Gmina Brudzew została zakwalifikowana do dwóch obszarów funkcjonalnych: **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego** oraz **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego**.

PZPWW wyznacza następujące cele polityki przestrzennej dla **Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego**:

1. Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi
2. Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej
3. Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego
4. Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego
5. Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej
6. Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej

Dla realizacji ww. celów polityki przestrzennej PZPWW określa następujące zasady zagospodarowania. Poniżej przedstawiono najważniejsze rekomendacje w zakresie zagospodarowania przestrzennego, istotne dla Gminy Brudzew:

- W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:
  - Zachowanie zwartego charakteru zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych;
  - Rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach ośrodków powiatowych i gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych i dróg publicznych;
  - Ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;
  - Dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;
  - zachowanie lub przywracanie czytelności historycznych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych, z podkreślaniem charakterystycznych elementów kompozycyjnych, w tym m.in.: zabytkowych centrów miast z rynkami i siatką ulic, dominant przestrzennych, układów zieleni czy stawów w centrach wsi;
  - kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki;
  - komponowanie zieleni z zachowaniem rodzimych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania dominacji zieleni wysokiej nad zabudową na terenach wiejskich;
  - ochrona przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy;

- ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze;
  - wprowadzanie zalesień, zadrzewień i zakrzewień śródpolnych na obszarach rozległych upraw rolnych;
  - realizacja działań rewitalizacyjnych;
  - wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
  - rekultywacja zdegradowanych obszarów powyrobowiskowych i przystosowywanie ich do pełnienia nowych funkcji.
- w zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej:
- zachowanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej;
  - ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze poza obszarami zwartej zabudowy;
  - ochrona gleb przed erozją;
  - zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych;
  - zapobieganie dewastacji i ograniczanie nadmiernej eksploatacji łąk i pastwisk;
  - zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności;
  - zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania;
  - zwiększanie lesistości, w tym w szczególności wyznaczanie terenów przeznaczonych do zalesienia na obszarach predysponowanych;
  - eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej;
  - wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, w szczególności w zasięgu lądowych korytarzy ekologicznych, na miedzach i wzdłuż dróg.
- W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:
- poszerzanie rejestru zabytków o układy urbanistyczne miast oraz układów ruralistycznych specyficznych dla wielkopolskiego osadnictwa;
  - wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;
  - zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego związanego z kulturą ludową wsi;
  - kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa

kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej;

- określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb kształtowania lokalnych centrów kulturalnych.
- W zakresie wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:
  - dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczeń wynikających z elementów środowiska przyrodniczego;
  - wdrażanie bardziej wydajnych i przyjaznych środowisku technologii;
  - kształtowanie specjalizacji rolniczych, w tym promocja rolnictwa ekologicznego wraz z lokalnym zapleczem drobnych i średnich zakładów przetwarzających, magazynujących lub transportujących produkty rolnicze;
  - rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji wykorzystujących biogaz i biomasę rolniczą;
  - wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych;
  - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych na terenach miast powiatowych oraz mniejszych ośrodków miejskich dla lokalizacji działalności gospodarczych związanych z działalnością rolniczą, produkcyjną i usługową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwoju małych i średnich zakładów produkcyjnych;
  - uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu;
  - rozwoju funkcji turystycznych z wykorzystywaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego w miastach powiatowych (bazy noclegowej, gastronomicznej, punktów informacji turystycznej, poprawa jakości przestrzeni publicznych), rozwój bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich (agroturystyka) oraz tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;
- w zakresie poprawy dostępności komunikacyjnej:
  - remont układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych;
  - rozbudowa sieci dróg rowerowych;
  - rozwój sieci komunikacji autobusowej dla poprawy dostępności terenów wiejskich do miast powiatowych i ośrodków gminnych.
- w zakresie rozbudowy systemów infrastruktury technicznej:
  - rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych;
  - budowa rozdzielczej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;

- wyznaczenie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych;
- zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

Wyznaczone w PZPWW cele polityki przestrzennej **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego** to:

1. Cel 1. Podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego
2. Cel 2. Kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru
3. Cel 3. Kształtowanie środowiska przyrodniczego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania, istotne dla Gminy Brudzew:

- W zakresie podtrzymania i restrukturyzacji przemysłu energetycznego:
  - określenie perspektywicznych terenów eksploatacji złóż węgla brunatnego z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań ekonomicznych, społecznych, przestrzennych i środowiskowych;
  - wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie, z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego;
  - wyznaczanie terenów dla lokalizacji instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych wraz ze strefami ochronnymi oraz terenów rozwoju upraw roślin energetycznych.
- W zakresie kształtowania nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru:
  - określanie nowych funkcji dla terenów poprodukcyjnych i pogórnich;
  - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów autostradowych i linii kolejowych;
  - rozwój turystyki w oparciu o potencjał terenów powyrobiskowych, zasoby wód geotermalnych, walory przyrodnicze i kulturowe oraz dogodne położenie obszaru w centrum kraju;
  - utworzenie regionalnych centrów obsługi ładunków;
  - wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu węzłów komunikacyjnych oraz terminale integrujące transport drogowy, kolejowy oraz żeglugę śródlądową.
- W zakresie kształtowania środowiska przyrodniczego:
  - określenie obszarów wymagających rekultywacji i rewitalizacji oraz preferowanych funkcji terenów;
  - rewitalizacja i rekultywacja przemysłowych terenów zdegradowanych oraz przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
  - odtwarzanie sieci hydrograficznej obszaru, a także intensyfikację retencji wód;

- zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności;
- zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania;
- wprowadzanie nowych technologii służących poprawie jakości powietrza oraz ograniczanie emisji przemysłowej i emisji niskiej;
- ochrona przed hałasem przemysłowym terenów podlegających ochronie akustycznej m.in. poprzez stosowanie nowoczesnych technologii w przemyśle, barier dźwiękochłonnych w postaci pasów zieleni oraz wykluczenie bezpośredniego sąsiedztwa funkcji konfliktogennych;
- zachowanie terenów wolnych od zabudowy w sąsiedztwie istniejących obiektów produkcyjnych i korytarzy infrastrukturalnych;
- wprowadzanie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze Gminy Brudzew. Dodatkowo są one spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. Wobec tego komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu.

Cel główny Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 zakłada **efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju**, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten uzupełniony jest 3 celami operacyjnymi:

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

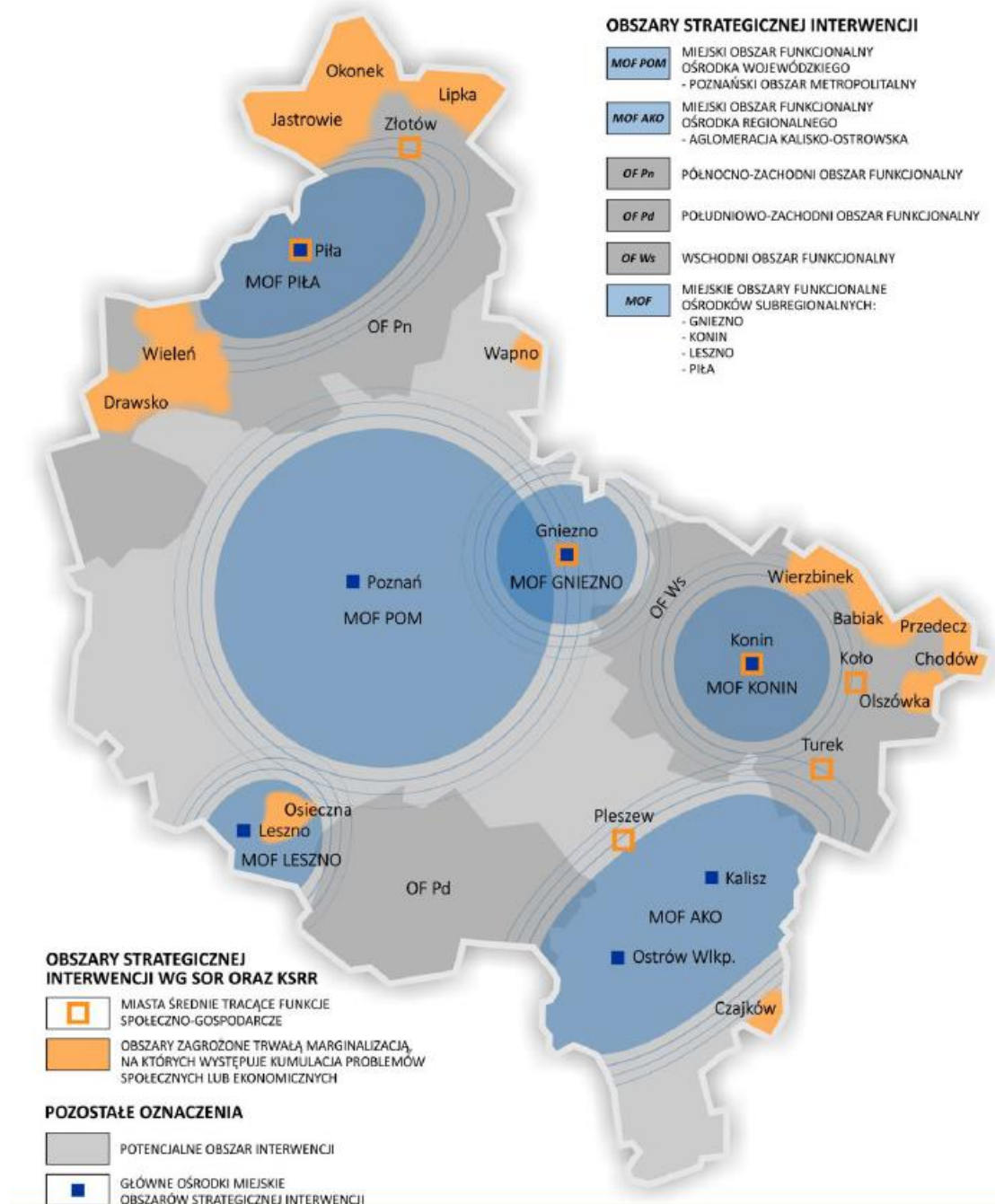
Natomiast w ***Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku*** wyznaczone cele strategiczne brzmią następująco:

- 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców,**
- 2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu,**
- 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski,**
- 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.**

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego wskazuje również **obszary strategicznej interwencji** (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Projektowanie interwencji przebiegać będzie zgodnie z zasadami wielopoziomowego zarządzania, subsydiarności, partycypacji społecznej, w dialogu z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Gmina Brudzew zaklasyfikowana została do **Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego (WOF)**. Jego głównymi jednostkami osadniczymi są Konin, Koło, Słupca, Turek. Stanowi obszar koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego we wschodniej części Wielkopolski. Ze względu na wyczerpywanie złóż kopalin obszar ten wymaga wdrożenia działań restrukturyzacyjnych ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnich oraz ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii. Szczególnych szans należy upatrywać w rozwoju alternatywnych źródeł

energii, zwłaszcza energetyki geotermalnej i wodoru. Rozwój innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, pozwoli wykorzystać atuty położenia tego obszaru. Ponadto należy podjąć działania rekultywacji terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego.¹

Ryc. 6. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku

Poniższa tabela przedstawia spójność celów strategicznych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego

¹ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

do 2030 roku oraz z kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Tab. 2. Spójność kierunków Strategii Rozwoju Gminy Burdzew z kierunkami zawartymi w Strategii Województwa Wielkopolskiego

Cele		
Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Burdzew na lata 2023-2030
1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie sprawiedliwej transformacji energetycznej bez znaczących kosztów ekonomicznych i społecznych • restrukturyzacja i modernizacja gospodarki WOF, tworzenie alternatyw gospodarczych (opartych np. na OZE, wodorze) oraz specjalizacji niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym, m.in. budowa proinnowacyjnego Parku Przemysłowo-Technologicznego Aglomeracji Konińskiej • rozwój i podniesienie atrakcyjności terenów inwestycyjnych przez zintegrowane działania promocyjne, a także racjonalne wykorzystanie i zagospodarowanie terenów poprodukcyjnych i pogórnich • zachowanie i rozwój potencjału rolnictwa, ochrona gruntów rolnych, wdrażanie programów kompensacyjnych dla sektora rolniczego z tytułu działalności kopalni • poprawa sytuacji na rynku pracy przez stworzenie warunków do powstania nowych miejsc pracy • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy, stworzenie warunków do kształcenia ustawicznego szczególnie w przypadku pracowników odchodzących z sektora paliwowo-energetycznego tak, aby w nowych miejscach pracy mogli w jak największym stopniu wykorzystywać swoje wcześniej zdobyte umiejętności i doświadczenie zawodowe 	Cel I Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Burdzew 1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców Cel II Gmina Burdzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego 2.1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Burdzew Cel III Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Burdzew 3.2. Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Burdzew
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych	<ul style="list-style-type: none"> • przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych, poprawa dostępu do usług społecznych i ich jakości, w tym 	Cel II Gmina Burdzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego

i niematerialnych regionu

2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie

2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom

2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu

usług i infrastruktury zdrowotnej, usług opiekuńczych i senioralnych

- rozwój funkcji turystycznych w oparciu o walory georóżnorodności środowiska WOF
- wzmacnianie społeczności lokalnych i tożsamości lokalnej, m.in. przez wykorzystanie dorobku i doświadczenia funkcjonujących na tym obszarze Lokalnych Grup Działania

2.2. Gmina Brudzew atrakcyjna turystycznie

2.3. Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju

Cel III Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew

3.1. Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej

3.2. Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew

3.3. Wysoka jakość i dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych

3.4. Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności na terenie Gminy Brudzew

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa

3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej

- rozbudowa infrastruktury transportowej, budowa/przebudowa sieci dróg krajowych i wojewódzkich położonych na obszarze WOF, m.in. DK 25, 72, 92, ułatwienie przepływów towarów w kierunkach północ-południe i wschód-zachód powiązanych z autostradą A2
- rozwój infrastruktury kolejowej, budowa węzła kolejowego oraz rozważenie budowy sieci kolejowej łączącej Konin–Koło–Turek, modernizacja linii kolejowej E20
- wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej WOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych
- dochowanie zobowiązań w dziedzinie ochrony środowiska oraz podnoszenie jego jakości, szczególnie w zakresie powietrza, bioróżnorodności, wód powierzchniowych i podziemnych, upowszechnianie edukacji ekologicznej

Cel I Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew

1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew

1.2. Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew

1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców

1.4. Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów

	<ul style="list-style-type: none"> • uregulowanie gospodarki odpadami i wodno-ściekowej • wzrost retencji wody • produkcja energii opartej na nowych nośnikach energii, inicjowanie i prowadzenie działań związanych z rozwojem energetyki rozproszonej oraz lokalnym bezpieczeństwem energetycznym, rozwój inicjatyw klastrowych 	
<p>4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem</p> <p>4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług</p> <p>4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja, rekultywacja i przywrócenie przyrodzie i mieszkańcom zdegradowanych terenów pogórnich, rewitalizacja obszarów zdegradowanych zwiększająca ich atrakcyjność osiedleńczą i poprawiająca jakość życia mieszkańców • wzmacnianie instrumentów programowych i doskonalenie systemów wdrażania zwiększających skuteczność implementowanych mechanizmów rozwojowych, doskonalenie i upowszechnianie modelu współzarządzania z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej przy uczestnictwie NGO, JST wszystkich szczebli, przedstawicieli rządu, przedsiębiorców i mieszkańców • przygotowanie sprawiedliwego i inkluzywnego Planu transformacji gospodarczej i energetycznej, który zostanie uzgodniony w gronie wszystkich zainteresowanych stron, w tym pracowników, związków zawodowych, przedsiębiorców, władz samorządowych, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicieli szkół i uczelni; transformacja powinna być zgodna z unijną inicjatywą wsparcia regionów górniczych 	<p>Cel I Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew</p> <p>1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew</p> <p>1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców</p> <p>Cel III Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew</p> <p>3.4. Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności obiektów i usług na terenie Gminy Brudzew</p>

Źródło: opracowanie własne

Strategia rozwoju Gminy powinna również uwzględniać założenia strategii ponadlokalnych. Cele strategiczne i operacyjne ujęte w Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030, jako jednej z gmin współtworzących powiat turecki, powinny być zatem spójne z założeniami **Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025**.

Tab. 3. Spójność kierunków Strategii Rozwoju Gminy Brudzew z kierunkami zawartymi w Zintegrowanej Strategii Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025

Cele	
Zintegrowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025	Strategia Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2033

CEL STRATEGICZNY I – Wzrost potencjału społecznego wraz z poprawą warunków i jakości życia mieszkańców powiatu tureckiego

CEL OPERACYJNY IA – Zwiększenie zatrudnienia i ograniczenie bezrobocia poprzez rozwój kompetencji i kwalifikacji mieszkańców

CEL OPERACYJNY IB – Przeciwdziałanie negatywnym skutkom i reagowanie na wyzwania wynikające ze współczesnych przemian demograficznych

CEL II: Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego

1.1 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew

CEL III: Wysoka jakość życia mieszkańców Gminy Brudzew

3.1. Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej

3.2. Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew

3.3. Wysoka jakość i dostępność podstawowych usług społecznych i zdrowotnych

3.4 Efektywność zarządzania oraz wzrost dostępności na terenie Gminy Brudzew

Cel STRATEGICZNY II Rozwój gospodarczy obszaru funkcjonalnego przez pobudzanie lokalnej przedsiębiorczości i aktywną politykę proinwestycyjną

CEL OPERACYJNY IIA – Wykreowanie specjalizacji gospodarczej w oparciu o istniejące przedsiębiorstwa i nowe branże

CEL OPERACYJNY IIB – Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, w szczególności w zakresie usług

CEL OPERACYJNY IIC – Budowanie relacji partnerskich i wspieranie więzi biznesowych

CEL OPERACYJNY IID – Lokalizacja na terenie obszaru funkcjonalnego nowych inwestycji, w tym firm zagranicznych

CEL I: Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew

1.4. Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów

CEL II: Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego

2.1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew

2.3. Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju

CEL STRATEGICZNY III: Stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego powiatu przez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury

CEL OPERACYJNY IIIA: Wzrost zewnętrznej dostępności komunikacyjnej, w tym terenów inwestycyjnych

CEL OPERACYJNY IIIB: Poprawa jakości infrastruktury technicznej w celu zwiększenia atrakcyjności mieszkaniowej i inwestycyjnej

CEL I: Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew

1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew

1.3. Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców

CEL II: Gmina Brudzew miejscem zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego

CEL OPERACYJNY IIIC: Zmniejszenie zużycia i rozwój alternatywnych źródeł energii elektrycznej i ciepła	2.1. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew
CEL STRATEGICZNY IV: Wzrost atrakcyjności przestrzeni obszaru funkcjonalnego dla mieszkańców, inwestorów i osób z zewnątrz CEL OPERACYJNY IVA: Ujęcie w planowaniu przestrzennym potrzeb mieszkańców, inwestorów oraz osób z zewnątrz CEL OPERACYJNY IVB: Poprawa wizerunku i jakości krajobrazu miejskiego i wiejskiego poprzez rekultywację terenów i rewitalizację przestrzeni publicznych CEL OPERACYJNY IVC: Wzrost funkcji usług ponadlokalnych charakterystycznych dla danego obszaru	CEL I: Atrakcyjna przestrzeń oraz zadbane środowisko w Gminie Brudzew 1.1. Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew 1.2 Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew 1.3 Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne gminy i jej mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Ponadto zgodnie z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego* Gmina Brudzew zaklasyfikowana została do:

- A. wiejskiego obszaru funkcjonalnego;
- B. wschodniego obszaru funkcjonalnego;
- C. obszarów wiejskich wymagających procesów rozwojowych;
- D. obszarów ochrony gleb dla celów produkcji rolnej;
- E. miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze;
- F. obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy;
- G. obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe;
- H. obszarów o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

W *Planie* wymieniona została inwestycja celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, której realizacja została zaplanowana na terenie Gminy Brudzew lub swoim zasięgiem obejmie obszar gminy: w obszarze **gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa** – działanie: Regulacja przepływów i ochrona przed powodzią, inwestycja: *Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty na Polderze Janów –Radyczyny od km 39+250 do km 52+120*; instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji: Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka, wydział lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Brudzew wraz z Radą Gminy Brudzew oraz odpowiednimi komórkami Urzędu, jednostkami organizacyjnymi i partnerami Gminy.

Wójt Gminy Brudzew

- stymulowanie i koordynacja działań
- integrowanie zasobów

Rada Gminy Brudzew

- wsparcie strategiczne przy realizacji i ewaluacji strategii i podejmowaniu decyzji strategicznych

komórki organizacyjne Urzędu Gminy Brudzew

- koordynacja działań
- poszukiwanie nowych źródeł finansowania
- monitoring, ewaluacja i przygotowanie zmian do aktualizacji
- realizacja

Dodatkowo, rekomenduje się przyjęcie lub aktualizację szczegółowych planów i programów określających dokładny zakres działań koniecznych do realizacji działań danego celu strategicznego. Obecnie obowiązującymi dokumentami w Gminie są:

- Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Brudzew na lata 2022-2030;

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brudzew,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brudzew na lata 2016-2026;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025;
- Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Brudzew na lata 2022-2024;
- Sołeckie Strategie Rozwoju Wsi: Izabelin, Kolnica, Krwony i Tarnowa;
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Brudzew;
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Brudzew;
- Wieloletni Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brudzew na lata 2019-2023;
- Strategia promocji terenów inwestycyjnych i pokopalnianych Gminy Brudzew;

Większość z ww. dokumentów wymagać będą aktualizacji w okresie realizacji Strategii. W przypadku poprawy skoordynowania działań z zakresu planowania przestrzennego Gmina sporządzi ocenę aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wraz z wieloletnim programem sporządzania planów miejscowych.

Wdrażając Strategię, Gmina będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez podmioty z jej otoczenia, do których należy w szczególności powiat zielonogórski. W chwili przyjęcia dokumentów przez ww. podmioty, Gmina dokona analizy zgodności zapisów swojej Strategii i w razie potrzeby dokona ich aktualizacji.

Dodatkowo Gmina będzie dążyć do wprowadzenia rozwiązań związanych z inteligentnym zarządzaniem, wykorzystując nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, rozpowszechniając ideę Smart City. Narzędzia te zapewnią sprawną pracę Urzędu Gminy, jednostek podległych, ale również wpłyną na ochronę środowiska i możliwości pomiaru jakości życia w Gminie.

W celu wdrożenia praktyki angażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach Gminy.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Zgodnie z powyższą ustawą „Raport obejmuje podsumowanie działalności wójta w roku poprzednim, w szczególności realizacją polityk, programów, stra-

tegi, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego”. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Dodatkowo, narzędziem wspomagającym monitorowanie wdrażania Strategii będzie tabela ewaluacyjna stanowiąca Załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje czy dane działanie zostało zrealizowane czy nie. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Brudzew na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, w ramach Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027 (FEW2021), w tym Funduszu na Rzecz Sprawiedliwej Transformacji, a także ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych, Rządowy Fundusz Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Nowa perspektywa finansowa 2021-2027 daje jednostkom samorządu terytorialnego szanse na pozyskanie środków z nowej puli dofinansowań. Budżet w ramach nowej polityki spójności opiewa na kwotę 392 miliardów euro i przewiduje inwestycje w krajowe oraz regionalne programy ukierunkowane na m.in. wzrost gospodarczy, rynek pracy, społeczną integrację i pogłębianie współpracy.

Środki unijne w nowej perspektywie będą lokowane w ramach dotychczasowych funduszy, m.in. **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR)**, **Funduszu Spójności (FS)** czy **Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+)**, ale także w ramach **Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST)** – nowego instrumentu finansowego, którego celem jest wsparcie obszarów borykających się z problemami w związku z transformacją energetyczną. FST stanowi I filar mechanizmu sprawiedliwej transformacji, będącego elementem Europejskiego Zielonego Ładu.

Podregion Koniński (powiaty: m. Konin, koniński, kolski, turecki, słupecki, wrzesiński i gnieźnieński) został wytypowany przez Komisję Europejską jako jeden z regionów węglowych, który otrzyma wsparcie w ramach FST. Daje to samorządom Wielkopolski Wschodniej ogromne szanse na pozyskanie dotacji na m.in. modernizację lokalnej gospodarki, łączność cyfrową, czystą energię, redukcję emisji, ale także na łagodzenie społecznych skutków przemian gospodarczych (np. wsparcie przekwalifikowania pracowników).

Ponadto samorządy będą miały do dyspozycji środki z nowych programów krajowych, m.in.:

- FEnIKS – **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027** – 25,1 mld euro (między innymi największe inwestycje infrastrukturalne, drogi, koleje, transport publiczny, ochrona środowiska);
- FENG – **Fundusze Europejskie dla nowoczesnej gospodarki** – 8 mld euro (między innymi innowacje, współpraca nauki i biznesu);
- FERS – **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027** – 4,3 mld euro (między innymi nauka, edukacja, żłobki, sprawy społeczne);
- FERC – **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027** – 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe).

Gmina będzie miała do dyspozycji również środki z nowego programu **Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027** (FEW2021+), będącego kontynuacją Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W nowej perspektywie budżet dla województwa wielkopolskiego wyniesie 2,058 mld euro. Filarami FEW2021+ będą: zielona transformacja, transformacja cyfrowa oraz przejście na nurt gospodarki 4.0, a głównym celem będzie osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2040 r. Ponadto zabezpieczonych zostało ok. 8,717 mln euro dla nowo powstającego ZIT kolsko-tureckiego. Dokument ten wskaże wspólne dla Turku, Koła, gmin Koło, Turek, Kościelec i Brudzew projekty o znaczeniu strategicznym dla ich obszarów. Mogą to być przedsięwzięcia z zakresu transportu miejskiego, publicznych e-usług oraz adaptacji infrastruktury do zmian klimatu.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Brudzew na lata 2023-2030. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Urzędu Gminy w Brudzewie oraz jednostek organizacyjnych Gminy Brudzew.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem konińskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłacie wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczane będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane

zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

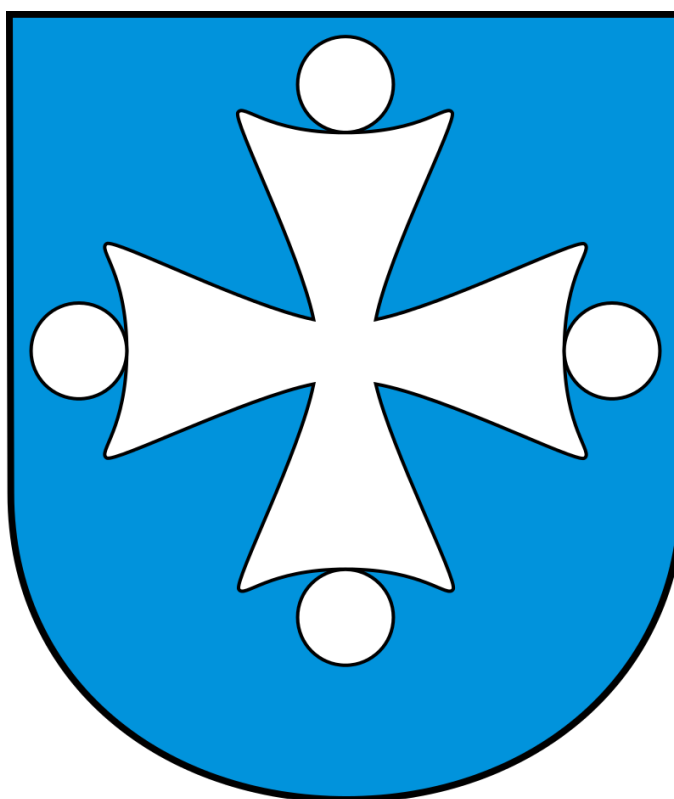
Zgodnie z Uchwałą nr LX/405/2022 Rady Gminy Brudzew z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Brudzew na lata 2023-2030, potencjał inwestycyjny Gminy rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów), w latach 2023-2030 wyniesie 28,1 mln zł, w tym ponad 14,4 mln zł w 2023 roku (w tym środki pozyskane w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych). Należy mieć jednak na uwadze, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego. Prognoza na kolejne lata wyznaczana jest na podstawie trendów makroekonomicznych, które w obecnej sytuacji gospodarczej często ulegają zmianie, dlatego potencjał inwestycyjny przedstawia również szacunkowe wartości.

Załączniki

Załącznik 1:

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej **Gminy Brudzew**

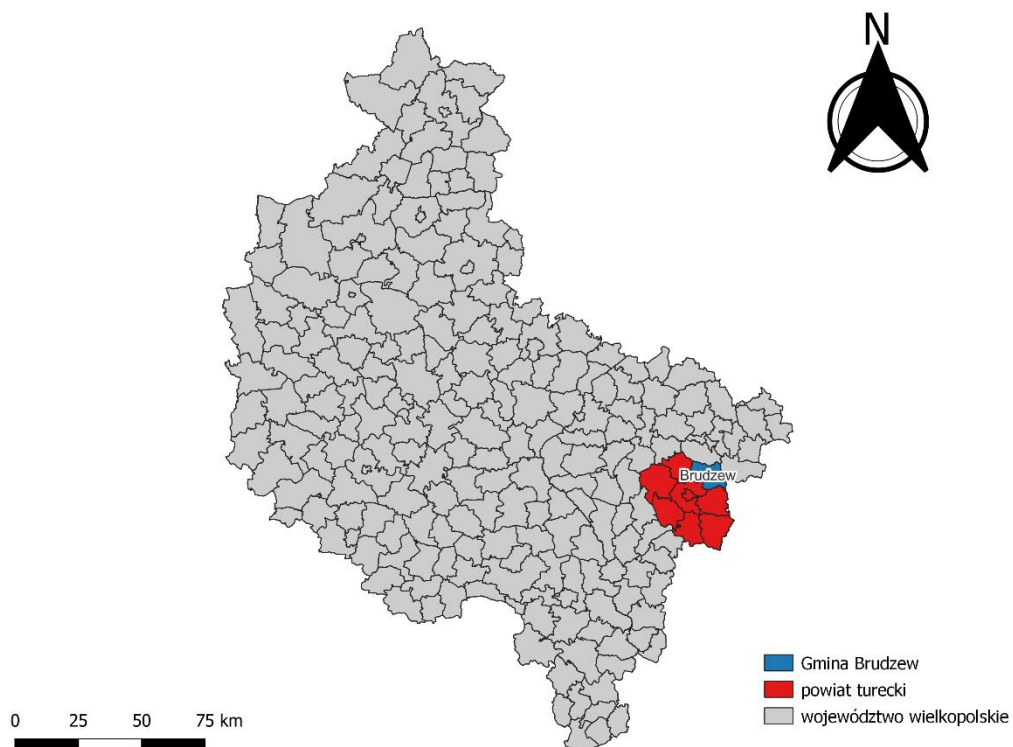
SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	66
1.1. Informacje ogólne	66
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	67
1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe	74
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	81
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy	81
2.2. Infrastruktura i środowisko	85
<i>Infrastruktura drogowa i transport publiczny .....</i>	<i>85</i>
<i>Urządzenia sieciowe .....</i>	<i>86</i>
<i>Gospodarka odpadami .....</i>	<i>88</i>
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska .....</i>	<i>89</i>
2.3. Stan finansów samorządowych	92
<i>Wykonanie budżetu .....</i>	<i>92</i>
<i>Struktura dochodów i wydatków .....</i>	<i>94</i>
<i>Potencjał inwestycyjny .....</i>	<i>98</i>
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	101
3.1. Demografia	101
3.2. Kapitał społeczny	104
<i>Przedszkola i żłobki .....</i>	<i>104</i>
<i>Edukacja .....</i>	<i>106</i>
<i>Kultura i sport .....</i>	<i>110</i>
<i>Bezpieczeństwo publiczne .....</i>	<i>113</i>
<i>Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy .....</i>	<i>114</i>
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	119

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

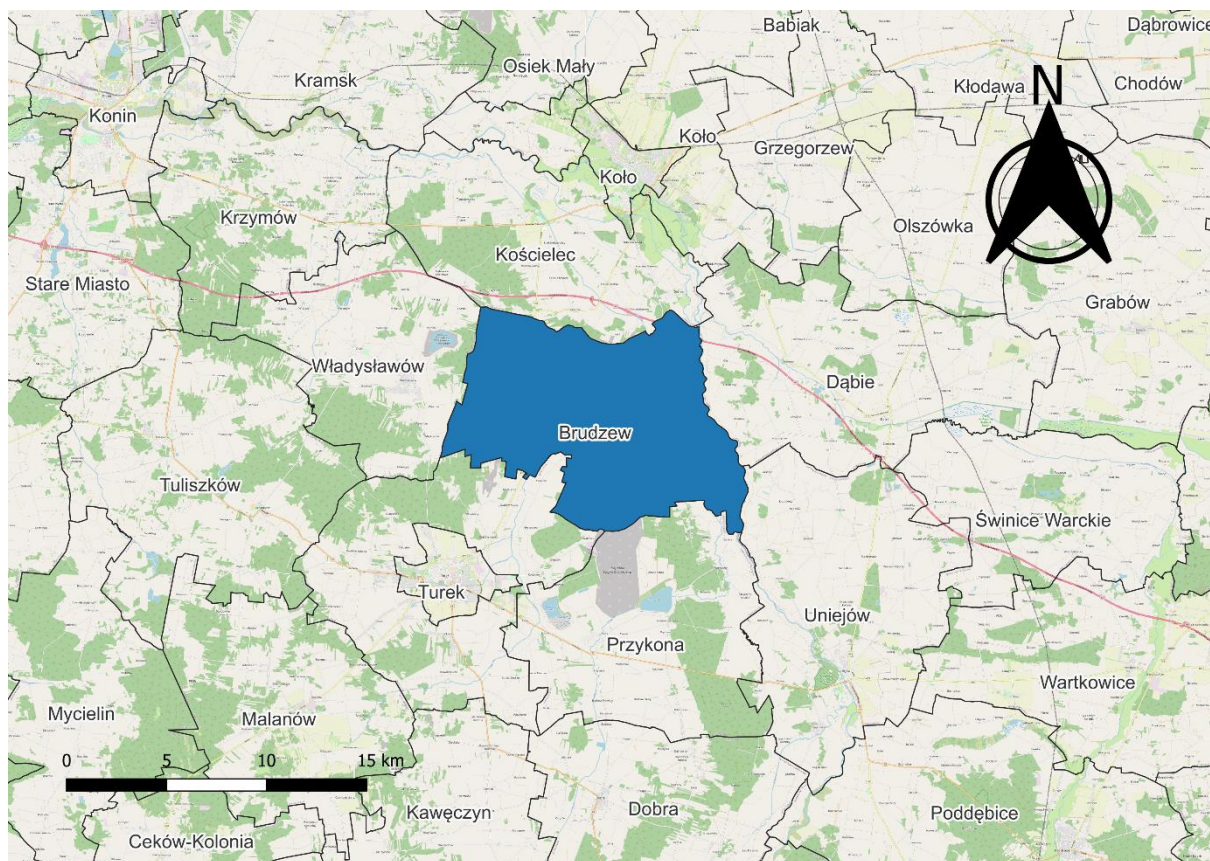
Gmina Brudzew jest gminą wiejską położoną w powiecie tureckim, we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Zajmuje powierzchnię 112,72 km². W 2021 roku liczba mieszkańców Gminy wyniosła 6.104 mieszkańców. W jej granicach położonych jest 27 miejscowości, 23 z nich posiada status sołectwa.

Ryc. 7 Położenie Gminy Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina graniczy od wschodu z Gminą Dąbie, od południowego wschodu z Gminą Uniejów, od południa z gminami Przykona i Turek, od zachodu z Gminą Władysławów, a od północy z Gminą Kościelec.

Ryc. 8 Położenie Gminy Brudzew na tle gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Sieć komunikacyjną stanowią: autostrada A2 relacji Świecko-Kukuryki (długość na terenie Gminy – 3 km) oraz droga wojewódzka nr 470 relacji Kościelec-Kalisz (długość na terenie Gminy – 13 km). Odległość z miejscowości Brudzew do jednostki miejskiej o znaczeniu powiatowym – Turku wynosi 13 km, podróż samochodem zajmuje ok. 18 minut. Miasta o znaczeniu wojewódzkim – Poznań i Łódź znajdują się w odległości kolejno 139 km i 83 km, czas dojazdu samochodem do tych miast zajmuje odpowiednio ok. 1 godz. i 50 min. oraz 1 godz. i 40 min.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. w sprawie uchwalenia Planu zagospodarowania województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, wyznaczono podstawowe typy obszarów funkcjonalnych, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego:

- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny;
- Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska;

- Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych – Gniezno, Konin, Leszno, Piła;
- Wiejski obszar funkcjonalny.

Gmina Brudzew w ramach podstawowego podziału obszarów funkcjonalnych została zakwalifikowana do Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego. W granicach WOF znajdują się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej.

Uwarunkowania przestrzenno-gospodarcze Gminy Brudzew potwierdzają powyższe wytyczne klasyfikacyjne. Na jej terenie zlokalizowane są obiekty o charakterze edukacyjnym (Szkoły Podstawowe), kulturalnymi (Gminny Ośrodek Kultury „Wozownia”, Biblioteka Publiczna) oraz administracyjnym (Urząd Gminy), są to jednak instytucje świadczące usługi podstawowe, mieszkańcy chcąc skorzystać z usług wyższego rzędu w wymienionych sferach, zmuszeni są do podróży do miasta o znaczeniu powiatowym (Turek) bądź wojewódzkim (Poznań, Łódź). Ze względu na zintensyfikowaną działalność górniczą na obszarze Gminy i powstałe w jej wyniku przekształcenia terenu, zauważalne są istotne zmiany dotyczące walorów przyrodniczych obszaru (m.in. zaburzenie przebiegu cieków wodnych). Ponadto Gmina wykazuje potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej (budowa ścieżek rowerowych, budowa infrastruktury drogowej w terenach inwestycyjnych i mieszkaniowych)

Ponadto, ze względu na występowanie specyficznych problemów z zakresu gospodarki przestrzennej, wyznaczono obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej:

- Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny;
- Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny;
- Wschodni Obszar Funkcjonalny.

W ramach ww. kryteriów Gmina Brudzew została przydzielona do Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego. Obszar ten jest miejscem koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego w obrębie miasta Konina oraz powiatu konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego. Działania związane z wydobywaniem węgla brunatnego w dużym

stopniu miały wpływ na dokonanie znacznych zmian w środowisku obszaru, widoczne nie tylko w morfologii terenu, ale przede wszystkim w zmianie stosunków wodnych. Mają one charakter wieloprzestrzenny i pociągają ze sobą przeobrażenia w pozostałych komponentach środowiska przyrodniczego, w tym m.in. powstanie rozległych lejów depresyjnych w piętrze czwartorzędowym i paleogeńsko-neogeńskim. Ponadto, na przestrzeni ostatnich lat nastąpiła restrukturyzacja przemysłu wydobywczego – likwidacja zakładów, a tym samym ograniczenie zatrudnienia, miały istotny wpływ na wzrost bezrobocia w Obszarze. Na niskim poziomie określa się poziom przedsiębiorczości Obszaru mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Odnotowywane jest stopniowe wyczerpywanie się złóż węgla brunatnego – planowany koniec eksploatacji surowca określany jest na rok 2040 (na chwilę obecną - 2023 rok, działalność wydobywczą na terenie Gminy Brudzew została zakończona). O walorach Obszaru świadczą: dobra dostępność komunikacyjna, rozwinięte systemy infrastruktury technicznej, występowanie wód geotermalnych oraz duży udział terenów objętych ochroną prawną.

Określone obszary funkcjonalne zostały poddane następującej klasyfikacji:

- obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym – Poznański Obszar Metropolitalny (jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego);
- obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym: Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego), Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny i Wschodni Obszar Funkcjonalny;
- obszary funkcjonalne o znaczeniu subregionalnym – Gniezno, Konin, Leszno, Piła (jako miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych) oraz wiejski obszar funkcjonalny (jako strefa zewnętrzna miejskich obszarów funkcjonalnych);

W ramach zapisów Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego, przyjętej Uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku województwa wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku, wyznaczono granice Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), które stanowić będą podstawę powiązania celów Strategii z typami poszczególnych obszarów. Wschodni Obszar Funkcjonalny jest obszarem funkcjonalnym szczególnego zjawiska w skali regionalnej. Tego typu obszary wyróżnia na tle regionu endogeniczny potencjał, który odpowiednio wykorzystany będzie stanowić o przewagach konkurencyjnych całego regionu. Ramowe założenia OSI dla WOF dotyczą:

- wdrożenia działań restrukturyzacyjnych ukierunkowanych na określenie nowych funkcji dla zlokalizowanych na tym obszarze terenów poprodukcyjnych i pogórnich;
- ukierunkowania przemysłu na produkcję innych nośników energii;
- rozwoju alternatywnych źródeł energii, zwłaszcza energetyki geotermalnej i wodoru;
- rozwoju innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo energetycznym;

- działania związane z rekultywacją terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego.

W związku z postępującymi zmianami klimatycznymi spowodowanymi nieustającą presją człowieka na środowisko przyrodnicze, Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr 3340/2021 z dnia 11 marca 2021 roku przyjął Strategię na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040. Nawiązujący do kontekstów europejskiego (m.in. osiągnięcie neutralności klimatycznej Europy w 2050 r.), krajowego (m.in. Polityka energetyczna Polski do 2040 r.) oraz regionalnego (m.in. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.) dokument obejmuje zasięgiem rzeczowym obszar 5 powiatów (grodzki – Konin, ziemskie – kolski, koniński, słupecki, turecki). W granicach wymienionych zlokalizowany jest niezwykle ważny obszar przemysłowy w regionie – konińskie zagłębie górniczo-energetyczne, którego funkcjonowanie ma znaczący wpływ na kształtowanie miejscowych warunków klimatycznych. Strategia określa następującą wizję rozwoju wielkopolski wschodniej w 2040 roku wraz z celem strategicznym i celami szczegółowymi:

Wizja: Wielkopolska Wschodnia 2040 liderem w zakresie rozwoju innowacyjnej, zasobooszczędnej i zeroemisyjnej gospodarki zapewniającej nowe atrakcyjne miejsca pracy oraz obszarem przyjaznym do życia.

Cel strategiczny: Wielkopolska Wschodnia obszarem sprawiedliwej transformacji neutralnym dla klimatu w 2040 roku

1. Cel szczegółowy nr 1 – Poziom emisji gazów cieplarnianych niższy co najmniej o 55,0% w 2030 r.;
2. Cel szczegółowy nr 2 – Udział energii z odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii zwiększony co najmniej do 32,0% w 2030 r.;
3. Cel szczegółowy nr 3 – Efektywność energetyczna większa co najmniej o 32,5% w 2030 r.

Najważniejszym instrumentem służącym realizacji Strategii jest wsparcie w ramach programu LIFE AFTER COAL PL i uruchomienia środków finansowych dla Wielkopolski Wschodniej z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Program LIFE AFTER COAL PL zostanie zainaugurowany z początkiem 2023 roku i będzie realizowany przez 9 lat. W ramach programu na obszarach beneficjentów (w tym Gminy Brudzew będącej częścią powiatu tureckiego) nastąpi wzmocnienie organów administracji samorządowej m.in. poprzez powołanie doradców klimatycznych oraz stworzenie baz i systemów IT do ocen energetycznych. Planowane jest także przygotowywanie projektów termomodernizacyjnych nieruchomości i raportowanie wyników. Samorządy zostaną także wyposażone w wiedzę dotyczącą skutecznego sięgania po dedykowane środki, między innymi z wartego 415 milionów euro Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

Fundusz Sprawiedliwej Transformacji jest instrumentem finansowym w ramach polityki spójności służącym zapewnieniu wsparcia obszarom borykającym się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z transformacji w dążeniu do osiągnięcia

neutralności klimatycznej. Fundusz ten ułatwi wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu, którego celem jest osiągnięcie neutralności klimatycznej UE do 2050 r.

Przyjęta uchwałą nr XIII/88/2015 Rady Gminy Brudzew z dnia 27 listopada 2015 r., Zintegrowana Strategia Rozwoju Gospodarczego Gmin Powiatu Tureckiego na lata 2015-2025 ma na celu określenie potencjału i perspektyw rozwoju dla powiatu tureckiego, jak i dla każdej z 9 gmin (Miasto Turek, Gmina Turek, Gmina Brudzew, Gmina Dobra, Gmina Kawęczyn, Gmina Malanów, Gmina Przykona, Gmina Tuliszków, Gmina Władysławów). Obejmuje cztery ramowe zakresy:

- obecne uwarunkowania ekonomiczne, przestrzenne, środowiskowe, techniczne i ludzkie (atuty i słabości obszaru);
- kierunki pożądanego rozwoju, branże;
- najbardziej atrakcyjne tereny pod aktywizację gospodarczą i potrzeby ich uzbrajania;
- konkretne działania samorządów i ich partnerów mające na celu stymulowanie wzrostu zatrudnienia przez istniejące podmioty gospodarcze jak i wzrost liczby nowo rejestrowanych firm. Pod hasłem tego działania zawierają się także metody promocji.

Dokument określa 4 cele strategiczne wyznaczone dla przedmiotowego obszaru:

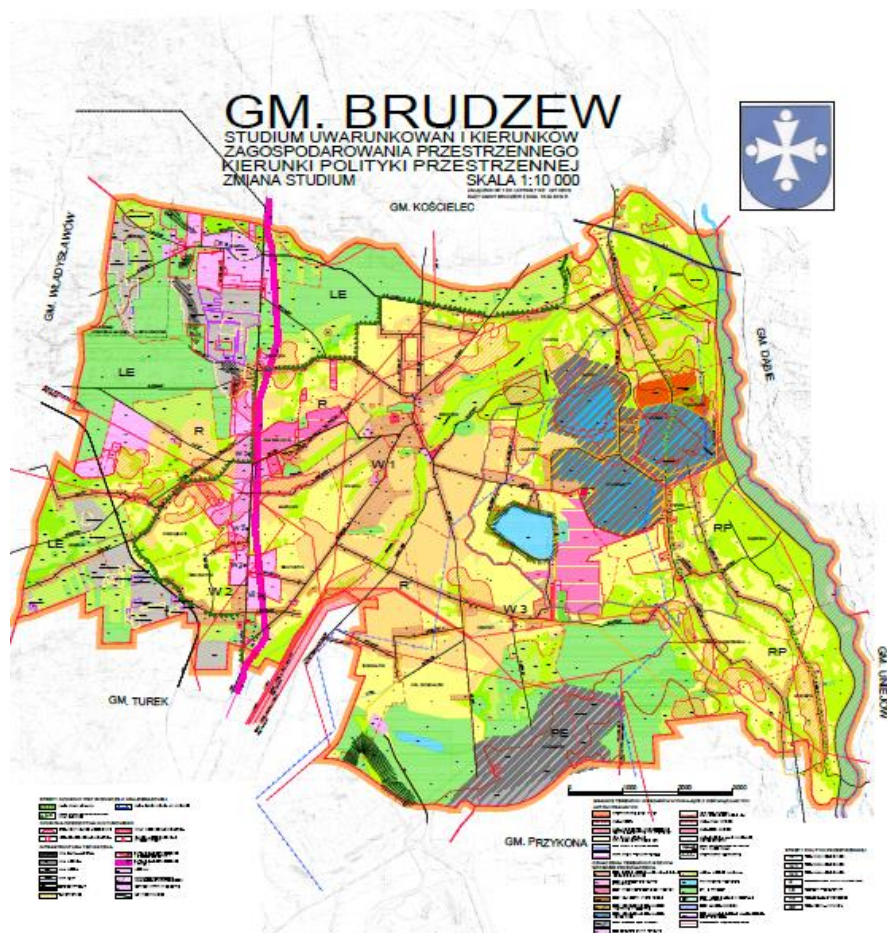
1. Cel strategiczny I – wzrost potencjału społecznego wraz z poprawą warunków i jakości życia mieszkańców powiatu tureckiego.
2. Cel strategiczny II – rozwój gospodarczy obszaru funkcjonalnego przez pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i aktywną politykę proinwestycyjną.
3. Cel strategiczny III – stworzenie warunków do rozwoju gospodarczego powiatu przez zapewnienie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury.
4. Cel strategiczny IV – wzrost atrakcyjności przestrzeni obszaru funkcjonalnego dla mieszkańców, inwestorów i osób z zewnątrz.

Obecnie udało się zrealizować część przedsięwzięć drogowych, kanalizacyjnych, wodociągowych oraz wymiany i rozbudowy oświetlenia ulicznego określonych w Strategii.

Pod względem użytkowania teren Gminy Brudzew zdominowany jest przez użytki rolne stanowiące 68% całkowitej powierzchni. Tereny leśne stanowią 20%. Strukturę użytkowania uzupełniają sady, łąki i pastwiska oraz pozostałe grunty. Według danych z Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku w rolnictwie zatrudnionych było 1.296 osób co stanowiło 21,8% wszystkich mieszkańców Gminy.

Gminnym ośrodkiem wielofunkcyjnym o znaczeniu lokalnym jest miejscowość Brudzew. W niej zlokalizowane są następujące obiekty użyteczności publicznej: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Usług Wspólnych, Biblioteka Publiczna, szkoła podstawowa, przedszkole, przychodnia zdrowia, jednostka OSP oraz Zakład Gospodarki Komunalnej. Ośrodkiem uzupełniającym dla ośrodka gminnego jest wieś Kolnica, w której zlokalizowany jest Gminny Ośrodek Kultury i prywatny żłobek.

Obligatoryjnym dokumentem planistycznym Gminy Brudzew jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brudzew. Obowiązujący dokument został przyjęty Uchwałą Nr IX/71/2019 Rady Gminy Brudzew z dnia 16 kwietnia 2019 roku w sprawie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Brudzew.

Ryc. 9 Kierunki zagospodarowania przestrzennego w Gminie Brudzew

Źródło: Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Brudzew

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na obszarze Gminy Brudzew obowiązują 24 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, które zajmują 20% powierzchni Gminy. W związku z niewielkim udziałem terenu, na którym obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, na obszarach, które nie są ujęte w tych planach, wydawane są decyzje o warunkach zabudowy. Poniższa tabela prezentuje liczbę decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021 w Gminie Brudzew. Od 2018 roku zauważalny jest coroczny wzrost liczby wydawanych decyzji. Jednocześnie od 2019 roku zauważalna jest tendencja spadkowa w wydawanej liczbie pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym (nowe budynki mieszkalne). Można zatem zauważyć, że następuje spadek dotyczący realizacji inwestycji na rynku budowlanym w Gminie Brudzew. Taki stan spowodowany może być spowodowany spadkiem pracowników budowlanych oraz rosnącymi cenami materiałów budowlanych.

Tab. 4 Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2017-2021

		2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o warunkach zabudowy ogółem	Brudzew	73	68	75	78	97
	powiat	923	849	784	758	868
Decyzje o warunkach zabudowy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Brudzew	12,25	11,43	12,57	13,09	16,43
	powiat	10,95	10,10	9,35	9,07	10,44

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Tab. 5 Liczba pozwoleń wydanych na budowę i zgłoszeń budowy z projektem budowlanym dla nowych budynków mieszkalnych w Gminie Brudzew w latach 2017-2021.

	2017	2018	2019	2020	2021
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym (nowe budynki mieszkalne)	b.d.	23	30	28	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najistotniejszym aktem miejscowym z punktu widzenia rozwoju gospodarczego Gminy jest Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenów inwestycyjnych Gminy Brudzew. Określa on szczegółowe zasady zagospodarowania dla strefy inwestycyjnej zlokalizowanej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 470 (miejscowości Olimpia, Tarnowa, Brudzyń, Marulew, Wincentów, Bratuszyn, Smolina).

Strefa inwestycyjna została podzielona na 8 sektorów o łącznej powierzchni terenów inwestycyjnych 222,5 ha. Dla każdego z sektorów opracowano indywidualną ofertę inwestycyjną. Rekomendowanymi przez Gminę rozwojowymi gałęziami przemysłu są:

- sektor elektrociepłowniczy (elektrociepłownia gazowa);
- przemysł przetwórstwa spożywczego w tym: (suszarnie, mleczarnie, browary, chłodnie i inne cechujące się znaczącym zapotrzebowaniem na ciepło, które może zapewnić gaz ziemny);
- producenci wyrobów tworzyw sztucznych i przemysł chemiczny;
- huty szkła, w tym szkła samochodowego;
- przemysł produkcji nowoczesnych materiałów budowlanych;
- przemysł motoryzacyjny i działalności powiązane;
- logistyka/magazyny.

Do najważniejszych działań związanych z rozwojem strefy inwestycyjnej w ostatnim czasie zalicza się:

- sukcesywne uzbrajanie terenów (budowa sieci wodociągowych, dróg dojazdowych, dotacje do oczyszczalni ścieków przyzakładowych, remont stacji uzdatniania wody, gminnej oczyszczalni ścieków);
- stworzenie stanowiska ds. obsługi inwestora;
- sukcesywna aktualizacja strony internetowej, folderów promocyjnych;

- udoskonalanie oraz poszerzanie ofert inwestycyjnych w różnych kanałach promocji (PAIH, COI Wielkopolska, ŁSSE, Stowarzyszenie A2, WDE);
- zwolnienia podatkowe dla przedsiębiorców;
- Aktualizacja MPZP względem potrzeb inwestorów.

W związku z występowaniem na terenie Gminy Brudzew terenów inwestycyjnych i obszarów pokopalnianych, uchwałą nr XXVIII/182/2016 Rady Gminy Brudzew z dnia 30 grudnia 2016 roku przyjęto Strategię promocji terenów inwestycyjnych i pokopalnianych Gminy Brudzew. Wyznaczonym przez zapisy dokumentu nadrzędnym celem jest poprawa jakości i perspektyw życia mieszkańców poprzez rewitalizację terenów pokopalnianych i przyciągnięcie nowych inwestycji na obszar Gminy Brudzew. Opracowana została koncepcja zagospodarowania terenu „re/KULTYWATOR”, którego główne założenia dotyczą powstania Centrum Nauki Energia Brudzew oraz archeologicznego Parku Odkryć. Kompleks objęty koncepcją ma być samowystarczalny energetycznie (energia będzie pozyskiwana z OZE).

Gminę Brudzew można podzielić pod względem funkcjonalnym na dwie części wskazujące główne gałęzie rozwoju:

- część zachodnia (gospodarczo-usługowa) – w której zlokalizowane są tereny przeznaczone pod rozwój gospodarczy Gminy, wchodzące w skład strefy inwestycyjnej w sąsiedztwie DW 470. W tej części położone są również gminny ośrodek wielofunkcyjny o znaczeniu lokalnym (Brudzew) oraz ośrodek uzupełniający (Kolnica) wraz ze znajdującymi się tamże usługami.
- część wschodnia (turystyczno-rekreacyjna) – w jej granicach położone są tereny pokopalniane, gdzie przewiduje się realizację projektu re/KULTYWATOR. W tej części zlokalizowane są również obszar Specjalnej Ochrony Przyrody Natura 2000 (Dolina Środkowej Warty) a także rekultywowane zbiorniki pokopalniane.

1.3. Walory przyrodnicze i kulturowe

Uwzględniając warunki regionalizacji fizycznogeograficznej Polski, Gmina Brudzew położona jest w granicach Niziny Południowowielkopolskiej, w tym zachodnia część to Wysoczyzna Turecka, a wschodnia część stanowi element Kotliny Kolskiej. Na zachodnim obszarze wysoczyznowym ukształtowanie powierzchni stanowią wzgórza i pagóry czołowomorenowe, izolowane pagóry (ostańce denudacyjne) oraz wysoczyzna morenowa falista. Wschodnią część tworzą powierzchnie wysokiej terasy pradolinnej, powierzchnie terasy środkowej, powierzchnie niskiej terasy nadzalewowej oraz terasy zalewowej (dno doliny Warty).

Ponadto niezależnymi formami ukształtowania terenu są płytkie doliny erozyjno-denudacyjne oraz wydmy wałowe i paraboliczne. Ich wysokość wynosi od kilku do kilkunastu metrów. Odznaczają się zróżnicowaną długością oraz spadkami dochodzącymi do 30%, są z reguły zalesione.

Prowadzone przez dekady na terenie Gminy eksploatacja odkrywkowa węgla brunatnego oraz pozyskiwanie kruszywa naturalnego są przyczynami przekształceń rzeźby na dużych połaciach

obszaru. Do form antropogenicznych powstałych w wyniku tychże działalności zalicza się zalesione zwałowiska zewnętrzne utworzone w wyniku długoletniej działalności górniczej KWB Adamów (na terenie Gminy fragment zwałowiska o/Bogdałów oraz wyrobisko o/Koźmin) oraz tereny eksploatacji kruszywa naturalnego (deniwelacje terenu o wysokości od kilku do kilkunastu metrów).

W zachodniej części (wysoczyznowej) oraz części teras pradolinnych w rejonie Brudzewa, warunki gruntowe stanowią utwory bezpośredniej akumulacji lodowca wykształcone w postaci glin piaszczystych i piasków gliniastych. Są to obszary charakteryzujące się gruntami o dobrych warunkach geotechnicznych, na których można wznosić większość obiektów budowlanych. We wschodniej części warunki gruntowe są zróżnicowane. Powierzchniową część holocenińskiej doliny Warty tworzą przeważnie piaszczyste i pylaste mady. Miejscowo występują lotne piaski eoliczne. Większość lokalnych obniżień terenu wypełniają grunty organiczne i próchniczne. Na warunki gruntowe obszarów środkowej i niskiej terasy nadzalewowej, duży wpływ mają wysoki poziom wód gruntowych oraz odkrywkowa eksploatacja węgla brunatnego. Zajęte przez grunty organiczne i próchniczne tereny nisko położonych den rzecznych są niewskazane dla rozwoju budownictwa.

Warunki glebowe Gminy Brudzew są jednymi z najłagodniejszych w województwie wielkopolskim. Około 70% powierzchni Gminy zajmują słabe gleby napiaskowe (kompleksy żytnie 6 i 7). Występują głównie na powierzchniach teras nadzalewowych Warty oraz na obszarach wzgórz i pagórów zalewowych, gdzie zauważalne są również gleby rolniczo przydatne i nieużytki. W rejonie Brudzewa występują gleby wytworzone z piasków na glinie, piasków gliniastych na glinie lub gliny (kompleksy słaby żytni 6, żytni dobry 5, pszenno-żytni 4, pszenno-dobry 2). W okolicach Wincentowa i Chrząblic (u podnóża wzgórz morenowych) oraz w rejonie Brudzewa występują również gleby hydrogeniczne zarówno gliniaste, jak i piaszczyste (kompleksy zbożowo-pastewny mocny 8, żytni słaby 6, zbożowo-pastewny słaby 9). Około 17% powierzchni Gminy stanowią użytki zielone. Położone są na obszarze dna doliny Warty, Kiełbaski i Strugi Brudzewskiej.

Na wielkość zasobów wód podziemnych Gminy Brudzew duży wpływ miała działalność eksploatacyjna węgla brunatnego na jej obszarze. Ze względu na powstanie lejów depresyjnych kopalni i zaniknięcie zasobów wodnych w tych miejscach, konieczne stało się zwodociągowanie terenu, w ramach usuwania szkód górniczych. Głównym zbiornikiem wód podziemnych jest górnokredowy zbiornik szczelinowo-porowy Turek-Konin-Koło (poziom wodonośny 20-100 m.p.p.t.). Aktywne ujęcia gminnych zasobów wód kredowych zlokalizowane są w miejscowościach Tarnowa, Galew, Dąbrowa i Krwony.

Sieć hydrograficzną Gminy Brudzew tworzą ciek wodne w dorzeczu rzeki Warty, wyznaczającej wschodnią granicę Gminy. Na przebieg i funkcjonowanie rzek duży wpływ miała działalność kopalni węgla brunatnego. Część z nich (Teleszyna, Struga Janiszewska, Struga Chrząblicka) zostały połączone z innymi ciekami wodnymi (Kiełbaska, Kanał Pasywny), bądź stały się ciekami okresowymi. Stan wód rzecznych w dużym stopniu warunkowany jest

zrzutami wód kopalnianych oraz przerzutami wody ze zbiornika Jeziorsko. W warunkach przeciętnych stany i przepływy wyższe od średnich rocznych utrzymują się od stycznia do kwietnia. Największymi akwenami Gminy są powstałe w wyniku przeprowadzonych rekultywacji wodnych części dawnego wyrobiska zbiorniki wodne Koźmin i Janiszew, Głowy, Kwiatków i Bogdałów.

Warunki klimatyczne Gminy Brudzew związane są z ogólną cyrkulacją mas powietrza napływającego przeważnie z północnego Atlantyku i basenu Morza Śródziemnego. Podstawowe wskaźniki klimatyczne dla Gminy Brudzew prezentują się następująco:

- amplituda temperatur (-2,3°C w styczniu, +18,1°C w lipcu);
- długość trwania okresu wegetacyjnego: 220 dni;
- roczna suma opadów: 550 mm;
- średnia prędkość wiatrów: 4,2m/s (bez rozbicia na kierunki).

Grunty leśne zlokalizowane w granicach Gminy Brudzew stanowią 20% jej ogólnej powierzchni. Duże kompleksy leśne zlokalizowane w północno-zachodniej części Gminy charakteryzują się przewagą siedlisk borowych. Kompleksy zlokalizowane w południowej części Gminy stanowią przede wszystkim siedliska boru świeżego. Pozostałe obszary leśne to głównie zrekultywowane fragmenty zwałowisk kopalnych lub mniejsze lasy prywatne zdominowane przez młode drzewostany sosnowe i jedynie w dolinach rzek i cieków charakteryzujące się większym udziałem drzew liściastych. Poza kompleksami leśnymi, występują również drobne zadrzewienia ostojowe, obsadzenia dróg i cieków oraz pojedyncze drzewa. Poza ekosystemami pól uprawnych i sadów zieleń urządzoną Gminy tworzą zieleń parkowa i zadrzewienia cmentarne.

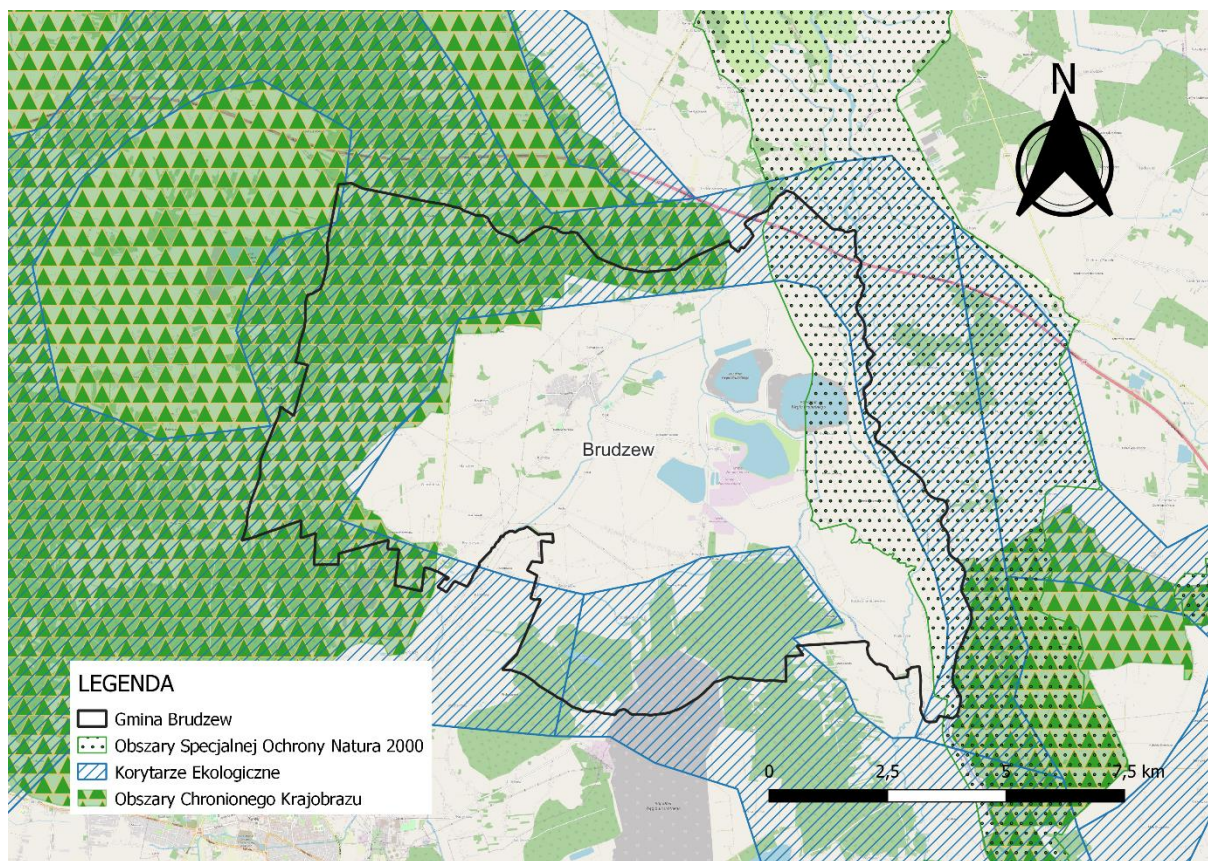
Na obszarze Gminy Brudzew znajdują się następujące tereny objęte ochroną na podstawie przepisów szczególnych:

1. Obszar Chronionego Krajobrazu:

- Złotogórski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar obejmujący trzy skupienia pagórków, mających taką samą genezę i jednakowy charakter rzeźby. Występują formy szczelinowe powstałe w wyniku zlodowacenia środkowopolskiego. Zbudowane są z łatwo przepuszczalnych osadów piaszczysto-żwirowych.

2. Obszar Specjalnej Ochrony Natura 2000:

- Dolina Środkowej Warty (PLB300002) – obszar zawiera ostoję ptasią o randze europejskiej. Występują liczne chronione gatunki ptaków wodno-błotnych, obszar jest ich ostoją przede wszystkim w okresie lęgowym.

Ryc. 10 Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Brudzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska

Ponadto, w miejscowości Brudzew zlokalizowany jest Pomnik Przyrody – platan klonolistny o obwodzie 450 cm i wysokości ok. 20 m.

Zarys historyczny głównego ośrodka Gminy – miejscowości Brudzew prezentuje się następująco: pierwsze wzmianki dotyczące miejscowości Brudzew pochodzą z 1252 roku. W dokumencie wydanym wtedy przez księcia łęczycko-kujawskiego Kazimierza wymieniono nazwę miejscowości Brudzew, która przechodziła we władanie zakonu Cystersów. Od 1288 roku w ramach wymiany między arcybiskupem Jakubem Świnką a klasztorem cysterskim w Byszewie, miejscowość Brudzew zaczęła podlegać arcybiskupowi gnieźnieńskiemu, który mógł pobierać tam dziesięcinę. W okresie wczesnego średniowiecza Brudzew nie pełnił funkcji obronnej. Jego położenie na szlaku handlowym Kalisz-Koło sprawiło, że miejscowość stała się osadą targową, której najważniejszym miejscem był wydłużony rynek na osi północ-południe, zgodnie z przebiegiem szlaku handlowego. Od XIV wieku Brudzew był we władaniu wielkopolskiego rodu Jarandów, którego przedstawiciele pełnili istotne funkcje w rozwoju kraju. W okolicach połowy XIV wieku z inicjatywy rodu wzniesiono w Brudzewie kościół parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja Wyznawcy. W 1455 roku Jarandowie odnowili erekcję kościoła i powiększyli jego uposażenie. Prawdopodobnie w tym okresie Brudzew pozyskał prawa miejskie. Jarandowie władali Brudzewem do połowy XVI wieku, w 1579 roku kolejnym właścicielem miasta został wojewoda poznański, Stanisław Górka, herbu Łódzia. W tym czasie miasto Brudzew przeżywało swój rozkwit gospodarczy – w mieście żyło wtedy czterech

przekupniów, sześciu rzemieślników, młynarz, kuśnierz i tkacz. Kolejnymi właścicielami miasta była rodzina Łaszców herbu Prawdzic. W 1619 roku Brudzew pozyskał królewskie przywileje targowe i jarmarczne, które wzmocniły jego pozycję gospodarczą w regionie. W wyniku następujących epidemii i potopu szwedzkiego Brudzew wraz z okolicznymi wsiami doznał dotkliwych zniszczeń, co było początkiem regresu gospodarczego miasta. W II połowie XVII wieku miasto stało się własnością rodziny Radolińskich herbu Leszczyc, którzy odznaczali się szczególną troską o miejscowe obiekty sakralne (uposażanie kościołów, odbudowa świątyni po pożarach). W XVIII wieku Miasto Brudzew przechodziło we władanie kolejno rodów Mycielskich, Szczanieckich oraz Kurnatowskich. W wyniku II rozbioru Rzeczypospolitej Brudzew w 1793 roku stał się częścią prowincji zaboru Prusy Południowe. W 1807 roku w wyniku wojen napoleońskich miasto weszło w skład Księstwa Warszawskiego. Po upadku Napoleona, Brudzew stał się częścią powiatu i obwodu konińskiego Królestwa Polskiego a następnie po reformie unifikacyjnej guberni kaliskiej w zaborze rosyjskim. W 1870 roku w wyniku zmian administracyjnych, Brudzew został pozbawiony praw miejskich, przekształcając się w osadę. Na początku XX wieku w Brudzewie powstały Kasa Oszczędnościowo-Pożyczkowa (1912) oraz Ochotnicza Straż Pożarna (1914). W 1914 roku Brudzew stał się ofiarą dużego pożaru, który strawił wiele istotnych budowli i znacząco wpłynął na układ urbanistyczny. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 roku, Brudzew wszedł w skład województwa łódzkiego i powiatu kolskiego. W dwudziestoleciu międzywojennym w Brudzewie powstały nowe obiekty i instytucje: publiczna szkoła powszechna, Biblioteka Publiczna, Okręgowe Kółko Rolnicze, Spółdzielnia Mleczarska, Kasa im. Stefczyka, Rejonowa Przychodnia Sanitarna, apteka, punkt ambulatoryjny oraz posterunek policji. W wyniku wybuchu II wojny światowej miejscowa ludność była deportowana do Generalnego Gubernatorstwa i III Rzeszy, miejscowa parafia została zamknięta. Brudzew został wyzwolony spod okupacji niemieckiej 19 stycznia 1945 roku. W roku 1956 miejscowość została zelektryfikowana, a w 1969 roku założono wodociągi i kanalizację.

Najznamienitszą postacią historyczną związaną z Gminą Brudzew jest Wojciech z Brudzewa. Urodzony w 1446 roku w Brudzewie naukowiec określany jest jako czołowy przedstawiciel krakowskiej szkoły matematyczno-astronomicznej. W swych dziełach podawał w wątpliwość funkcjonowanie systemu geocentrycznego. Uczniami Wojciecha z Brudzewa były znakomite później postacie: Mikołaj Kopernik, Marcin z Olkusa, Jakub z Kobyliny, Bernard Wapowski, Mateusz z Szamotuł i Konrad Celtes.

Innym znamienitym mieszkańcem Brudzewa był Józef Kiskurno – trzykrotny mistrz świata, mistrz Europy oraz 19-krotny mistrz Polski w strzelectwie sportowym. W latach 1920-1931 był związany z obszarem dzisiejszej Gminy Brudzew – zajmował się hodowlą zwierząt oraz piastował stanowisko administratora majątku w Kolnicy.

W latach 2018-2021 na obszarze Gminy Brudzew obowiązywał Program Opieki nad Zabytkami przyjęty uchwałą nr LIII/343/2018 z dnia 17 października 2018 roku. Dokument zawiera m.in.: wykaz zabytków nieruchomych o najwyższym znaczeniu dla Gminy wpisane do rejestru zabytków (w większości są to obiekty sakralne, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe), wykaz

zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków (w większości są to obiekty sakralne, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, cmentarze i domy mieszkalne) oraz opis stanowisk archeologicznych. Dokument wskazuje na obszary największego zagrożenia dla zabytków w Gminie:

- Brak pełnego objęcia terenu Gminy w MPZP (może skutkować daleko idące przekształcenia przestrzenne, materiałowe i architektoniczne);
- Zagrożenia techniczne (emisje gazów, zanieczyszczeń atmosferycznych, nieprzemyślane remonty właścicieli domów mieszkalnych);
- Niedostateczne zaangażowanie społeczne w opiekę nad zabytkami.

W 2021 r. w zakresie realizacji ustaleń zawartych w przedmiotowym programie prowadzone były działania, polegające na przekazywaniu informacji osobom zbywającym i nabywającym nieruchomości, na terenie których znajdowały się obiekty zabytkowe oraz mieszkańcom gminy, w celu wywołania w nich pożądaných zachowań, prowadzących do ochrony zabytków.

W wyniku eksploatacji węgla brunatnego w miejscowościach Kwiatków i Koźmin odkryto unikalne stanowiska archeologiczne – osady kultury przeworskiej z czasów rzymskich oraz pozostałości lasu dębowego sprzed 13 tysięcy lat.

Na obszarze Gminy Brudzew wyznaczone są 2 szlaki turystyczne:

- Niebieski szlak rowerowy (długość 20 km – przy trasie szlaku umieszczone są tablice informacyjne o ciekawostkach i najpiękniejszych zakątkach terenu);
- Czarny szlak konny „Wozowni i czterech kul” (długość 21 km – jego przystanki stanowią gminne obiekty zabytkowe: pomnik Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie, kościół oraz sanktuarium w Galewie, zespół dworsko-parkowy w Kolnicy, przy trasie szlaku umieszczone są tablice informacyjne o ciekawostkach i najpiękniejszych zakątkach terenu).

Kierunki rozwoju przestrzennego Gminy Brudzew przez lata były uwarunkowane wydobyciem węgla brunatnego na jej obszarze. Działalność górnicza miała wpływ na ukształtowanie, zagospodarowanie terenu i warunki przyrodnicze. Efektywna rekultywacja terenów powydobywczych może wpłynąć na zwiększenie walorów krajobrazowych Gminy i wpłynąć pozytywnie na rozwój ekosystemów. Ponadto, duży potencjał w tym zakresie tkwi w stanowiskach archeologicznych Kwiatkowa i Koźmina, które odznaczają się odkryciami unikalnymi w skali europejskiej (władze Gminy planują przeznaczyć 25 ha terenów w miejscowości Kwiatków pod zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne oraz lokalizację instalacji Odnawialnych Źródeł Energii). Planowane jest powstanie „Parku Odkryć”, który ma stać się atrakcją turystyczną o zasięgu krajowym. Do kluczowych założeń budowy „Parku Odkryć” zalicza się:

- lokalizację nad jednym z czterech jezior;
- rekonstrukcję osady znajdującej się na miejscowych terenach w czasach rzymskich;
- park ma być centrum ruchu turystycznego – stąd rozpoczynać się będą tematyczne szlaki turystyczne (Archeologii, Ekologii, Sztuki);

- rozwój oraz funkcjonowanie parku związane będzie z działaniem lokalnej spółdzielni socjalnej;
- w sąsiedztwie parku planowane jest powstanie hotelu, restauracji oraz kawiarni.

Gmina charakteryzuje się posiadaniem wysokich walorów przyrodniczych (formy ochrony przyrody – obszary specjalnej ochrony Natura 2000, Obszary Chronionego Krajobrazu, Korytarze Ekologiczne; zróżnicowane gatunkowo kompleksy leśne – siedliska boru, drzewostany sosnowe oraz zieleń urządzona – zieleń parkowa, zadrzewienia cmentarne) oraz kulturowych (duża ilość zabytków – m.in. obiekty sakralne, zespoły dworskie i pałacowo-parkowe, tradycje lokalne pielęgnowane przez Gminne Centrum Kultury i mieszkańców – m.in. w postaci warsztatów, konkursów, wydarzeń plenerowych).

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

Gospodarka lokalna Gminy Brudzew w wysokim stopniu opiera się na produkcji rolniczej rozdrobnionej na małe gospodarstwa i działalności mniejszych firm usługowo-handlowych. Do niedawna największym pracodawcą w Gminie była PAK KWB „Adamów” S.A. – przedsiębiorstwo zajmujące się eksploatacją węgla brunatnego, które w 2021 roku zakończyło swoją działalność. Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w Gminie Brudzew wyniosła 441, na przestrzeni lat 2017-2021 nastąpił wzrost tychże podmiotów o 114. Pomimo trendu wzrostowego, należy wskazać, że udział zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Gminie Brudzew we wszystkich zarejestrowanych podmiotach powiatu tureckiego jest niski i wynosi 5,6%. Wśród wszystkich gmin powiatu tureckiego, niższy udział występuje jedynie w Gminie Kawęczyn (5,0%) oraz w Gminie Przykona (4,9%).

Tab. 6 Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie tureckim w latach 2017-2021

JST	2017		2021		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2017-2021	Dynamika zmian
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie		
Powiat turecki	6 472	100,0%	7 869	100,0%	1 397	122%
Brudzew	327	5,1%	441	5,6%	114	135%
Turek Miasto	2 710	41,9%	2 989	38,0%	279	110%
Turek Gmina	783	12,1%	1 046	13,3%	263	134%
Dobra	384	5,9%	446	5,7%	62	116%
Kawęczyn	328	5,1%	392	5,0%	64	120%
Malanów	433	6,7%	597	7,6%	164	138%
Przykona	280	4,3%	386	4,9%	106	138%
Tuliszków	651	10,1%	839	10,7%	188	129%
Władysławów	576	8,9%	733	9,3%	157	127%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do największych przedsiębiorstw zlokalizowanych w granicach Gminy Brudzew należą:

- Vet-Lab (Brudzew) – laboratorium weterynaryjne;
- ProBiotics Polska (Bratuszyn) – wytwórnia probiotyków;
- Mute Sp. z o.o. (Galew) – systemy akustyczne;
- AJ Group (Olimpia) – producent odzieży
- GHP "DUBLET Bis" (Smolina) – ferma drobiu;
- TUR-TRANS GAPSA (Bratuszyn) – firma transportowa;
- GO-TRAKT (Bierzmo) – betoniarnia.

Wśród podmiotów gospodarczych działających na terenie Gminy Brudzew, najwięcej realizuje swoją działalność w sekcji budownictwa oraz handlu hurtowego i detalicznego; naprawy

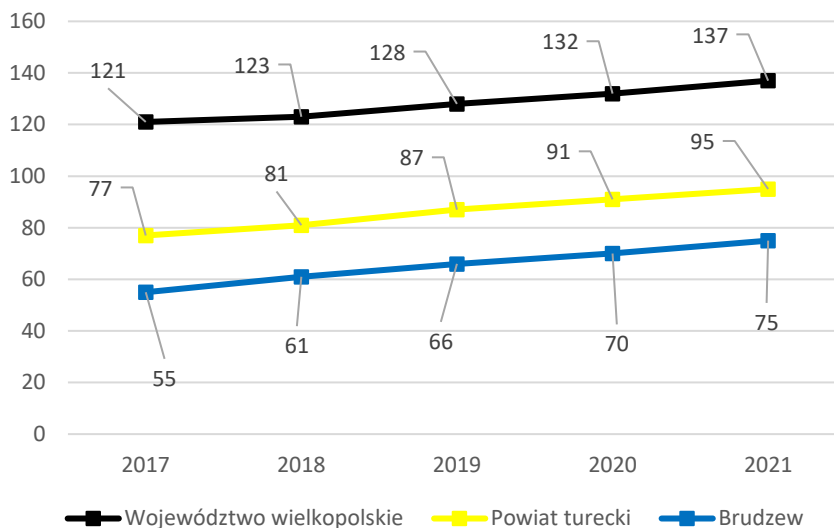
pojazdów samochodowych, włączając motocykle (odpowiednio 123 i 74 podmioty w tych sekcjach PKD). Pełną strukturę ukazano w tabeli poniżej.

Tab. 7 Podmioty gospodarcze działające na terenie Gminy Brudzew w 2021 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA F Budownictwo	123	28%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	74	17%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	47	11%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	44	10%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	34	8%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	19	4%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	12	3%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	3%
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	10	2%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8	2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	2%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11	2%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	8	2%
SEKCJA P Edukacja	10	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	5	1%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	0	0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

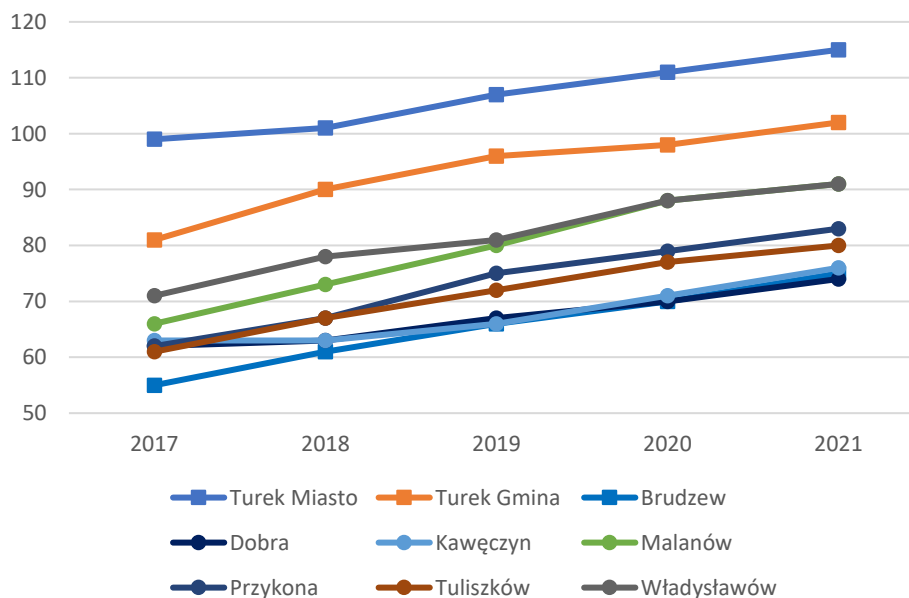
Poniższy wykres przedstawia liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brudzew na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. Odczytać z niego można, że średnia gminna jest wyraźnie niższa od średniej powiatowej i wojewódzkiej, co wskazuje na relatywnie niski poziom przedsiębiorczości w Gminie Brudzew w odniesieniu do grupy porównawczej.

Ryc. 11 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle grupy porównawczej gmin powiatu tureckiego w tej samej dziedzinie Gmina Brudzew zajmuje przedostatnie miejsce, nieznacznie wyprzedzając Gminę Dobra (w porównaniu do lat 2017 i 2018 zauważalna jest niewielka poprawa, w tamtych latach Gmina Brudzew zajmowała ostatnie miejsce wśród gmin powiatu tureckiego). W 2021 roku średnia powiatowa dotycząca analizowanego zjawiska kształtuje się na poziomie 87 przedsiębiorstw na 1 tys. mieszkańców, w zestawieniu zauważalnie przodkuje Miasto Turek.

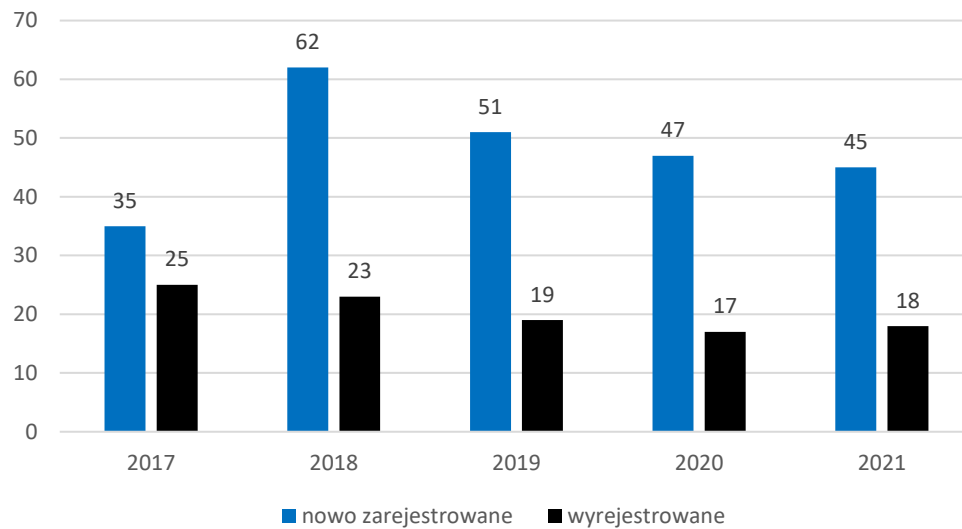

Ryc. 12 Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brudzew na tle gmin powiatu tureckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje porównanie liczbowe podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych w REGON w Gminie Brudzew w latach 2017-2021.

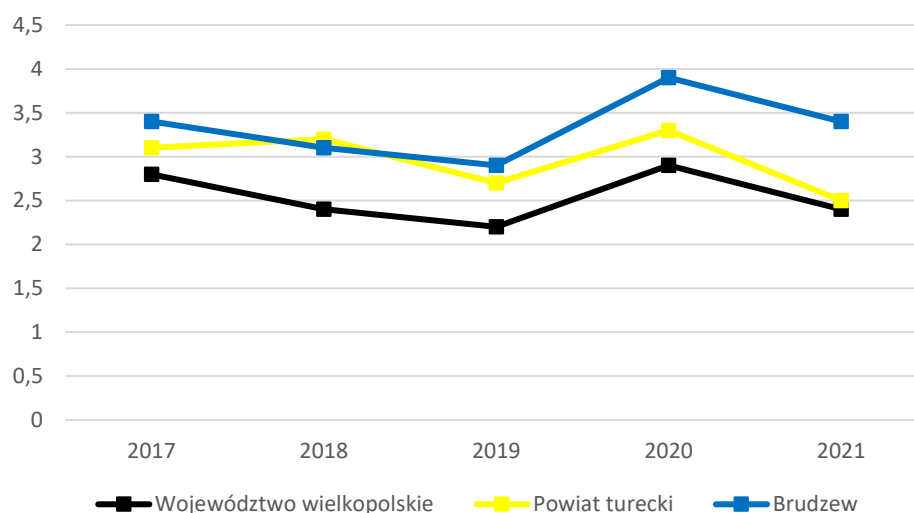
W całym analizowanym okresie zauważalny jest dodatni bilans podmiotów, jednak od 2018 roku liczba nowo zarejestrowanych podmiotów regularnie spada.

Ryc. 13 Porównanie liczby podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w Gminie Brudzew w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Kondycja gospodarki lokalnej ma bezpośredni wpływ na dynamikę rozwoju rynku pracy na obszarze danej gminy. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, zamieszkujących Gminę Brudzew w latach 2017-2021, na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. Dane wskazują na wyższy udział bezrobotnych w Gminie, aniżeli średnia powiatowa i wojewódzka. Warto zaznaczyć jednak, że od 2020 roku trwa tendencja spadkowa. Udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na obszarze Gminy Brudzew spada, co jest pozytywnym zjawiskiem społecznym i gospodarczym.

Ryc. 14 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W związku wyżej opisanym profilem gospodarczym Gminy Brudzew, w jej granicach zawodami deficytowymi są

- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych;
- pracownicy fizyczni w produkcji i pracach prostych;
- zaopatrzeniowcy i dostawcy;
- inżynierowie chemicy i chemicy;
- krawcy i pracownicy produkcji odzieży;
- magazynierzy;
- mechanicy maszyn i urządzeń;
- murarze i tynkarze;
- operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych;
- operatorzy maszyn włókienniczych;
- operatorzy obrabiarek skrawających;
- robotnicy budowlani;
- robotnicy obróbki drewna i stolarze;

W związku z dynamicznym rozwojem strefy inwestycyjnej i powstawaniem nowych przedsiębiorstw na obszarze Gminy Brudzew, można spodziewać się pojawienia nowych deficytowych zawodów i specjalizacji.

Wg Barometru Zawodów w prognozie dla powiatu tureckiego dla 2022 roku nie ma zawodów nadwyżkowych, czyli takich, w których jest więcej specjalistów niż miejsc pracy. W latach wcześniejszych na tej liście znajdowali się: górnicy i operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych, pracownicy socjalni, specjaliści technologii żywności i żywienia, pedagodzy, ekonomiści, nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących, nauczyciele przedszkolni, rolnicy i hodowcy, bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej, nauczyciele inżynierii środowiska.

2.2. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa i transport publiczny

Przez teren Gminy Brudzew przebiega 3 km autostrady:

- Autostrada A2 (Świecko-Kukuryki), najbliższy węzeł znajduje się w miejscowości Daniszew (Gmina Kościelec) w odległości 10 km od miejscowości Brudzew;

13 km dróg wojewódzkich:

- Droga wojewódzka nr 470 (Kościelec-Marulew-Turek-Kalisz);

31 km dróg powiatowych, które stanowią ciągi komunikacyjne o relacjach: Koło-Brudzew-Brudzyń, Russocice-Smolina-Brudzyń, Polichno-Chrząblice, Brudzew-Janiszew-Koźmin, Janów-Koźmin-Kozubów, Brudzew-Krwony-Warenka-Czepów.

65 km dróg gminnych, które stanowią ciągi komunikacyjne o relacjach: Janów-Praksedów, Kwiatków-Dąbrowa, Dąbrowa-Kozubów, Koźmin-Kuźnica Janiszewska-Sarbice, Koźmin, Janiszew-Głowy-Kwiatków, Kwiatków-Głowy, Janów-Głowy, Cichów-Głowy, Janiszew-Koźmin, Koźmin-Sacały-Krwony-Wola, Krwony-Bogdałów Kolonia, Janiszew, Janiszew Parcele, Piaski-Głowy, Cichów-Łęka, Cichów-Kolonia Brudzew-Olimpia-Bierzmo, Cichów-Goleszczyna, Cichów Kolonia-Brudzew, Goleszczyna, Brudzew-Tarnowa, Olimpia-Tarnowa, Brudzew-Marulew, Brudzew-Kolnica-Galew, Piaski-Wola, Bogdałów Kolonia-Bogdałów, Bogdałów Kolonia-Bogdałów-Kalinowa, Chrząblice-Galew-Kalinowa, Bratuszyn-Wincentów, Kolonia Wincentów-Wincentów, Chrząblice-Izabelin, Chrząblice-Izabelin-Małoszyna, Tarnowa, Tarnowa-Skarbki, Bierzmo Duże-Halinów, Olimpia-Bierzmo, Bierzmo-Halinów.

A także 41 km dróg pozostałych. Wśród dróg gminnych i pozostałych, długość dróg nieutwardzonych wynosi 25 km. Okresowy przegląd stanu dróg przeprowadzany jest raz na 5 lat. Łączna długość ścieżek rowerowych na terenie Gminy wynosi 1,2 km.

Do najpilniejszych inwestycji w zakresie dróg i infrastruktury okołodrogowej należą: budowa ścieżek rowerowych oraz budowa infrastruktury drogowej w terenach inwestycyjnych i mieszkaniowych.

W granicach Gminy Brudzew nie przebiega sieć aktywnych linii kolejowych. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się w miejscowości Koło (ok. 17 km od Brudzewa).

Usługi w zakresie transportu zbiorowego na obszarze Gminy Brudzew realizowane są odpłatnie przez firmę ANDREWBUS & Maltrans. Przewozy realizowane są do miasta Turek przez miejscowości gminne: Galew, Brudzew, Koźmin, Krwony i Janów.

Urządzenia sieciowe

Podmiotami odpowiedzialnymi za zaopatrywanie (pobór, dostarczanie, dystrybucja) w wodę oraz odprowadzanie ścieków na terenie Gminy Brudzew jest Zakład Gospodarki Komunalnej w Brudzewie. Długość sieci wodociągowej to 152 km, natomiast długość sieci kanalizacyjnej wynosi 9,8 km.

Wody pobierane są ujęciami komunalnymi wód podziemnych, zlokalizowanych w miejscowościach Dąbrowa, Tarnowa, Galew oraz Krwony. Ponadto funkcjonują dwa ujęcia prywatne w miejscowościach Smolina i Brudzyń. Mieszkańcy miejscowości Olimpia i Bierzmo korzystają z wodociągu położonego w Gminie Kościelec. Stacje uzdatniania wody zlokalizowane są w miejscowości Dąbrowa, Tarnowa, Galew i Krwony.

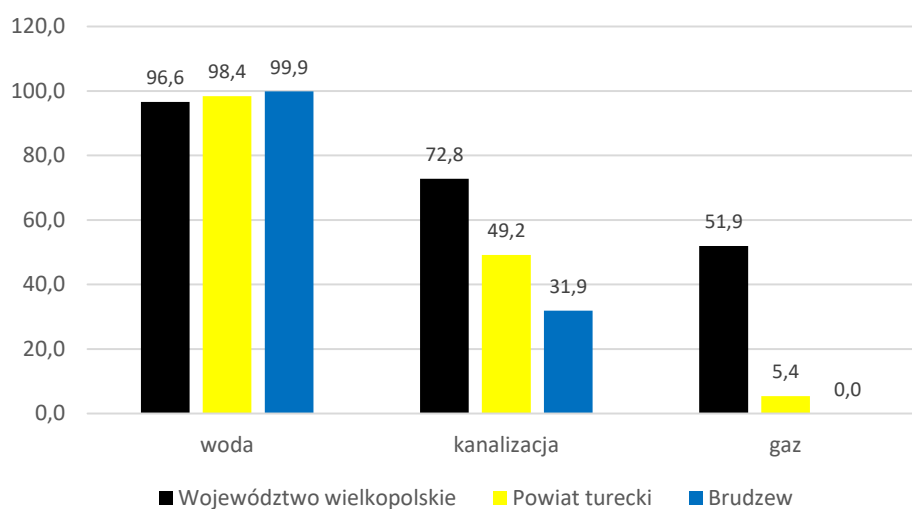
Gmina Brudzew nie ma wyznaczonych aglomeracji kanalizacyjnych. Oczyszczalnia ścieków w Brudzewie posiada przepustowość 94.900,00m³/rok. Przepustowość oczyszczalni jest na granicy możliwości przyjmowania i oczyszczania dalszej ilości ścieków. Stan ten nie pozwala na rozbudowę kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Brudzew, jak również uniemożliwia pełne dowożenie ścieków ze zbiorników bezodpływowych. W związku z powyższym planowana jest przebudowa i rozbudowa obiektu (w grudniu 2022 roku wybrano wykonawcę prac).

Mieszkańcy Gminy, których domostwa nie są podłączone do sieci kanalizacyjnej, korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków (ok. 150) oraz zbiorników bezodpływowych.

Gmina Brudzew nie posiada własnej sieci gazowej. Pomimo przebiegu w granicach Gminy linii sieci gazowej wysokiego ciśnienia – obecnie nie planuje się działań związanych z rozwojem infrastruktury gazowej w ramach podłączenia do istniejącej infrastruktury – wykorzystanie jej na potrzeby Gminy Brudzew jest obecnie nieopłacalne.

Głównymi operatorami internetowej sieci LTE w Gminie są: Fibrehost Sp. z o.o., TEAM Sp. z o.o. Na obszarze Gminy funkcjonuje sieć światłowodowa, do której dostęp mają wszystkie miejscowości prócz Janowa, Kuźnicy Janiszewskiej, Podłużyc, Bierzma, Kozubowa oraz części Dąbrowy i Tarnowej. Gmina Brudzew współpracuje z Ministerstwem Cyfryzacji i prywatnymi firmami telekomunikacyjnymi, zgłaszając obszary wykluczone z usług światłowodowych.

Poniższy wykres prezentuje udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Brudzew w 2020 roku na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. Wynika z niego, że Gmina jest niemal w całości zaopatrzona w sieć wodociągową (99,9%), jest to poziom wyższy od powiatowego (98,4%) i wojewódzkiego (96,6%). W zakresie sieci kanalizacyjnej udział korzystających z tego typu infrastruktury jest o ponad połowę niższy (31,9%), aniżeli poziom wojewódzki (72,8%), poziom powiatowy również jest wyższy i wynosi 49,2%. Wyraźnie widoczny jest brak zaopatrzenia Gminy Brudzew w instalację gazową. Udział powiatowy w tym zakresie wynosi 5,4%, a wojewódzki 51,9%.

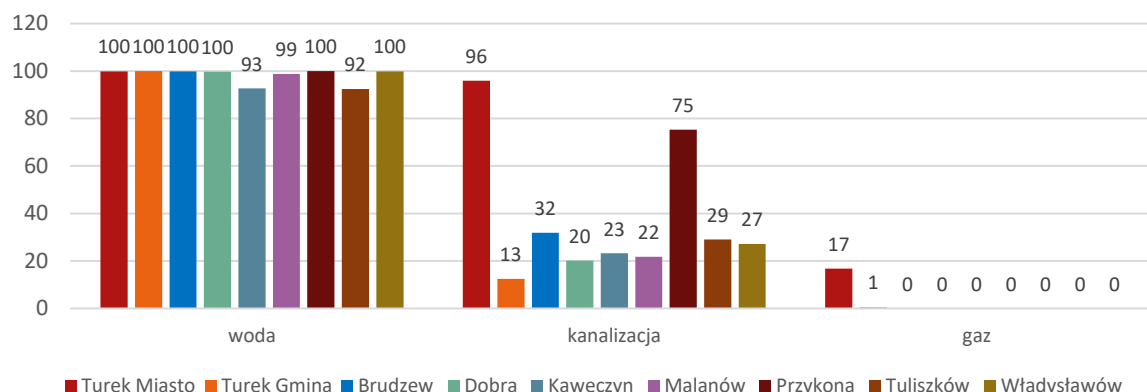

Ryc. 15 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Brudzew w 2020 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle innych gmin powiatu tureckiego Gmina Brudzew przoduje wraz z gminami: Miasto Turek, Gmina Turek, Gmina Dobra, Gmina Przykona oraz Gmina Władysławów w udziale dostępu do sieci wodociągowej. W zakresie udziału dostępu mieszkańców do sieci kanalizacyjnej, wyższy poziom od Gminy Brudzew występuje w Mieście Turek i Gminie

Przykona. Stopień wykorzystania sieci gazowej w powiecie jest bardzo niski, a dostęp do gazu mają tylko mieszkańcy miasta Turku i gminy wiejskiej Turek.

Ryc. 16 Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Brudzew w 2020 roku na tle gmin powiatu tureckiego
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór i wywóz odpadów komunalnych na terenie Gminy Brudzew jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Turku.

Wywozy odpadów komunalnych w sześciu frakcjach realizowane są w następującej częstotliwości:

- odpady zmieszane 1 raz w miesiącu;
- tworzywa sztuczne 1 raz w miesiącu;
- szkło 1 raz na dwa miesiące;
- makulatura 2 razy w roku;
- odpady bio 1 raz w miesiącu (w okresie kwiecień-październik);
- popioły 1 raz w miesiącu (w okresie wrzesień-kwiecień).

Na obszarze Gminy funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zlokalizowany w Brudzewie. Obiekt wykazuje zapotrzebowanie w zakresie wykonania prac modernizacyjnych (doposażenie obiektu w system wagowy, wykonanie częściowego zadaszenia oraz utwardzenia terenu, doposażenie w pojemniki/kontenery, oświetlenia oraz kompletnej kanalizacji deszczowej).

W poniższej tabeli przedstawiony został stan gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Gminy Brudzew w latach 2019-2021. Wynika z niej, że liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami stopniowo wzrastała, w 2021 roku osiągając poziom 5360 mieszkańców. Wiązało się to ze wzrostem łącznej ilości zebranych odpadów komunalnych (w 2021 roku 1469,22 Mg). Średni udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów w analizowanych latach wynosił 64%.

Tab. 8 Stan gospodarki odpadami w Gminie Brudzew w latach 2019-2021

	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)	5315	5355	5360
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:	1 411,44	1 468,78	1 469,22
<i>zmieszane</i>	513,17	539,10	521,14
<i>segregowane</i>	898,27	929,68	948,08
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów	64%	63%	65%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca	0,27	0,27	0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań

W 2021 roku Gmina osiągnęła wymagany poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (100,04 Mg), przekazywanych do składowania oraz wymagany poziom recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych. W zakresie recyklingu i przygotowania do ponownego użycia Gmina nie osiągnęła wymaganego poziomu.

Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy Brudzew prowadzona była za pomocą spotkań sołeckich, kurend, ulotek informacyjnych, kalendarzy informacyjnych, stron internetowych, tablic ogłoszeń, telebimów, edukacji wczesnoszkolnej i przystanków recyklingu.

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Do najważniejszych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach wydanych na terenie Gminy Brudzew w ostatnich latach należą inwestycje związane z OZE, są to:

- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr IOŚ.6220.3.2019 z dnia 28 czerwca 2019 r. dla przedsięwzięcia pn. „Transformacja energetyczna w regionie – budowa farmy fotowoltaicznej na rekultywowanych terenach kopalni „Adamów”;
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr IOŚ.6220.5.2020 z dnia 17 czerwca 2020 r. dla przedsięwzięcia pn. „Transformacja energetyczna Wielkopolski Wschodniej – budowa farmy fotowoltaicznej Brudzyń” o mocy do 80 MW, w obrębie geod. Brudzyń, Gmina Brudzew;
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr IOŚ.6220.7.2020 z dnia 5 listopada 2020 r. dla przedsięwzięcia pn. „Transformacja energetyczna Wielkopolski Wschodniej – budowa farmy fotowoltaicznej Brudzyń 2” o mocy do 40 MW, na działkach o nr ewid. 32, 33/3, 38/2, w obrębie geod. Brudzyń, Gmina Brudzew;

- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr RSG.6220.1.2021 z dnia 9 czerwca 2021 r. dla przedsięwzięcia pn. „Budowa farmy fotowoltaicznej o mocy do 35 MW wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną na działce o nr ewid. 8/10 w obrębie Brudzyń 0006”;
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach nr RSG.6220.7.2021 z dnia 26 sierpnia 2021 r. dla przedsięwzięcia pn. „Budowa farmy fotowoltaicznej Janiszew 1” o mocy do 30 MWp, na powierzchni ok. 18 ha;

W granicach Gminy Brudzew występują obiekty, których elementy zawierają materiały azbestowe. Należą do nich głównie płyty azbestowo-cementowe faliste, stosowane jako pokrycie dachowe budynków mieszkalnych, gospodarczych i przemysłowych oraz płyty azbestowo-cementowe płaskie (zwane karo) stosowane jako pokrycie dachów.

Uchwałą nr XIV/89/2015 Rady Gminy Brudzew z dnia 29 grudnia 2015 roku przyjęto „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Brudzew”. Jego głównym celem jest doprowadzenie do stopniowej eliminacji wyrobów zawierających azbest z otoczenia człowieka oraz ich bezpieczne i prawidłowe unieszkodliwienie. Realizacja celu odbywa się za pomocą następujących zadań:

- inwentaryzacja z natury obiektów zawierających azbest (ustalenie skali występowania i lokalizacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy);
- edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i procedur usuwania, zabezpieczania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych;
- propagowanie właściwych metod i sposobów bezpiecznego dla środowiska i zdrowia człowieka usuwania azbestu;
- zapoznanie i pomoc mieszkańcom Gminy w pozyskiwaniu środków finansowych na zadania związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest;
- bieżący monitoring realizacji programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym i mieszkańcom.

Pod koniec 2022 roku została wykonana aktualizacja ww. programu. Projekt Programu na lata 2023-2032 czeka na zatwierdzenie.

Gmina Brudzew od 2011 roku sukcesywnie realizuje projekt pn. „Środowisko oczyszczamy – Azbest usuwamy realizacja proekologicznego przedsięwzięcia na terenie gminy Brudzew” współfinansowanego w 40% z WFOŚiGW w Poznaniu. Ostatnia akcja została przeprowadzona w 2021 roku i zakończona w 2022 roku. W ramach tego przedsięwzięcia zostało unieszkodliwionych 170 Mg wyrobów azbestowych.

Według Bazy Azbestowej, obecnie (do końca stycznia 2023) na terenie Gminy Brudzew zinwentaryzowano 4570776 kg materiałów azbestowych i unieszkodliwiono 1806030 kg.

Gmina Brudzew prowadzi ewidencję źródeł ciepła. Wnioskować z niej można, że w 2021 roku dominującym źródłem ciepła było źródło stałe (pochodzące ze spalania węgla, miału, ekogroszku – 84,2%). W mniejszym stopniu wykorzystywanym źródłem energii były OZE (w tym pompy ciepła) – 4,59% i inne – 3,28%. Najmniejszy udział wykorzystywania dotyczył

gazu – 3,23%, OZE (w tym pellet) – 2,49% oraz energii elektrycznej – 2,21% (brak danych wykorzystania źródła przez osoby fizyczne). Na obszarze Gminy Brudzew nie wykorzystuje się sieci ciepłej.

Tab. 9 Ewidencja źródeł ciepła w Gminie Brudzew w 2021 roku

Wyszczególnienie źródeł ciepła na podstawie przeprowadzonej ewidencji:	Liczba źródeł ciepła w gminie, w tym:	Osoby fizyczne	Administracja publiczna	Przedsiębiorcy
Stałe (węgiel, miał, ekogroszek)	1487	1423	7	57
Gaz	57	53	0	4
Energia elektryczna	39	b.d.	9	30
Sieć ciepła	0	0	0	0
OZE (w tym pompy ciepła)	81	67	0	14
OZE (w tym pellet)	44	42	0	2
inne	58	41	4	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy w Brudzewie

W ramach podpisanego porozumienia z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Gmina Brudzew umożliwia mieszkańcom pozyskania dofinansowania w ramach programu „Czyste Powietrze”. Dofinansowanie skierowane jest do właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych, lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Dotyczy wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, oraz przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku. Za pośrednictwem gminnego punktu konsultacyjnego w 2021 roku złożonych zostało 48 wniosków programowych.

W ramach rozwoju OZE na terenie Gminy Brudzew w ostatnim czasie dokonano wymiany ogrzewania w budynkach szkół podstawowych, zamontowano instalacje OZE na świetlicach wiejskich, zrealizowano projekt parasolowej budowy instalacji fotowoltaicznych (114 szt.) i solarnych (104 szt.) dla mieszkańców Gminy.

Planowanymi działaniami w ramach rozwoju OZE są:

- instalacje OZE w strefie inwestycyjnej wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 470;
- założenia energetyczne Koncepcja re/KULTYWATOR, miejscowość Kwiatków (ok. 15 ha gruntów gminnych);
- kompleksowa termomodernizacja budynku Urzędu Gminy;
- Utworzenie spółdzielni energetycznej;
- Dalsza budowa instalacji fotowoltaicznych dla obiektów komunalnych (stacje uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków).

Uchwałą nr XXXII/227/2021 Rady Gminy Brudzew z dnia 19 stycznia 2021 roku przyjęto aktualizację Planu Gospodarki Niskoemisyjnej (PGN) do standardu zrównoważonej energii i klimatu (SECAP) dla Gminy Brudzew. W ramach aktualizacji zawarto analizę z kontrolnej inwentaryzacji emisji dla Gminy Brudzew z 2020 roku. Na jej podstawie opracowano plan

działań adaptacyjnych do zmian klimatu dla Gminy Brudzew, w którym wskazano 4 rekomendowane opcje adaptacyjne:

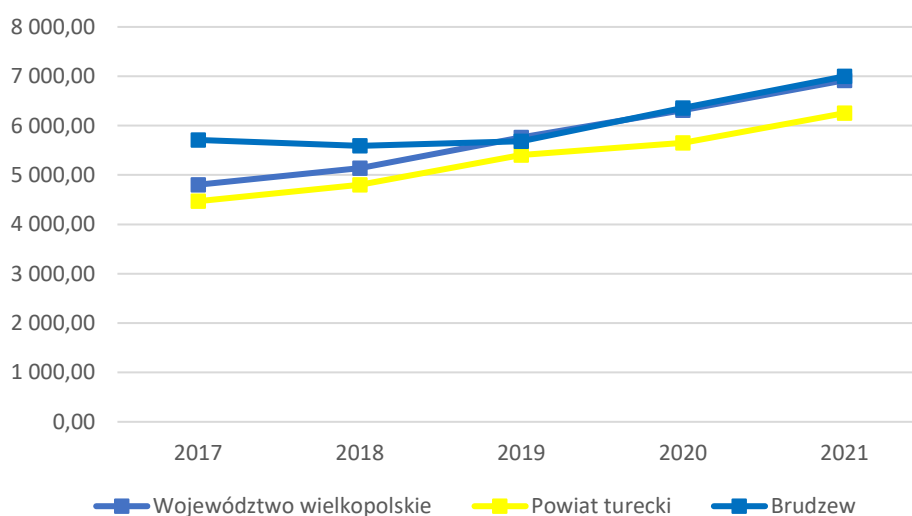
1. Ochrona przed upałem dzieci i starszych mieszkańców Gminy (>65 lat) poprzez termomodernizację obiektów publicznych (w tym oświatowych) oraz wdrożenie programu zazieleniania terenów publicznych – perspektywa czasowa do 2040 roku (etapowo);
2. Ochrona dróg gminnych przed rozjeżdżaniem asfaltu w czasie upałów poprzez poprawę jakości istniejących dróg i budowę nowych dróg o nawierzchni dostosowanej do ekstremalnych warunków pogodowych – perspektywa czasowa do 2030 roku (etapowo);
3. Zmniejszenie ryzyka niedoborów/braku dostępności wody w sieci wodociągowej poprzez rozbudowę i modernizację istniejącej sieci wodociągowej – perspektywa czasowa do 2030 roku (etapowo);
4. Ograniczenie niskiej emisji komunalnej – perspektywa czasowa do 2040 roku.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2017-2021 dochody budżetu Gminy Brudzew regularnie rosły. Największy wzrost dochodów gminnych ogółem nastąpił w latach 2020-2021 i wynosił ponad 3,5 mln zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono dynamikę zmian średnich dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brudzew na tle województwa wielkopolskiego i powiatu tureckiego w latach 2017-2021. Zauważyć można, że we wszystkich analizowanych jednostkach średnie dochody na 1 mieszkańca Gminy systematycznie rosły. Dodatkowo w latach 2020-2021 wskaźnik ten był wyższy dla Gminy Brudzew niż średnia powiatowa i wojewódzka.

Ryc. 17 Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa w latach 2017-2021

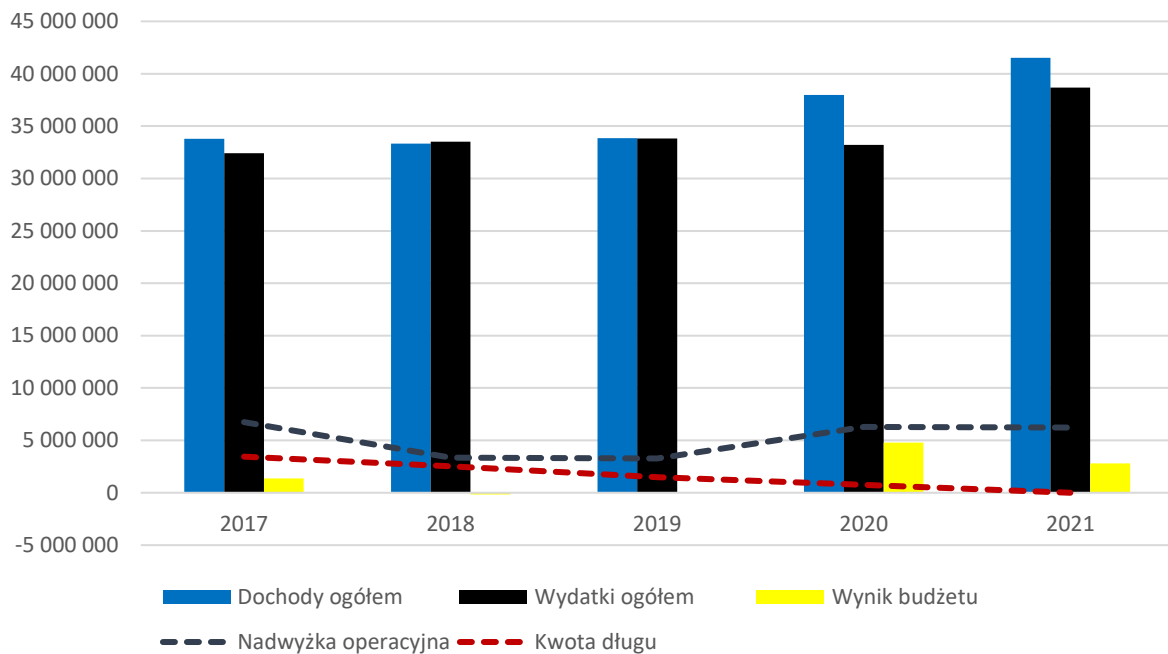
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy udział wśród dochodów ogółem Gminy stanowią dochody bieżące. W latach 2017-2021 stanowiły one średnio 96% dochodów budżetowych, na przestrzeni analizowanego okresu zauważalny jest jednak stopniowy spadek udziału (w 2017 r. – 96,7%, natomiast w 2021 r. – 92,5%). Zauważalny jest natomiast wzrost udziału dochodów majątkowych w dochodach ogółem, co stanowi jeden ze wskaźników rozwoju gminy (w 2017 r. – 3,3%, natomiast w 2021 r. – 7%). Poza środkami finansowymi pochodzącymi z subwencji ogólnej oraz dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące, znaczną rolę w formowaniu regularnego wzrostu dochodów ogółem stanowią środki pochodzące z pozostałych dochodów bieżących, w tym z podatku od nieruchomości.

Jednocześnie w okresie 2017-2021 wzrastały wydatki bieżące Gminy Brudzew. Na przestrzeni analizowanych lat różnica wydatków bieżących wyniosła ponad 6,4 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

W latach 2017-2021 nadwyżka operacyjna wynosiła średnio 5 177 554,67 zł, na przestrzeni analizowanego okresu zauważalny jest spadek (w 2017 roku nadwyżka operacyjna wyniosła 6.744.798,99 zł stanowiąc 19,96% dochodów ogółem, natomiast w 2021 roku jej wysokość wyniosła 6234272,06 zł i stanowiła 15,02% dochodów ogółem), należy również wspomnieć o relatywnie niskich kwotach nadwyżki operacyjnej w latach 2018 oraz 2019 (odpowiednio 3.343.878,97 zł – 10,03% dochodów ogółem oraz 3.273.399,94 zł – 9,67% dochodów ogółem).

Na przestrzeni lat 2017-2021 średnia kwota długu Gminy Brudzew wyniosła 1.645.416,03 zł. W analizowanych latach zauważalny jest znaczny spadek kwoty długu (2017 r. – 3.446.248,07 zł, natomiast w 2021 roku długu nie odnotowano). Ujemny wynik budżetu (-175.315,45 zł) nastąpił w 2018 roku co spowodowane było wzmożeniem wydatków majątkowych (inwestycje z zakresu infrastruktury wodociągowej i sanitarnej wsi). Zarówno zmniejszanie się nadwyżki operacyjnej oraz wzrost kwoty długu spowodowany zwiększonymi nakładami na inwestycje, może oznaczać spadek możliwości inwestycyjnych Gminy w następnych latach.

Ryc. 18 Wykonanie budżetu Gminy Brudzew w latach 2017-2021
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

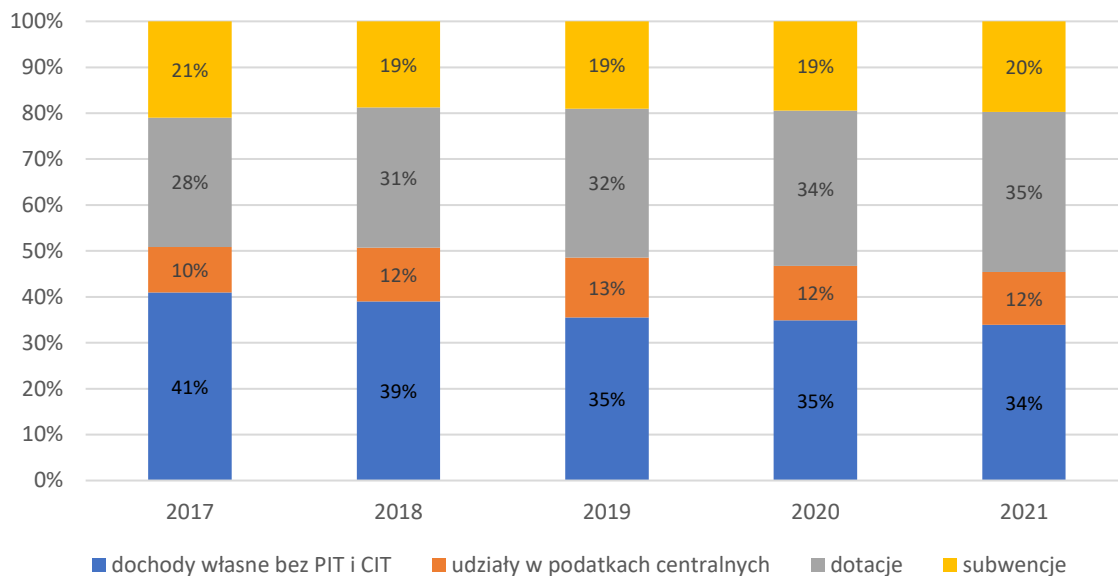
Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się:

- dochody własne;
- subwencję ogólną;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość – m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres prezentuje strukturę dochodów Gminy Brudzew w latach 2017-2021. Zauważyć można, że największy udział wśród dochodów stanowią wpływy z dotacji (w analizowanym okresie wzrost z 28% do 35%). Na drugim miejscu wśród dochodów znajdują się dochody własne bez PIT i CIT, należy zaznaczyć jednak w analizowanym okresie nastąpił spadek (z 41% w 2017 roku do 34% w 2021 roku), co spowodowane było gwałtownym zmniejszeniem wpływów z opłaty eksploatacyjnej. Mniejszy udział dochodowy dotyczy subwencji oraz udziału w podatkach centralnych.

Ryc. 19 Struktura dochodów Gminy Brudzew w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Na dochody podatkowe samorządu gminnego składają się podatki lokalne i udziały w podatkach centralnych należnych tym podmiotom. W Gminie Brudzew w latach 2017-2021 największy udział wśród dochodów podatkowych stanowił podatek od nieruchomości, udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz wpływy z opłaty eksploatacyjnej. Należy zaznaczyć, że wzrost dochodów w udziale w PIT w analizowanym okresie był niewysoki. Spowodowane to było m.in. utratą pracy z powodu pandemii koronawirusa, likwidacją PIT dla osób poniżej 26. roku życia oraz zmniejszeniem stawki PIT w I grupie podatkowej z 18% do 17%. Warto również zwrócić uwagę na niski poziom dochodów z udziału w podatku od osób prawnych (CIT). Pomimo stosunkowo dużej liczby mieszkańców zatrudnionych w rolnictwie udział dochodów z podatku rolnego również stoi na niskim poziomie. Jego wysokość uwarunkowana jest od warunków glebowych na danym obszarze, jakość gleb rolniczych w Gminie Brudzew należy do najslabszych w województwie wielkopolskim, co przekłada się na wysokość wpływów z przedmiotowego podatku. Ponadto z tytułu obniżenia górnych stawek podatku, dochody z podatku rolnego w analizowanym okresie były średnio zmniejszone o 56.624,32 zł. Kwota podatku od nieruchomości w latach 2017-2021 wzrosła z 9.124.345,65 zł do 10.199.004,38 zł, z tytułu obniżenia górnych stawek podatku, dochody z podatku od nieruchomości w analizowanym okresie były średnio zmniejszone o 280.699,70 zł, natomiast średnia kwota udzielonych ulg i zwolnień wyniosła 329.894,47 zł. Mocno zauważalny jest rokroczny spadek wpływów z opłaty eksploatacyjnej. Spowodowane jest to stopniowym zmniejszaniem się aktywności gospodarczej związanej z eksploatacją górniczą na terenie Gminy Brudzew w ostatnich latach.

Tab. 10 Dochody podatkowe Gminy Brudzew w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
PIT	3 357 055,00	3 900 817,00	4 407 724,00	4 487 515,00	4 763 524,00
CIT	-11 176,76	10 022,15	10 983,91	5 846,67	15 291,01
podatek rolny	249 080,39	247 251,84	241 714,58	238 783,67	267 123,18
podatek od nieruchomości	9 124 345,65	9 275 733,12	9 258 306,66	10 199 004,38	10 662 287,25
podatek leśny	62 182,66	63 510,87	60 953,00	61 650,50	62 450,44
podatek od środków transportowych	157 200,66	164 206,90	195 499,00	241 450,00	339 471,00
karta podatkowa	2 086,20	2 094,61	1 543,92	1 943,08	1 324,19
podatek od czynności cywilnoprawnych	122 658,00	105 797,30	225 644,62	184 932,28	491 035,00
wpływy z opłaty skarbowej	17 948,82	21 209,87	24 681,50	24 428,05	32 313,11
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	2 911 303,69	1 343 122,12	465 378,90	1 091 506,20	668 589,80

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

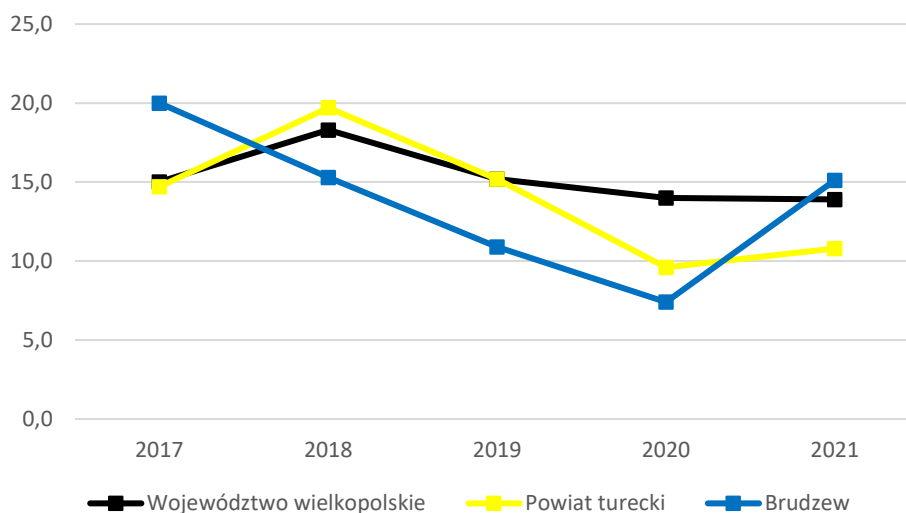
Na wydatki ogółem Gminy Brudzew składają się wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W latach 2017-2021 wydatki ogółem systematycznie wzrastały (z 32.418.364,29 zł w 2017 roku do 38.692.179,91 zł w 2021 roku). Wydatki bieżące w 2017 roku wyniosły 25.929.210,58 zł (80% wydatków ogółem), a w 2021 roku wyniosły 32.350.346,74 zł (83,6% wydatków ogółem). Wydatki majątkowe w 2017 roku wyniosły 6.489.153,71 zł (20% wydatków ogółem), a w 2021 roku wyniosły 6.341.833,17 zł (16,4% wydatków ogółem).

Biorąc pod uwagę podział wydatków według działów klasyfikacji budżetowej, udziały w 2017 roku i 2021 roku przypadały w działach:

- oświata i wychowanie – 33,1% (2017 r.), 35,1% (2021 r.);
- rodzina – 22,3% (2017 r.), 26,9% (2021 r.);
- administracja publiczna – 10,1% (2017 r.), 10,3% (2021 r.);
- transport i łączność – 12,1% (2017 r.), 5% (2021 r.);
- pomoc społeczna – 3,2% (2017 r.), 2,9% (2021 r.);
- gospodarka komunalna i ochrona środowiska – 4,2% (2017 r.), 6,4% (2021 r.);
- kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 3,2% (2017 r.), 2,6% (2021 r.);
- rolnictwo i łowiectwo – 8,1% (2017 r.), 6,1% (2021 r.);
- kultura fizyczna i sport – 1,7% (2017 r.), 0,9% (2021 r.);
- bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa – 0,8% (2017 r.), 1,8% (2021 r.);
- gospodarka mieszkaniowa – 0,3% (2017 r.), 0,4% (2021 r.);
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną i wodę – 0,02% (w 2017 r. i w 2021 r.);
- działalność usługowa – 0,09% (2017 r.), 0,08% (2021 r.);
- urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa – 0,01% (w 2017 r. i w 2021 r.);
- ochrona zdrowia – 0,2% (w 2017 r. i w 2021 r.);

- edukacyjna opieka wychowawcza – 0,2% (w 2017 r. i w 2021 r.)

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Brudzew na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. Można z niego odczytać, że najwyższy udział tego rodzaju wydatków występował w 2017 roku oraz w 2021 roku (powyżej średniej powiatowej i wojewódzkiej).

Ryc. 20 Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najważniejszymi wydatkami inwestycyjnymi w ostatnich latach były:

Rok 2018:

- Wykonanie robót: "Przebudowa drogi wewnętrznej w miejscowości Kolnica wraz z budową kanalizacji deszczowej – Etap I" (wartość inwestycji 656.997,24 zł);
- Wykonanie robót budowlanych "Budowa i przebudowa dróg w miejscowości Bogdałów, Janów, Janiszew, Gmina Brudzew" w zakresie zgodnym z szczegółową specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót, kosztorysami nakładczymi i przedmiarami robót (wartość inwestycji 649.416,73 zł);
- Wykonanie robót budowlanych "Remont nawierzchni bitumicznej drogi gminnej – ul. Leśna w miejscowości Brudzew" w zakresie zgodnym z szczegółową specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót, kosztorysami nakładczymi i przedmiarami robót (wartość inwestycji 386.121,60 zł).

Rok 2019:

- wykonanie robót budowlanych "Częściowa rozbiórka wraz z przebudową świetlicy wiejskiej oraz budowa placu zabaw w miejscowości Tarnowa, Gmina Brudzew" (wartość inwestycji 834.644,66 zł);
- Wykonanie robót budowlanych "Remont drogi gminnej w miejscowości Bratuszyn, Gmina Brudzew" (wartość inwestycji 752.810,53 zł);

- wykonanie robót budowlanych "Przebudowa instalacji centralnego ogrzewania w budynku stanowiącym własność Gminy Brudzew w miejscowości Krwony, Gmina Brudzew" (wartość inwestycji 120.000,00 zł).

Rok 2020:

- Przebudowa drogi w miejscowości Krwony – wykonanie utwardzonego pobocza (wartość inwestycji 225.635,38 zł);
- Wykonanie automatycznej instalacji nawadniającej płytę boiska sportowego przy ul. Piaski w Brudzewie (wartość inwestycji 79.950,00 zł);
- Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Janiszew poprzez budowę chodnika (wartość inwestycji 66.383,96 zł).

Rok 2021:

- Projekt pt. "Wykorzystanie energii odnawialnej w gminach Brudzew i Kawęczyn poprzez budowę instalacji fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych" (wartość inwestycji 6.339.417,00 zł);
- Przebudowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Tarnowa (wartość inwestycji 1.507.980,00 zł);
- Modernizacja instalacji centralnego ogrzewania i kotłowni w budynku Szkoły Podstawowej im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie (wartość inwestycji 908.516,51 zł);
- Przebudowa i modernizacja dróg na terenie gminy Brudzew (wartość inwestycji 557.382,83 zł).

Według Rankingu wydatku inwestycyjnych 2019-2021, w analizowanym okresie średnia kwota wydatków inwestycyjnych per capita w Gminie Brudzew wyniosła 716,13 zł, plasując ją na rankingowym 940 miejscu wśród gmin wiejskich.

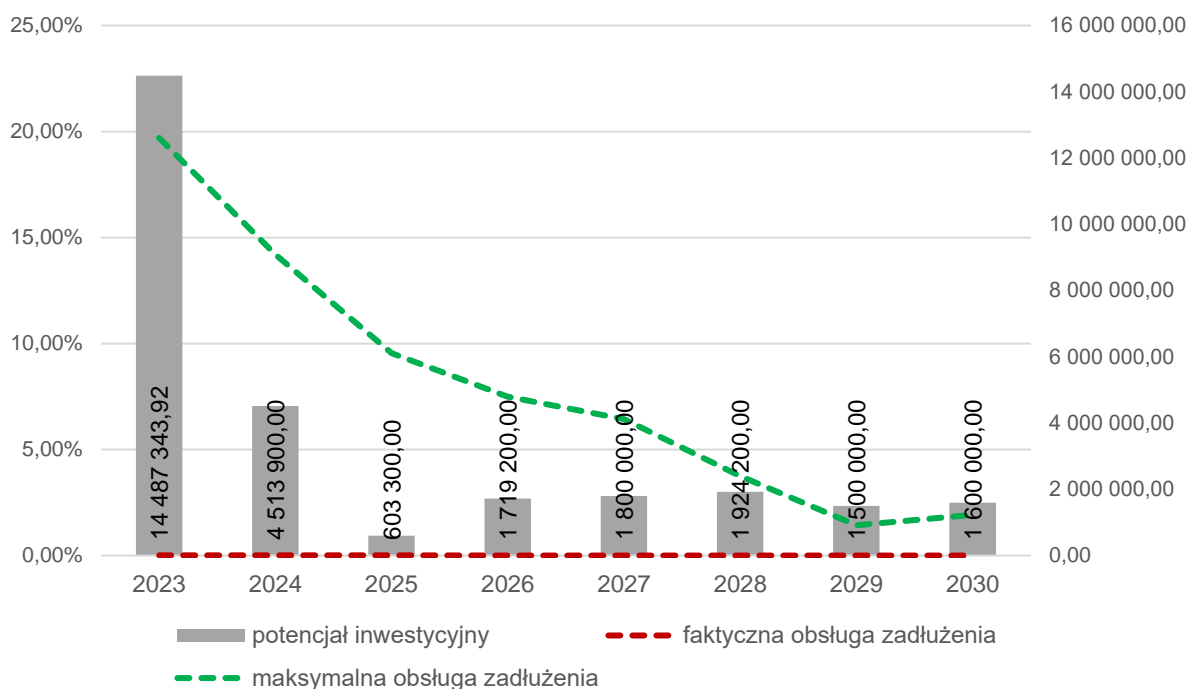
Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brudzew na lata 2023-2030 zgodnie z uchwałą nr LX/405/2022 z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2023-2030. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Zaprezentowane na poniższym wykresie dane liczbowe wskazują, że Gmina Brudzew w perspektywie do 2030 roku wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje również potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów). W perspektywie okresu lat 2023-2030 roku Gmina Brudzew będzie mogła przeznaczyć na inwestycje ponad 28,1 mln zł, w tym ponad 14,4 mln zł w 2023 roku

(w tym środki pozyskane w ramach Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych).

Ryc. 21 Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Brudzew na lata 2022-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały nr LX/405/2022 z dnia 15 grudnia 2022 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2023-2030.

W ramach unijnej perspektywy finansowej 2014-2020 największymi projektami realizowanymi w Gminie Brudzew były:

- w ramach pozyskania dofinansowania przez Gminę Brudzew (wspólnie z Gminą Kawęczyn) „Wykorzystanie energii odnawialnej w gminach Brudzew i Kawęczyn poprzez budowę instalacji fotowoltaicznych oraz kolektorów słonecznych” (wartość projektu 6.339.417,00 zł, dofinansowanie z UE 4.875.090,00 zł).
- „Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody przebudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacji sieciowej na terenie SUW w miejscowości Dąbrowa, Gmina Brudzew” (dofinansowanie PROW – 1.308.328,81 zł);
- Program „Szatnia na Medal” – Budowa budynku zaplecza szatniowo-sanitarnego przy ul. Piaski w Brudzewie (dofinansowanie UMWW – 100.000,00 zł);
- „Częściowa rozbiórka wraz z przebudową świetlicy wiejskiej w miejscowości Tarnowa, Gmina Brudzew (dofinansowanie PROW – 556.635,00 zł);
- Projekt „Rosnąca odporność” (nagroda z Funduszu Covid-19 – 1.000.000,00 zł);
- „Budowa sieci wodociągowej Brudzew-Krwony, Gmina Brudzew” (dofinansowanie z Programu Rządowego Polski Ład – 302.882,27 zł);
- „Przebudowa drogi gminnej Brudzew-Kolnica-Galew” (dofinansowanie z Programu Rządowego Polski Ład – 984.775,79 zł);

- „Przebudowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w miejscowości Tarnowa” (dofinansowanie z PROW – 691.671,00 zł);
- „Modernizacja instalacji C.O. wraz z wymianą pieca w Szkole Podstawowej w Brudzewie” (dofinansowanie ze Środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 dla jednostek samorządu terytorialnego – 500.000,00 zł).

Według Rankingu wykorzystania środków UE przez Samorządy w latach 2014 -2021, Gmina Brudzew pozyskała w analizowanym okresie 615,12 zł per capita zajmując tym samym 1317 miejsce w kategorii gminy wiejskie (na 1523 pozycje rankingowe).

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminę Brudzew w 2021 roku zamieszkiwało 5 904 osób, co stanowiło 7% ludności powiatu tureckiego. Gęstość zaludnienia wyniosła 52 os./km². Pod tym względem Gmina Brudzew zajmowała siódme miejsce wśród gmin powiatu tureckiego, gdzie wyraźnie przodowała miejska Gmina Turek z gęstością zaludnienia wynoszącą 1613 os./km².

Poniższa tabela ukazuje zmiany liczby ludności w gminach powiatu tureckiego w latach 2017-2021. Pozyskane dane wskazują, że w poza rokiem 2019 liczba ludności Gminy Brudzew spadała. Średnia dynamika zmian ludności dla całości analizowanego okresu (2017-2021) wyniosła 99,8% co jest czwartym wynikiem wśród gmin powiatu tureckiego.

Tab. 11 Zmiany liczby ludności w powiecie tureckim w latach 2017-2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
Powiat turecki	84 267	84 101	83 894	83 599	83 144	100%	99,7%
Brudzew	5 959	5 950	5 966	5 958	5 904	7%	99,8%
Turek Miasto	27 311	27 109	26 833	26 441	26 084	31%	98,9%
Turek Gmina	9 712	9 874	9 970	10 152	10 258	12%	101,4%
Dobra	6 219	6 192	6 134	6 067	6 013	7%	99,2%
Kawęczyn	5 196	5 206	5 195	5 187	5 163	6%	99,8%
Małanów	6 570	6 535	6 585	6 547	6 578	8%	100,0%
Przykona	4 490	4 529	4 589	4 633	4 651	6%	100,9%
Tuliszków	10 654	10 594	10 537	10 526	10 474	13%	99,6%
Władysławów	8 156	8 112	8 085	8 088	8 019	10%	99,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wzrost liczby ludności zależy od dwóch czynników – przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi, a zgonami, natomiast saldo migracji jest różnicą między zameldowaniami, a wymeldowaniami.

Przedstawiona niżej tabela wskazuje, że w Gminie Brudzew w 2021 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, który wyniósł -5,23, wśród gmin powiatu tureckiego wyprzedzając pod tym względem tylko gminy Dobra oraz Miasto Turek. Od 2017 roku średnia zmiana wskaźnika wyniosła -1,56 (w 2017 roku przyrost naturalny ogółem wyniósł 6, natomiast w 2021 roku -31). Wartość salda migracji dla Gminy Brudzew w 2021 roku kształtowała się na poziomie -2,00, wśród gmin powiatu tureckiego zajmując pod tym względem 5 miejsce. Od 2017 roku średnia zmiana wskaźnika wyniosła 0,25 (w 2017 roku saldo migracji ogółem wyniosło -18, natomiast w 2021 roku -12). Warto zaznaczyć, że pod względem wysokości wskaźników salda migracji wyraźnie przoduje wiejska Gmina Turek, spowodowane jest to rosnącym zjawiskiem suburbanizacji.

Tab. 12 Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brudzew w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.	2021 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2017 r.
Województwo wielkopolskie	-2,75	-1,20	0,60	0,08
Powiat turecki	-3,58	-1,12	-1,90	-0,08
Brudzew	-5,23	-1,56	-2,00	0,25
Turek Miasto	-6,11	-1,52	-10,00	-0,63
Turek Gmina	-0,20	-0,59	15,60	-0,18
Dobra	-7,44	-1,05	-2,80	-1,30
Kawęczyn	-2,70	-0,92	-0,60	0,10
Malanów	0,00	-0,80	2,00	1,00
Przykona	2,60	0,20	4,30	0,85
Tuliszków	-4,01	-1,36	-1,40	0,13
Władysławów	-1,99	-1,17	-5,80	0,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tab. 13 Przyrost naturalny i saldo migracji w Gminie Brudzew w latach 2017-2021

JST	przyrost naturalny ogółem					saldo migracji ogółem				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Gmina Brudzew	6	-7	10	-4	-31	-18	-6	0	-20	-12

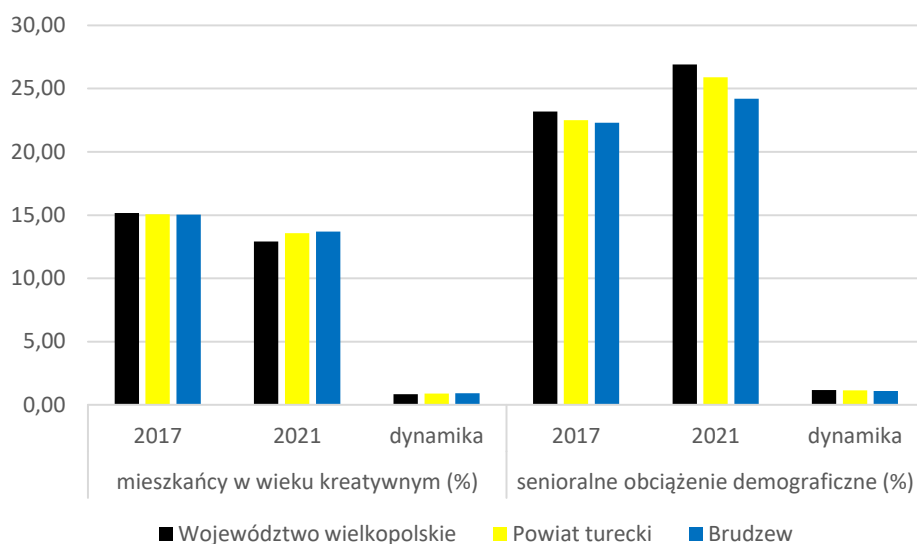
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przedstawiona niżej tabela wskazuje, że w Gminie Brudzew na przestrzeni lat 2017-2021 postępowało stopniowe starzenie się społeczeństwa, co odzwierciedla senioralne obciążenie demograficzne (czyli ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym) zwiększone o 1,9% w analizowanym okresie. Dynamika tego zjawiska (zmiana poziomu (wzrost lub spadek) w analizowanym okresie) jest na niższym poziomie niż dane dla powiatu tureckiego (115%) i województwa wielkopolskiego (116%). Jednocześnie można zaobserwować spadek udziału mieszkańców w wieku kreatywnym (wiek 24-35 lat) w liczbie ludności ogółem o 1,33%. Na tle powiatu tureckiego (spadek wskaźnika 15,08-13,58; dynamika 90%) oraz województwa wielkopolskiego (spadek wskaźnika 15,16-12,91; dynamika 85%) dynamika spadku zjawiska jest najmniejsza (spadek wskaźnika 15,03-13,70; dynamika 91%). Wielkość oraz dynamika przedstawionych zjawisk demograficznych ma bezpośrednie przełożenie na rozwój gospodarczy gminy, wysoka wartość udziału mieszkańców w wieku kreatywnym pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. Wysokość senioralnego obciążenia demograficznego przekłada się na ilość osób aktywnych na rynku pracy oraz zapotrzebowanie na usługi senioralne.

Tab. 14 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Brudzew w 2017 i 2021 roku

JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2017	2021	dynamika	2017	2021	dynamika
Województwo wielkopolskie	15,16	12,91	85%	23,20	26,90	116%
Powiat turecki	15,08	13,58	90%	22,50	25,90	115%
Brudzew	15,03	13,70	91%	22,30	24,20	109%

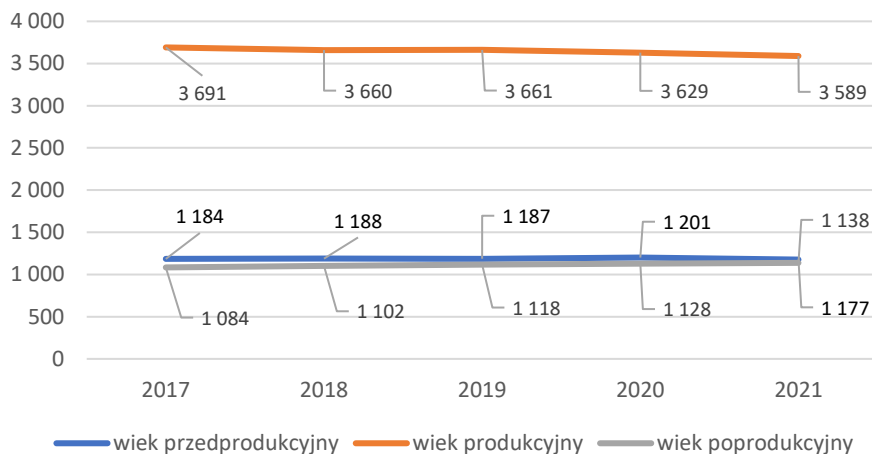
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ryc. 22 Wskaźniki demograficzne dla Gminy Brudzew w 2017 i 2021 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poniższy wykres przedstawia strukturę ludności Gminy Brudzew poprzez zestawienie osób w wieku przedprodukcyjnym, wieku produkcyjnym i wieku poprodukcyjnym w latach 2017-2021. Odczytać z niego można, że w analizowanym okresie systematycznie rosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie spadała liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym. Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym w analizowanym okresie uległa niewielkiemu spadkowi. W 2021 roku pierwszy raz doszło do sytuacji, w której liczba osób w wieku poprodukcyjnym była wyższa od liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Ryc. 23 Struktura ludności w Gminie Brudzew w latach 2017-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według prognozowanych danych Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2016-2030, w ciągu czternastu lat nastąpią zmiany w:

- udziale osób w wieku przedprodukcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zmniejszy się z 19,88% do 18,49%;
- udziale osób w wieku produkcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zmniejszy się z 62,15% do 58,72%;
- udziale osób w wieku poprodukcyjnym – w stosunku do ludności ogółem zwiększy się z 17,97% do 22,79%.

Taka prognoza demograficzna oznaczać będzie gwałtowny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym, a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób aktywnych zawodowo na obszarze Gminy Brudzew. Następstwem takiego bilansu będzie wzrost popytu na usługi społeczne (w tym świadczenia dla seniorów), i jednocześnie spadek popytu na usługi skierowane do najmłodszych mieszkańców (przedszkola, szkoły) a także przekładający się na spadek dochodów brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz trudności w znalezieniu pracowników.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola i żłobki

Na terenie Gminy Brudzew funkcjonuje prywatny żłobek „Jaś i Małgosia” w Kolnicy z 14 miejscami dla podopiecznych. Ponadto działają 4 placówki przedszkolne, do których w 2021 roku uczęszczało łącznie 209 dzieci. Największą placówką jest Gminne Przedszkole w Brudzewie, do którego uczęszczało 100 dzieci w 4 grupach przedszkolnych. Najmniejszą placówką jest Oddział Przedszkolny im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie, do którego uczęszczało 14 dzieci w 1 grupie przedszkolnej. W Gminie Brudzew nie działają prywatne przedszkola.

Tab. 15 Przedszkola publiczne na terenie Gminy Brudzew

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy
1.	Gminne Przedszkole w Brudzewie	100	4	25
2.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie	14	1	14
3.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Galewie	70	3	23,33
4.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Koźminie	25	1	25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

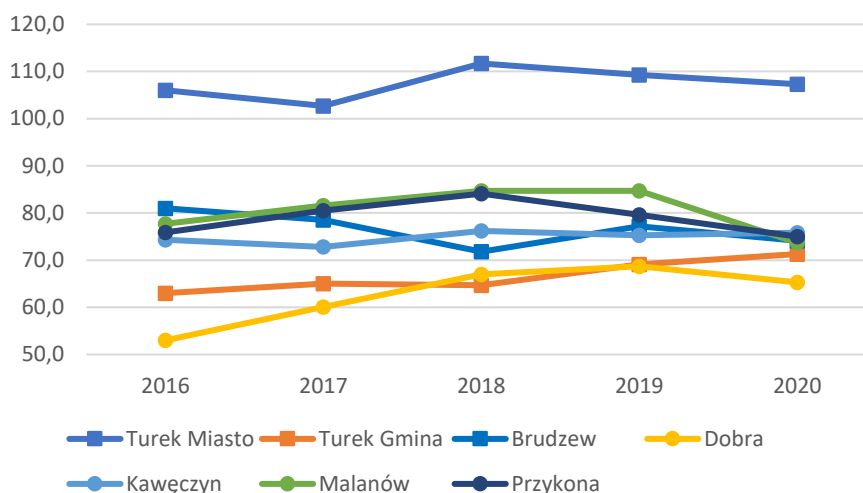
Poniższa tabela przedstawia gminne dane statystyczne dotyczące dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych w latach 2017-2021. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin rosła (w 2021 roku 36 dzieci). Jednocześnie nieznacznie wzrosła liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Gminy (w 2021 roku 21 dzieci). Zwiększał się również miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (w 2021 roku 1.044,74 zł).

Tab. 16 Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Brudzew

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba dzieci z terenu Gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	15	23	26	23	36
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	18	20	19	19	21
Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w przedszkolu gminnym (zł)	840,47	896,92	989,46	947,36	1 044,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Na wykresie poniżej zaprezentowano dane dotyczące odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci na obszarach gmin powiatu tureckiego w latach 2016-2020. Odczytać z niego można, że w Gminie Brudzew analizowane zjawisko jest na porównywalnym poziomie do pozostałych gmin powiatu (poza wyraźnie przodującą gminą miejską Turek).

Ryc. 24 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogólnej liczbie dzieci w wieku 3-5 lat w gminach powiatu tureckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Edukacja

W granicach Gminy Brudzew funkcjonują 3 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie, gdzie w roku 2021 uczęszczało 285 uczniów. Szkoła posiada 16 oddziałów ze średnią wielkością oddziału 17,8 uczniów, a liczba etatów nauczycieli wynosi 41;
- Szkoła Podstawowa w Galewie, gdzie w roku 2021 uczęszczało 155 uczniów. Posiada ona 10 oddziałów ze średnią wielkością oddziału 15,5 uczniów. Liczba etatów nauczycieli wynosi 17;
- Szkoła Podstawowa w Koźminie, gdzie w roku 2021 uczęszczało 94 uczniów. Posiada ona 8 oddziałów ze średnią wielkością oddziału 11,8 uczniów, z liczbą etatów nauczycieli wynoszącą 13;

W żadnej z wymienionych szkół nie funkcjonuje zmianowy system pracy. Należy zaznaczyć, że w roku szkolnym 2020/2021 na terenie Gminy Brudzew funkcjonowała Szkoła Podstawowa w Galewie z Filią w Chrząblicach. Na mocy Uchwały NR XXXV/261/2021 Rady Gminy Brudzew z dnia 26 marca 2021 roku została ona przekształcona z dniem 31 sierpnia 2021 roku w Szkołę Podstawową w Galewie. Natomiast Uchwałą NR XXXV/262/2021 Rady Gminy Brudzew z dnia 26 marca 2021 roku Szkoła Podstawowa w Galewie z siedzibą Galew 7, została z dniem 31 sierpnia 2021 roku przekształcona poprzez utworzenie dodatkowej lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych w miejscowości Chrząblice 28.

Tab. 17 Szkoły podstawowe na terenie Gminy Brudzew

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy
1.	Szkoła Podstawowa im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie	285	16	17,8	41	nie
2.	Szkoła Podstawowa w Galewie	155	10	15,5	17	nie
3.	Szkoła Podstawowa w Koźminie	94	8	11,8	13	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

W latach 2017-2021 łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Brudzew wraz z klasami „0” stopniowo malała (z 826 do 743 uczniów) – należy jednak wspomnieć, że na przestrzeni analizowanego okresu trwał proces likwidacji szkół gimnazjalnych co miało wpływ na tą statystykę. Jednocześnie w analizowanym okresie odnotowano również wzrost liczby uczniów z terenu Gminy Brudzew, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (z 53 do 67 uczniów).

Tab. 18 Liczba uczniów w szkołach na terenie Gminy Brudzew i na terenie innych gmin

	2017	2018	2019	2020	2021
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie gminy wraz z klasami "0" (os.)	826	817	740	743	743
Liczba uczniów z terenu gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	53	58	61	68	67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Brudzew w roku szkolnym 2020/2021. Porównując ten stan z danymi z tabeli nr 13 można zauważyć, że największa liczba sal lekcyjnych na oddział szkolny znajduje się w Szkole Podstawowej w Galewie (1,6 sali na oddział). W najmniejszym stopniu pod tym względem odpowiada na zapotrzebowanie uczniów Szkoła Podstawowa w Koźminie (1,1 sali na oddział). W zakresie wyposażenia sal w projektory multimedialne najlepiej wyposażoną placówką jest Szkoła Podstawowa w Koźminie (1,1 projektora na salę lekcyjną), a najgorzej wyposażoną jest w tym aspekcie Szkoła Podstawowa w Galewie (0,4 projektora na salę lekcyjną). W największym stopniu skomputeryzowana jest Szkoła Podstawowa w Koźminie (1 komputer na 2,7 uczniów), a w najmniejszym stopniu Szkoła Podstawowa w Galewie (1 komputer na 4,3 uczniów).

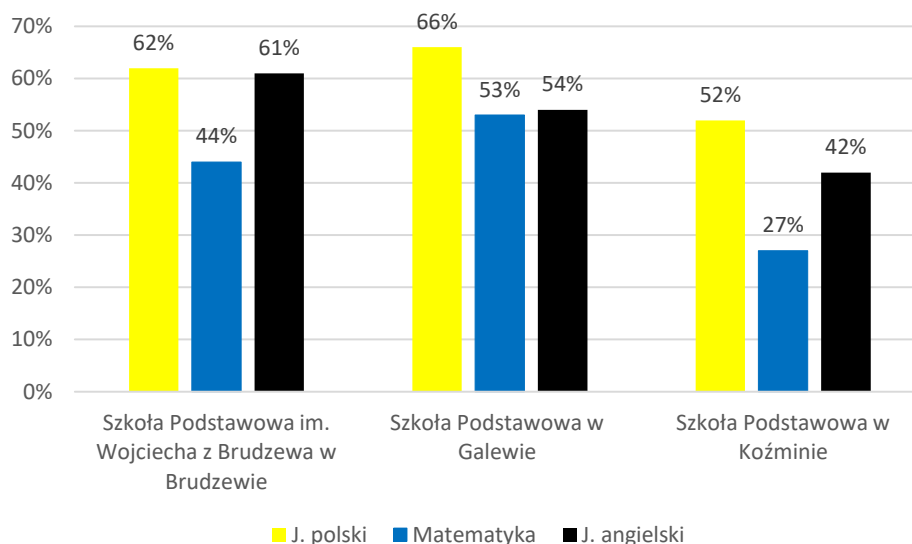
W szkołach znajdujących się na terenie Gminy Brudzew przyznawane są stypendia za wyniki w nauce oraz za osiągnięcia sportowe. Stypendia są przyznawane zgodnie z "Regulaminem stypendiów szkolnych". Dodatkowo w Gminie Brudzew wypłacane są stypendia współfinansowane z Towarzystwem Samorządowym w Koninie. Stypendia te przeznaczone są dla najbardziej uzdolnionych uczniów z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej. Największą liczbą stypendystów w roku szkolnym 2020/2021 mogła pochwalić się Szkoła Podstawowa im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie (29 stypendystów). Najmniejsza liczba stypendystów uczyła się w Szkole Podstawowej w Koźminie (10 stypendystów).

Tab. 19 Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Brudzew w roku szkolnym 2020/2021

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie	Szkoła Podstawowa w Galewie	Szkoła Podstawowa w Koźminie
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	23	16	9
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	sala gimnastyczna - do remontu	sala gimnastyczna - stan dobry	brak sali gimnastycznej
Pracownie językowe	tak	nie	tak
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	69	36	35
Projektory multimedialne (szt.)	10	6	10
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	nie	tak	nie
Świetlice (godziny otwarcia)	Tak, od 7:15 do 7:40 oraz od 11:40 do 15:40	Tak, od 8:20 do 9:05 oraz od 12:10 do 12:55	Tak, od 8:20 do 9:05 oraz od 13:05 do 15:30
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	nie
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	gabinet pielęgniarstwa - tak, gabinet stomatologiczny - tak	gabinet pielęgniarstwa - tak, gabinet stomatologiczny - nie	gabinet pielęgniarstwa - nie, gabinet stomatologiczny - nie
Liczba stypendystów (os.)	29	17	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

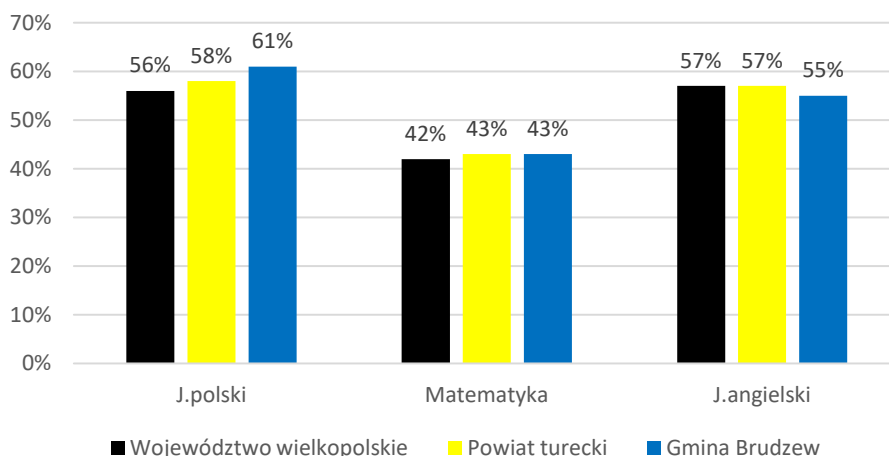
Do najbardziej wymiernych wyznaczników postępu edukacji w danej jednostce terytorialnej są wyniki egzaminów przeprowadzanych w szkołach funkcjonujących na danym terenie. Na poniższym wykresie przedstawiono średnie wyniki egzaminów ósmoklasistów z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego szkół podstawowych Gminy Brudzew w 2021 roku. Z zestawienia wynika, że najlepsze rezultaty z języka polskiego (66%) i matematyki (53%) uzyskali uczniowie Szkoły Podstawowej w Galewie, natomiast egzamin z języka angielskiego najlepiej napisali uczniowie Szkoły Podstawowej im. Wojciecha z Brudzewa w Brudzewie (61%). Najniższe wyniki z języka polskiego (52%), matematyki (27%) oraz j. angielskiego (42%) uzyskali uczniowie Szkoły Podstawowej w Koźminie. Analizując wyniki egzaminu należy wziąć pod uwagę fakt, że w roku szkolnym 2020/2021 nauka uczniów w dużym stopniu była przeprowadzana zdalnie (pandemia koronawirusa SARS-Cov-2), co miało znaczący wpływ na rezultaty dydaktyczne.

Ryc. 25 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Brudzew

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE

Na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach Gminy Brudzew w 2021 roku z języka polskiego (61%) były wyższe od średniej powiatowej (58%) oraz od średniej wojewódzkiej (56%), (w 2020 roku Gmina Brudzew – 51%, powiat – 57%, województwo – 56%). Rezultaty z egzaminu z matematyki w Gminie Brudzew były na równym poziomie ze średnią powiatową (43%) oraz nieznacznie wyższym od średniej wojewódzkiej (42%), (w 2020 roku Gmina Brudzew – 36%, powiat – 41%, województwo – 44%). W ramach egzaminu z języka angielskiego uczniowie szkół Gminy Brudzew osiągnęli niższe wyniki (55%), aniżeli średnia powiatowa i wojewódzka (57%), (w 2020 roku Gmina Brudzew – 43%, powiat – 47%, województwo – 51%).

Ryc. 26 Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Brudzew w roku 2021 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE

Poniższe zestawienie przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w Gminie Brudzew w latach 2017-2021. W analizowanym okresie odnotowano stały wzrost wydatków w tym dziale (różnica na przestrzeni pięciu lat wyniosła ponad

2,8 mln zł). Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Wydatki majątkowe stanowiły średnio ok. 3,5% wydatków ogółem, co wskazuje na niski poziom inwestycji gminnych w szkolną infrastrukturę. Na przestrzeni analizowanego okresu można zauważyć, że pomimo wzrostu wpływów pozyskanych z subwencji oświatowej następowało obniżenie stopnia pokrycia wydatków z 57% do 48%. W związku z tym, zadania oświatowe w coraz większym stopniu realizowane są ze środków własnych Gminy.

Tab. 20 Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Brudzew latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
WYDATKI OGÓŁEM	10 746 607,84	11 215 267,38	11 773 475,99	11 919 769,32	13 589 937,32
Wydatki bieżące, w tym:	10 398 261,21	10 812 954,67	11 624 277,19	11 831 339,32	12 387 611,89
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	7 736 867,43	8 196 486,63	8 441 999,04	8 739 115,53	9 203 670,40
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	2 661 393,78	2 616 468,04	3 182 278,15	3 092 223,79	3 183 941,49
Wydatki majątkowe	348 346,63	402 312,71	149 198,80	88 430,00	1 202 325,43
SUBWENCJA OŚWIATOWA	6 127 856,00	6 159 606,00	6 420 341,00	6 259 362,00	6 486 541,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	4 618 751,84	5 055 661,38	5 353 134,99	5 660 407,32	7 103 396,32
Stopień pokrycia	57%	55%	55%	53%	48%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Dowozy i odwozy dzieci do szkół Gminy Brudzew w 2021 roku realizowane były przez firmę „Wiktoria” Paweł Waleriańczyk.

Kultura i sport

Instytucją odpowiedzialną z rozwój sfery kulturalnej na terenie Gminy Brudzew jest Gminny Ośrodek Kultury „Wozownia” w Kolnicy. Ośrodek prowadzi działalność kulturalną polegającą na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury w szczególności poprzez:

- prowadzenie sekcji artystycznych, zespołów, orkiestry, ogniska wychowawczego-artystycznego;
- tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką;
- tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego;
- rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych;
- upowszechnianie wiedzy o kulturze, w tym o kulturze regionalnej;
- organizowanie wystaw artystycznych i wernisaży;
- organizowanie przedstawień teatralnych, koncertów, projekcji filmów;
- organizowanie i wspieranie imprez artystycznych i rozrywkowych;
- prowadzenie zajęć i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań;
- prowadzenie i organizowanie działalności zespołów muzycznych, tanecznych i folklorystycznych;
- promocję kultury Gminy Brudzew i lokalnych twórców kultury;
- tworzenie, udostępnianie i dokumentowanie dóbr i wartości kultury;

- edukację kulturalną i wychowanie przez sztukę;
- prowadzenie izby pamięci Wojciecha z Brudzewa;
- sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym nad zabytkowym Zespołem Dworsko-Parkowym w Kolnicy.

Najważniejszymi cyklicznymi wydarzeniami kulturalnymi i sportowymi, które odbywają się na terenie Gminy Brudzew są:

- Organizowane przez GKS Kasztelania:
  - Biegi Kasztelańskie;
  - Turniej Niepodległościowy Na Małe Bramki;
- Organizowane przez Bibliotekę Publiczną:
  - Noc Bibliotek;
  - Narodowe Czytanie;
  - Tydzień Bibliotek;
  - Mała Książka - Wielki Człowiek;
  - Wiosenny Konkurs Recytatorski;
  - Najaktywniejszy Czytelnik Roku;
- Organizowane przez GOK „Wozownia”:
  - Dożynki gminne;
  - Plener Rzeźby i Rękodzieła im. Zdzisława Staszaka;
  - Rajd pieszo - rowerowy "O uśmiech dziecka";
  - spływ kajakowy rzeką Wartą;
  - konkurs o tematyce związanej z postacią Wojciecha z Brudzewa.

Do jednego z najbardziej charakterystycznych produktów lokalnych Gminy Brudzew zaliczyć można tzw. „Staszaczki” – rzeźby wykonywane przez rodzinę Staszaków. Wzornictwo rękodzieła jest bardzo bogate – od figurek świętych, po postaci z życia codziennego (babę z maselniczką, grajkowie) czy koniki, sowy i żurawie. Należy również wspomnieć o chrzanie z Chrząblic (lokalna potrawa „Boszcz z chrzanem z Chrząblic” została w 2020 roku wpisana na Listę Produktów Tradycyjnych) oraz ciastku Wojciechówka (nazwa pochodząca od Wojciecha z Brudzewa).

W miejscowości Brudzew funkcjonuje Biblioteka Publiczna. Na koniec 2021 roku wielkość jej księgozbioru wyniosła 23.136 pozycji (wypożyczono 12.674) oraz 216 audiobooków (wypożyczono 62). Do Biblioteki zapisanych było 461 czytelników. Do działań statutowych instytucji należą:

- gromadzenie, opracowanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
- udostępnianie zbiorów w siedzibie Biblioteki, wypożyczanie na zewnątrz oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych;
- informowanie użytkowników o posiadanych zbiorach i zbiorach dostępnych w innych bibliotekach;
- badanie potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy Brudzew;

- uzupełnianie zbiorów Biblioteki stosownie do potrzeb czytelniczych mieszkańców Gminy Brudzew;
- organizowanie czytelnictwa i udostępnianie zbiorów ludziom chorym i niepełnosprawnym;
- gromadzenie i upowszechnianie materiałów informacyjnych, dokumentujących dorobek kulturalny Gminy;
- popularyzacja książki i czytelnictwa;
- pełnienie funkcji ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej;
- tworzenie i udostępnianie własnych komputerowych baz danych zasobów bibliotecznych;
- organizacja form pracy z czytelnikiem służących popularyzowaniu sztuki, nauki oraz upowszechnianiu historii i dorobku kulturalnego regionu;
- współdziałanie ze szkołami, stowarzyszeniami, bibliotekami innych sieci, instytucjami, fundacjami i organizacjami w zakresie rozwoju czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych mieszkańców Gminy Brudzew.

Ponadto Biblioteka może podejmować na zasadach określonych w odrębnych przepisach inne działania w zakresie upowszechniania kultury wynikające z potrzeb mieszkańców lub służące szeroko pojętej promocji Gminy Brudzew, w tym m. in. organizować koncerty, wystawy, spektakle, odczyty, kursy, spotkania autorskie i projekcje filmów.

Inicjatywami Biblioteki Publicznej w Brudzewie, które wyróżniają ją w skali powiatowej są wydarzenie „Biblioteczne Kino Najmłodszych” oraz system wypożyczania gier planszowych.

Mieszkańcy Gminy Brudzew mają możliwość korzystania z obiektów o charakterze rekreacyjnym i kulturalnym. Pełne zestawienie obiektów wraz z ich aktualnym stanem technicznym i rodzajem zajęć organizowanych dla mieszkańców przedstawia poniższa tabela:

Tab. 21 Stan infrastruktury kulturalnej i sportowej na terenie Gminy Brudzew

Nazwa obiektu i lokalizacja (świetlice, najważniejsze obiekty sportowe):	Charakterystyka obiektu (stan techniczny)	Zajęcia organizowane dla mieszkańców
Gminna Hala Sportowa	obiekt z 2014 r.	Zajęcia sportowe
Budynek szatniowo-socjalny przy boisku sportowym, ul. Piaski	obiekt z 2019 r.	Zajęcia sportowe
boisko o nawierzchni naturalnej	zmodernizowany	Zajęcia sportowe
infrastruktura przyszkolna (boiska, sale gimnastyczne, place zabaw, kompleksy wielofunkcyjne)	zmodernizowane	Zajęcia sportowe
boisko wielofunkcyjne "ORLIK" przy ul. Piaski	zmodernizowane	Zajęcia sportowe
Zespół dworsko-parkowy i zabytkowa "Wozownia" – siedziba Gminnego Ośrodka Kultury	Budynek odbudowany w 2009 r., w trakcie remontu	Warsztaty, konkursy, wydarzenia plenerowe
"Przystanek" budynek w centrum Brudzewa przeznaczony pod działalność kulturalną	Wykonano termomodernizację i częściowy remont wnętrza	Miejsce przechowywania zabytków archeologicznych, przyszła siedziba Muzeum

światlice wiejskie: Janiszew, Koźmin, Janów, Krwony, Dąbrowa, Galew, Olimpia - Bierzmo, Tarnowa, Kozubów, Brudzyń, Chrząblice, Cichów	wyremontowane	warsztaty, szkolenia, spotkania integracyjne, wydarzenia kulturalne
remiza OSP Brudzew	do remontu i przebudowy	szkolenia, imprezy integracyjne, konkursy
salka na wieży widokowej	salka wyremontowana, wieża do remontu	próby orkiestry dętej
zabudowa powysiedleńcza w Kwiatkowie	do rewitalizacji	w planach wg strategii promocji i koncepcji urbanistycznej skansen archeologiczny Setidava, muzeum zabytków archeologicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Brudzew (Rejon IX) odpowiedzialna jest dzielnicowa Komendy Powiatowej Policji w Turku. Do działań priorytetowych zalicza się realizację zadań w zakresie ograniczania/wyeliminowania wykroczeń związanych z niezachowaniem ostrożności przy trzymaniu zwierząt na terenie Gminy Brudzew.

Monitoringiem objęte są obiekty użyteczności publicznej (światlice, szkoły, urzędy).

W granicach Gminy Brudzew funkcjonuje 10 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, 2 z nich ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym:

Tab. 22 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Brudzew

Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym	Wydarzenia gminne współorganizowane przez jednostkę
OSP w Koźminie	Koźmin 58 A, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Dąbrowie	Dąbrowa 3, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Brudzewie	Plac Wolności 33, 62-720 Brudzew	tak	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Krwonach	Krwony 58A, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Galewie	Galew 3a, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Chrząblichach	Chrząblice 29A, 62-720 Brudzew	tak	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Brudzyńniu	Brudzyń 21 lok.8, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Janiszewie	Janiszew 6a, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Cichowie	Cichów 33 A, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne
OSP w Janowie	Janów 18, 62-720 Brudzew	nie	zawody strażackie, dożynki, festyny szczepienne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Zarządzeniem nr 47/2016 Wójta Gminy Brudzew z dnia 20 maja 2016 roku powołano Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego. Do podstawowych zadań Zespołu należą:

1. ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń;
2. przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie Wójtowi wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w planie zarządzania kryzysowego;
3. przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami;
4. opiniowanie Gminnego Planu Zarządzania Kryzysowego;
5. organizacja współdziałania z sąsiednimi gminami oraz podmiotami gospodarczymi w zakresie wykorzystania ich sił i środków do prowadzenia działań ratowniczych i odtwarzaniu infrastruktury;
6. organizacja i prowadzenie szkoleń, ćwiczeń oraz treningów mających na celu koordynację i integrację działań.

Otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne Gminy

W ramach alokacji funduszy unijnych z perspektywy 2021-2027 dla Wielkopolski, Gmina Brudzew wraz z gminami Turek, Koło i Kościelec oraz miastami Turek i Koło wspólnie opracowują strategię terytorialną ZIT (Zintegrowane Inwestycje Terytorialne) dla obszaru związku międzygminnego. Dokument ten wskaże wspólne dla tychże gmin projekty o znaczeniu strategicznym dla ich obszarów.

Na obszarze Gminy Brudzew funkcjonują organizacje i stowarzyszenia pozarządowe, których działalność dotyczy m.in. zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju ich zainteresowań, promowania zdrowego trybu życia i pielęgnowania wartości lokalno-kulturowych Gminy. Są to:

Tab. 23 Wykaz organizacji pozarządowych na terenie Gminy Brudzew

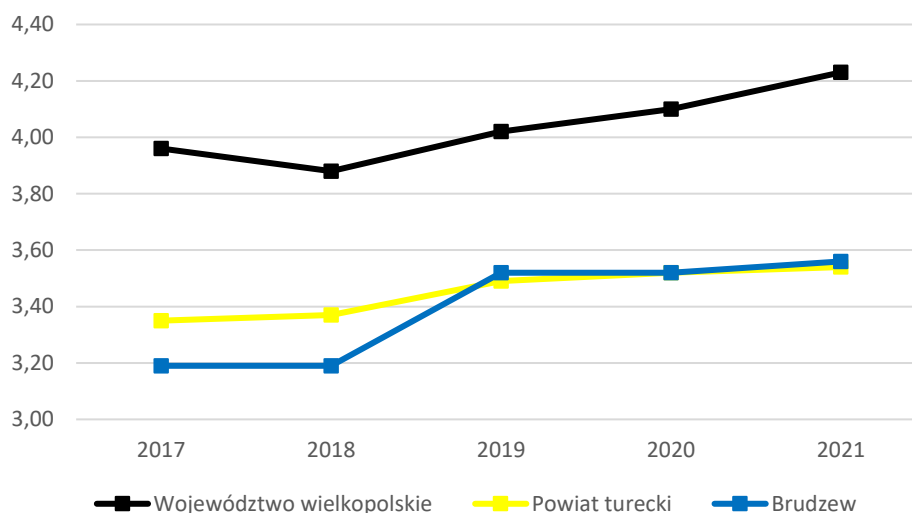
Nazwa organizacji	Adres siedziby	Charakter współpracy z gminą
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Gminy Brudzew	Kolnica 3, 62-720 Brudzew	Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju Gminy Brudzew, podejmowanie inicjatyw i prowadzenie działań promocyjnych
Stowarzyszenie Valentinus Galewskiego Wzgórza Przemienienia	Galew 2, 62- 720 Brudzew	Wychowanie w duchu chrześcijańskich wartości, niesienie pomocy osobom potrzebującym, organizacja zajęć kulturalnych, edukacyjnych oraz rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie "Klub Brudzewianki"	Kolska 14 A, 62-720 Brudzew	Celem działania klubu jest osiągnięcie wszechstronnego społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Brudzew
Gminny Klub Sportowy "Kasztelania" Brudzew	Turkowska 29, 62-720 Brudzew	Prowadzenie sekcji: piłkarskiej, judo oraz unihokeja, Planowanie i organizowanie życia sportowego mieszkańców gminy w oparciu o możliwości obiektowe i sprzętowe klubu
Ochotnicza Straż Pożarna w Koźminie	Koźmin 58 A, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie	Dąbrowa 3, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Brudzewie	Plac Wolności 33, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Krwonach	Krwony 58A, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Galewie	Galew 3a, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Chrzęblich	Chrzęblice 29A, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Brudzyńcu	Brudzyń 21 lok.8, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Janowie	Janów 18, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi

		podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Janiszewie	Janiszew 6a, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Ochotnicza Straż Pożarna w Cichowie	Cichów 33 A, 62-720 Brudzew	Udział w akcjach ratowniczych oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
Towarzystwo Przyjaciół Brudzewa im. Wojciecha z Brudzewa	Powstańców Wielkopolskich 35, 62-720 Brudzew	Skupienie wokół działalności towarzystwa mieszkańców i sympatyków Brudzewa oraz pogłębienie wśród mieszkańców wiedzy o historii i teraźniejszości Brudzewa, inspirowanie wszelkich działań na rzecz ochrony i ratowania zabytków i innych obiektów cennych sercu Brudzewian.
Stowarzyszenie „Odnowa i Rozwój Izabelina”	Izabelin 14, 62-720 Brudzew	Upowszechnianie idei odnowy i rozwoju sołectwa z zachowaniem niepowtarzalnej tożsamości wsi i wartość życia wiejskiego przy poszanowaniu dziedzictwa kulturowego i materialnego, podejmowanie inicjatyw i prowadzenie działań promocyjnych w zakresie rozwoju wsi Izabelin;
Stowarzyszenie „Cichowianki”	Cichów 33 A, 62-720 Brudzew	Celem działania stowarzyszenia jest osiągnięcie wszechstronnego społeczno-gospodarczego rozwoju Gminy Brudzew
Fundacja ze Smakiem	Krwony 32, 62- 720 Brudzew	Fundacja działa z myślą o wspieraniu obszarów wiejskich i ich mieszkańców
Spółdzielnia Socjalna „Powróćisz Tu”	Krwony 32, 62-720 Brudzew	Działalność gospodarcza w zakresie gastronomii i pielęgnacji zieleni, działalność społecznie użyteczna w sferze zadań publicznych powierzanych przez członków Spółdzielni oraz działalność oświatowo-kulturalną i społeczna na rzecz członków, a także środowiska lokalnego, reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Analizując dane z poniższego wykresu dla lat 2017-2021, zauważyć można, że od 2019 roku liczba tego rodzaju podmiotów w Gminie Brudzew była na równym poziomie, podobnie jak średnia powiatowa, niższym jednak aniżeli średnia wojewódzka.

Ryc. 27 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Brudzew jest członkiem Lokalnej Grupy Działania Turkowska Unia Rozwoju T.U.R. Powołane w 2008 roku LGD zrzesza następujące gminy członkowskie: Brudzew, Goszczanów, Kawęczyn, Kościelec, Małanów, Przykona, Turek, Władysławów oraz Dobra. Zgodnie z obraną Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2023 LGD wyznaczyła następujące cele ogólne:

1. Rozwój gospodarczy oraz promocja przedsiębiorczości na obszarze działania Turkowskiej Unii Rozwoju T.U.R.
2. Budowanie tożsamości lokalnej oraz włączenie społeczne na obszarze działania Turkowskiej Unii Rozwoju T.U.R.
3. Promocja i integracja zasobów obszaru działania Turkowskiej Unii Rozwoju T.U.R.

Projekty realizowane przez LGD dotyczą następujących obszarów: rozwój gospodarczy i promocja przedsiębiorczości, budowanie tożsamości lokalnej i włączenie społeczne, promocja i integracja obszaru LGD oraz inne.

Ponadto Gmina Brudzew jest członkiem następujących stowarzyszeń i związków międzygminnych:

Tab. 24 Wykaz organizacji i stowarzyszeń, których członkiem jest Gmina Brudzew

Nazwa związku/stowarzyszenia:	Charakter współpracy z gminą
Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych	organizacja szkoleń dla pracowników, przygotowywanie opinii prawnych, organizacja klubów wójta, sekretarza, skarbnika, informatyka i przewodniczących rad gmin
Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski	reprezentowanie interesów Gminy na forum krajowym i europejskim; inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć w dziedzinach społeczno-gospodarczych; prowadzenie działalności doradczej i szkoleniowej Gminy; wspieranie rozwoju gospodarczego regionu oraz promocja Gminy; promocja Wielkopolski i umacnianie tożsamości regionalnej.
Stowarzyszenie Samorządowe A2 Wielkopolska	podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego i wykorzystanie atrakcyjności terenów położonych wzdłuż autostrady A-2; promocja terenów przyległych do

	autostrady i wokół węzłów komunikacyjnych oraz dróg dojazdowych; promocja firm znajdujących się na tych terenach; promocja Gminy; poszukiwanie inwestorów krajowych i zagranicznych; wspieranie działań mających na celu modernizację i rozbudowę dróg dojazdowych do węzłów autostradowych, dla udostępnienia terenów przy tych drogach celem stworzenia nowych miejsc pracy; promocja oferty inwestycyjnej oraz jej atrakcyjności w kraju i zagranicą; wykorzystanie możliwości pozyskiwania środków pomocowych krajowych i zagranicznych.
Związek Międzygminny "Związek Gmin Powiatu Tureckiego"	wspólne wykonywanie zadań publicznych w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego, kulturowego i oświatowego gmin
Turecka Izba Gospodarcza	usługi szkoleniowe, grupy zakupowe, usługi doradcze, udzielanie członkom Izby pomocy w rozwiązywaniu problemów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych związanych z podejmowaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej; rozwijanie współpracy między dziedzinami nauki, przemysłu oraz handlu; gromadzenie i rozpowszechnianie materiałów dotyczących współpracy gospodarczej; kształtowanie zasad etyki i upowszechnianie postaw pozwalających na uzyskanie rangi partnera godnego zaufania.
Wielkopolska Dolina Energii	Działania związane z przejściem od energetyki węglowej do opartej o OZE i najnowsze technologie. Wzmocnienie potencjału gospodarczego, innowacyjnego i społecznego subregionu konińskiego na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia jego mieszkańców.
Miejski Zakład Gospodarki Odpadami Komunalnymi Sp. z o.o. w Koninie	Świadczenie, głównie mieszkańcom subregionu konińskiego kompleksowych usług w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych, ich przetwarzania oraz odzysku surowców wtórnych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy

Uchwałą nr XLII/301/2021 Rady Gminy Brudzew z dnia 19 listopada 2021 r. przyjęto Program Współpracy Gminy Brudzew z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2022 rok. Celami programu są:

1. Zapewnienie efektywnego wykonywania zadań publicznych Gminy przez włączenie do ich realizacji organizacji pozarządowych;
2. Otwarcie na innowacyjność oraz konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom wystąpienia z ofertą realizacji konkretnych zadań publicznych;
3. Promowanie społeczeństwa obywatelskiego poprzez wspieranie aktywności mieszkańców Gminy;
4. Umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje;
5. Integracja podmiotów prowadzących działalność obejmującą swym zakresem sferę zadań publicznych wymienionych w ustawie;
6. Tworzenie warunków do wzmacniania istniejących oraz powstawania nowych organizacji i inicjatyw obywatelskich;
7. Racjonalne i efektywne wykorzystanie publicznych środków finansowych.

W 2021 roku kwota wydatków wykonanych w ramach wyodrębnionego funduszu sołeckiego na terenie Gminy Brudzew wyniosła 492.828,73 zł. Wysokość zwrotu z budżetu państwa części wydatków wykonanych w ramach funduszu sołeckiego za 2021 rok stanowi kwotę 65.570,42 zł. W 2022 roku Rada Gminy Brudzew podjęła decyzję o czasowej rezygnacji z wyodrębnienia środków stanowiących fundusz sołecki. Spowodowane to było wzrostem wydatków bieżących Gminy.

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W zakresie ochrony zdrowia mieszkańcy Gminy Brudzew mogą korzystać z usług z dwóch przychodni zlokalizowanych w miejscowości Brudzew:

- Help-Med Plus Praktyka Lekarska – Lekarz Rodzinny (ul. Goleyszczyna 2a, Brudzew);
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Mark-Med” usługi pielęgniarские, gabinet pielęgniarki POZ (ul. Kolska 14, Brudzew).

Najbliższy punkt Szpitalnego Oddziału Ratowniczego znajduje się w Turku (Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Koninie Dział Transportu w Turku), w odległości 13 km od miejscowości Brudzew.

W leki i pozostałe produkty medyczne mieszkańcy Gminy mogą zaopatrywać się w następujących aptekach:

- Apteka „Pod Turem” (ul. Goleyszczyna 2a, Brudzew);
- Apteka „WENA” (Plac Wolności 30, Brudzew);

W ramach współpracy z innymi podmiotami oferującymi usługi z zakresu ochrony zdrowia w Gminie Brudzew realizowane są następujące nieodpłatne programy profilaktyczne:

- badania mammograficzne;
- badania wzroku;
- badania usg aorty brzusznej;
- program profilaktyki czerniaka;
- badania laryngologiczne;
- kampania „Mądre leczenie to szybszy powrót do zdrowia”;
- program „Profilaktyka 40+”;
- projekt rehabilitacji dzieci z mózgowym porażeniem dziecięcym;
- profilaktyka nowotworów dolnego odcinka przewodu pokarmowego – rak jelita grubego;
- program profilaktyczny schorzeń układu oddechowego – badanie RTG i spirometria.

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., ustawowe zadania własne i zlecone Samorząd Gminy Brudzew realizuje przy pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brudzewie:

GOPS w Brudzewie realizuje działania związane z całokształtem spraw w zakresie pomocy społecznej, a w szczególności polegające na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej:
  - świadczeń pieniężnych w formie: zasiłku stałego, zasiłku okresowego, zasiłku celowego i specjalnego zasiłku celowego, zasiłku i pożyczki na ekonomiczne usamodzielnienie, pomocy dla rodzin zastępczych, innej – określonej Ustawą o pomocy społecznej;
  - świadczeń niepieniężnych w formie: pracy socjalnej, biletu kredytowanego, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenie społeczne, pomocy rzeczowej – w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, sprawienia pogrzebu, schronienia, posiłku, niezbędnego ubrania, usługi opiekuńczej w miejscu zamieszkania, kierowania do Domów Pomocy Społecznej;
- pracy socjalnej, świadczonej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym;
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia społeczne;
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- realizacji nowych form, programów pomocy i samopomocy społecznej;
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych – działań na rzecz osób niepełnosprawnych;
- realizacji zadań z zakresu świadczeń rodzinnych.

W 2021 roku w ramach działalności GOPS w Brudzewie:

- zasiłki okresowe wypłacono 21 osobom (35.566,00 zł);
- świadczenia stałe wypłacono 28 osobom (175.552,00 zł);
- z dożywiania skorzystało 146 dzieci i 3 dorosłych (101.680,00 zł);
- świadczenia rodzinne pobrały 723 osoby (2.589.076, zł);
- świadczenia wychowawcze (500+) dla 1160 dzieci (7.176.601 zł);
- zasiłki celowe otrzymało 120 rodzin (94.013,00 zł);
- świadczenia „Dobry Start” (300+) wypłacono 814 uczniom (243.900,00 zł);
- w Domach Pomocy Społecznej przebywało 11 osób (koszt ich utrzymania 237.676,00zł).

Ośrodek realizuje swoje zadania współpracując w szczególności z: Wielkopolskim Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Regionalnym Ośrodkiem Polityki Społecznej w Poznaniu, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy w Turku, organizacjami pozarządowymi, szkołami, kościołami, związkami wyznaniowymi i służbą zdrowia.

Powołana przez pięć gmin powiatu tureckiego (Brudzew, Kawęczyn, Przykona, Turek oraz miasto Turek) w 2014 roku Spółdzielnia Socjalna „Powróćisz tu” zajmuje się realizacją następujących zadań:

- działalność gospodarcza w zakresie gastronomii i pielęgnacji zieleni;
- działalność społecznie użyteczna w sferze zadań publicznych powierzanych przez członków Spółdzielni;

- działalność oświatowo-kulturalna i społeczna na rzecz członków, a także środowiska lokalnego;

Inicjatorem powołania spółdzielni była Lokalna Grupa Działania „Turowska Unia Rozwoju T.U.R”. W jej ramach funkcjonują dwa obiekty: główna siedziba Spółdzielni w Krwonach oraz bar gastronomiczny w Turku.

W miejscowości Brudzew (ul. Powstańców Wielkopolskich 35, przy Szkole Podstawowej) zlokalizowany jest Punkt Konsultacyjny, w którym funkcjonuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ramach jej działalności fachowej pomocy zainteresowanym udzielają: specjalista psychoterapii uzależnień, instruktor terapii uzależnień, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brudzewie, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Brudzewie oraz wyznaczeni pracownicy Urzędu Gminy Brudzew.

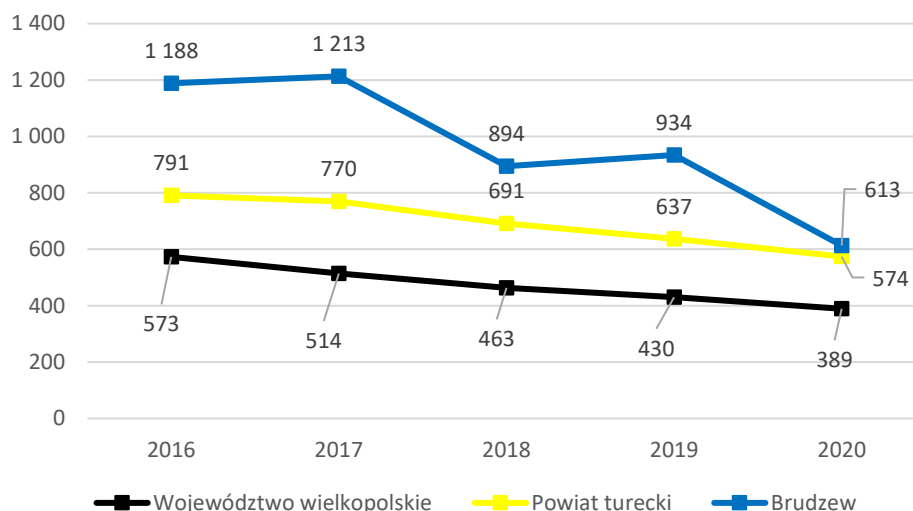
Uchwałą nr XX/134/2016 Rady Gminy Brudzew z dnia 31 maja 2016 r. przyjęto Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Brudzew na lata 2016-2026. Jej cele główne i strategiczne to:

1. Cel główny nr 1: wspieranie aktywności zawodowej i przedsiębiorczości lokalnej mieszkańców
  - Cel operacyjny 1.1.: wzrost zatrudnienia
  - Cel operacyjny 1.2.: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób pozostających bez pracy
  - Cel operacyjny 1.3.: pobudzenie aktywności zawodowej mieszkańców
  - Cel operacyjny 1.4.: wsparcie merytoryczne dla przedsiębiorców
2. Cel główny nr 2: wzrost poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego
  - Cel operacyjny 2.1.: poprawa dostępności i jakości opieki zdrowotnej
  - Cel operacyjny 2.2.: promocja zdrowia
  - Cel operacyjny 2.3.: doskonalenie profilaktyki uzależnień
  - Cel operacyjny 2.4.: poprawa bezpieczeństwa publicznego
3. Cel główny nr 3: wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
  - Cel operacyjny 3.1.: wzmocnienie rodzin oraz podniesienie poziomu ich funkcjonowania
  - Cel operacyjny 3.2.: wspieranie dzieci w prawidłowym funkcjonowaniu w środowisku oraz ich rozwoju
  - Cel operacyjny 3.3.: wspieranie rodziców zagrożonych pozbawieniem lub ograniczeniem władzy rodzicielskiej
4. Cel główny nr 4: wspieranie osób starszych, niepełnosprawnych, przewlekle chorych, a także ich rodzin
  - Cel operacyjny 4.1.: zwiększenie dostępności usług społecznych dla ww. grupy osób

- Cel operacyjny 4.2.: wspieranie rodzin w opiece nad osobami niepełnosprawnymi oraz starszymi
- Cel operacyjny 4.3.: rehabilitacja oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych i starszych

Na obszarze Gminy Brudzew funkcjonuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (lata 2022-2025), Gminny Program Wspierania Rodziny (lata 2022-2024) oraz Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Brudzew w latach 2016-2020 na tle powiatu tureckiego i województwa wielkopolskiego. W analizowanym okresie liczba beneficjentów na obszarze Gminy była większa niż średnia powiatowa i wojewódzka. Pomimo istotnej różnicy na tle grupy porównawczej należy zaznaczyć, że w latach 2017-2020 liczba beneficjentów w Gminie wyraźnie spadła (z 1213 w 2017 roku do 613 w 2020 roku). Trend zniżkowy jest pozytywnym zjawiskiem, ponieważ wskazuje na wzrost samodzielności i niezależności wśród mieszkańców Gminy Brudzew.

Ryc. 28 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Brudzew na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od 2017 roku w Gminie Brudzew funkcjonuje Gminne Centrum Usług Wspólnych. Jest to instytucja wspierająca, która zapewnia obsługę finansowo-księgową, administracyjną i organizacyjną dla następujących gminnych jednostek organizacyjnych:

1. Szkoły Podstawowej w Brudzewie;
2. Szkoły Podstawowej w Galewie;
3. Szkoły Podstawowej w Koźminie;
4. Gminnego Przedszkola w Brudzewie;
5. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Brudzewie;

6. Biblioteka Publiczna Gminy Brudzew.

Gmina Brudzew nie prowadzi komunalno-socjalnej polityki mieszkaniowej. Zgodnie z Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Brudzew na lata 2019-2023, mieszkaniowy zasób Gminy stanowią 3 budynki (stan na dzień 01.11.2019 r.).

Załącznik 2: Wzór Ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Brudzew konsultacje społeczne

Szanowni Państwo,

W związku z przygotowaniem **Strategii Rozwoju Gminy Brudzew**, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę.

Społeczeństwo						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Aktywność mieszkańców na rzecz gminy?						
Skuteczność działania pomocy społecznej?						
Dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
Dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
Dostęp do żłobków / klubów malucha?						
Jakość opieki żłobkowej na terenie gminy?						
Jakość infrastruktury żłobkowej na terenie gminy?						
Wsparcie osób starszych oferowane przez gminę? (DPS, Klub Seniora)						
Wsparcie osób niesamodzielnych?						
Zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
Bezpieczeństwo publiczne na terenie gminy?						
Funkcjonalność budynków administracji publicznej?						
Gospodarka						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
Atrakcyjność inwestycyjną obszaru gminy?						
Możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie gminy?						
Warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej na terenie gminy?						
Funkcjonowanie transportu zbiorowego na terenie gminy?						
Połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
Dostępność usług na terenie Gminy?						

Perspektywy rozwojowe działalności rolniczej w Gminie?						
Konkurencyjność gminy jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji?						
Konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						
Środowisko i przestrzeń						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Estetykę swojej gminy?						
Jakość powietrza w gminie?						
Ofertę gminy w działaniach wspierających ochronę środowiska?						
Czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
Infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)?						
Czystość terenów zieleni (lasów, parków)?						
Świadomość ekologiczną mieszkańców?						
System odbioru odpadów na terenie gminy?						
Efektywność zagospodarowania przestrzeni w gminie (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
Walory środowiska przyrodniczego w gminie?						
Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy?						
Infrastruktura techniczna						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Stan dróg w gminie?						
Małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
Jakość sieci wodociągowej?						
Jakość sieci kanalizacyjnej?						
Dostęp do Internetu w gminie?						
Turystyka i rekreacja						
Jak oceniasz:	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Atrakcyjność turystyczną gminy?						
Poziom bazy sportowo-rekreacyjnej w gminie?						
Poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej?						
Poziom bazy gastronomicznej?						
Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
System ścieżek rowerowych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dzieci?						

Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla młodzieży?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla dorosłych?						
Ofertę spędzania wolnego czasu na terenie gminy dla seniorów?						
Działania promocyjne gminy, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
Edukacja i kultura						
<i>Jak oceniasz:</i>	<i>Nie dotyczy / nie mam zdania</i>	1	2	3	4	5
Dostęp do edukacji przedszkolnej?						
Jakość edukacji przedszkolnej w gminie?						
Jakość infrastruktury przedszkolnej na terenie gminy?						
Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
Jakość edukacji w szkołach podstawowych w gminie?						
Jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
Dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
Wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach na terenie gminy?						
Wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach na terenie gminy?						
Dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach na terenie gminy?						
Organizację dowozu dzieci do szkół?						
Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych w gminie?						
Dostęp do obiektów kulturalnych w gminie? (godziny i dni otwarcia, itp.)						
Działalność domu kultury i biblioteki?						
Działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego/zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury sportowej
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości/ ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami na terenie gminy
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ promocja gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki
- ☐ budowa obwodnicy
- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój kultury
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Co Pani/Pana zdaniem powinno być wizytówką gminy?

.....

Metryczka

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wiek: ☐ poniżej 18 lat ☐ 18-25 lat ☐ 26-35 lat ☐ 36-45 lat ☐ 46-55 lat ☐ 56-65 lat ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

☐ uczeń/student ☐ rolnik ☐ przedsiębiorca ☐ osoba pracująca ☐ osoba bezrobotna
☐ emeryt / rencista ☐ inne (jakie?) .....

Zamieszkanie:

☐ jestem mieszkańcem gminy ☐ nie jestem mieszkańcem gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Wysoka jakość infrastruktury technicznej w Gminie Brudzew	Remont oraz rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej oraz około drogowej, w tym rozwój systemu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą;				
	Współpraca z powiatem tureckim oraz województwem wielopolskim na rzecz poprawy stanu technicznego dróg powiatowych i wojewódzkich;				
	Rozbudowa i remont sieci wodociągowej;				
	Rozbudowa i remont sieci kanalizacyjnej, w tym kanalizacji sanitarnej oraz deszczowej;				
	Wsparcie przy rozwoju usług teleinformacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem usług światłowodowych;				
	Wsparcie przy rozbudowie i modernizacji sieci elektroenergetycznej;				
	Wprowadzenie rozwiązań SMART CITY (m.in. w zakresie oświetlenia ulicznego czy odczytu wodomierzy);				
Racjonalne gospodarowanie przestrzenią w Gminie Brudzew	Zwiększenie pokrycia obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego - opracowanie nowych i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania;				
	Wyznaczenie obszarów inwestycyjnych i mieszkaniowych w strukturze funkcjonalno-przestrzennej;				
	Wzrost poziomu estetyki obiektów publicznych i przestrzeni publicznej;				
	Działania na rzecz rewitalizacji obszarów zdegradowanych – w tym obszarów pokopalnianych i terenów do nich bezpośrednio przyległych;				
Czyste środowisko oraz bezpieczeństwo energetyczne	Wsparcie oraz rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy oraz ich promocja wśród mieszkańców m.in. poprzez dofinansowania na zakup niskoemisyjnych źródeł ciepła;				
	Termomodernizacja gminnych budynków użyteczności publicznej (w tym: docieplenie dachów i stropodachów oraz instalacja fotowoltaiczna na obiektach szkół i przedszkola, Urzędu Gminy, Stacjach Uzdatniania Wody);				
	Poprawa oraz kontrola jakości powietrza;				
	Przeciwdziałanie występowaniu zjawisk ekstremalnych oraz adaptacja do zmian klimatu poprzez zachowywanie naturalnej zdolności retencyjnej gruntów, promowanie i wspieranie rozwiązań w zakresie zwiększania retencji oraz rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury;				

	Poprawa jakości infrastruktury odwadniającej, w szczególności na obszarach zagrożonych powodzią;				
	Zwiększenie dostępności transportu zbiorowego, w tym dążenie do zwiększenia częstotliwości kursów;				
	Podjęmowanie działań i przeprowadzanie akcji edukacyjnych na rzecz podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy;				
	Współpraca z innymi podmiotami w zakresie przygotowania Planu transformacji gospodarczej i energetycznej dla regionu;				
	Podjęcie współpracy z uczelniami wyższymi, środowiskami eksperckimi lub organizacjami pozarządowymi w zakresie opracowania standardów proekologicznych w zarządzaniu gminą;				
	Uporządkowanie polityki gospodarowania odpadami;				
Gmina Brudzew miejscem bezpiecznym dla mieszkańców i turystów	Remont oraz dostosowanie wszystkich obiektów użyteczności publicznej do standardów technicznych spełniających wymagania ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w wymiarze architektonicznym i informacyjnym;				
	Wsparcie działalności Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz wdrażanie celów zawartych w Gminnym Planie Zarządzania Kryzysowego;				
	Wsparcie modernizacji bazy i sprzętu Ochotniczych Straży Pożarnych służących bezpieczeństwu publicznemu;				
	Rozbudowa i remont monitoringu gminnego;				
	Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Turku w zakresie zwiększania ilości patroli na terenie Gminy;				
	Rozbudowa i remont oświetlenia ulicznego;				
	Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych poprzez budowę chodników oraz bezpiecznych przejść dla pieszych (szczególnie na terenach bezpośrednio sąsiadujących ze szkołami);				

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Plany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka Gminy Brudzew	Systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych zgodnie z zapisami dokumentów planistycznych;				
	Opracowanie kompleksowej oferty terenów inwestycyjnych dla przedsiębiorców;				
	Udoskonalenie oferty inwestycyjnej poprzez kompleksową promocję (m.in. udział w targach inwestycyjnych), obsługę inwestorów czy opracowanie nowych MPZP;				
	Tworzenie przyjaznych warunków do podejmowania działalności gospodarczej na terenie,				

	rozwijanie systemów wsparcia dla przedsiębiorców (m.in. obniżenie podatków od nieruchomości);				
	Czynna współpraca z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości;				
	Zwiększenie efektywności lokalnych przedsiębiorstw poprzez uświadamianie pracodawców o możliwościach wsparcia (np. Krajowy Fundusz Szkoleniowy, Krajowy System Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw);				
Gmina Brudzew atrakcyjna turystycznie	Dalsza działalność na rzecz rewitalizacji oraz rekultywacji terenów pokopalnianych;				
	Wykorzystanie zasobów, jakimi są znaleziska archeologiczne na terenie Gminy do rozwoju turystyki;				
	Pielęgnowanie zasobów kulturowych i historycznych oraz ochrona dziedzictwa lokalnego (historia związana z Wojciechem z Brudzewa, Józefem Kikszurno czy Błogostawionym Bogumiłem);				
	Opracowanie spójnej oferty turystycznej;				
	Wsparcie oraz rozwój zaplecza gastronomiczno-noclegowego na terenie Gminy;				
	Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych;				
	Wytyczenie oznakowanych szlaków turystycznych, w oparciu o gminne zabytki oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Gminy;				
	Stworzenie sieci współpracy branży turystycznej oraz producentów produktów lokalnych, wsparcie promocji lokalnych produktów;				
	Dbłość o chronione obszary przyrodnicze Natura 2000 i wykorzystanie ich zasobów;				
Wysoka rozpoznawalność Gminy Brudzew na rynku regionalnym i w skali kraju	Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami;				
	Prowadzenie kampanii promocyjnych gminy (m.in. filmy promocyjne, wydarzenia, konkursy) pod kątem turystyki krajoznawczej i ekoturystyki;				
	Nawiązanie współpracy z gminami partnerskimi, także międzynarodowymi w celu zwiększenia możliwości promocyjnych oraz poszerzenia oferty kulturalnej (w postaci np. obozów językowych dla młodzieży);				
	Opracowanie aplikacji oraz strony internetowej z informacjami o turystyce, możliwościach wypoczynku, czy turystycznych ciekawostkach;				
	Promocja lokalnej twórczości kulturalnej i tradycji rzemieślniczych, a także dążenie do wypromowania wartościowego produktu lokalnego;				

	Udział w wydarzeniach i spotkaniach lokalnych i ogólnokrajowych promujących Gminę, jej produkty lokalne oraz region;				
--	--	--	--	--	--

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
Wysoki poziom integracji społeczeństwa oraz zapewnienie dostępu do atrakcyjnej oferty kulturalnej i sportowej	Rozbudowa i remont infrastruktury kulturalnej oraz sportowej;				
	Wspieranie oraz promowanie działań Gminnego Ośrodka Kultury Wozowni, Biblioteki Publicznej oraz placówek oświatowych, rozwój oferty kulturalnej i sportowej dostosowanej do potrzeb wszystkich grup wiekowych, w tym organizacja zajęć, wydarzeń, imprez;				
	Wykorzystanie budynków pełniących rolę świetlic wiejskich w rozwoju kulturalno-sportowym sołectw poprzez organizację zajęć dla dzieci i dorosłych – uruchomienie nowych miejsc integracji na terenie Gminy;				
	Zachęcanie do uczestnictwa w gminnych wydarzeniach oraz działalności w ramach organizacji pozarządowych w celu zwiększenia zaangażowania mieszkańców;				
	Wsparcie organizacji pozarządowych w aplikowaniu o środki zewnętrzne oraz zapewnienie im zaplecza lokalowego, a także powierzanie szerszego spektrum zadań własnych gminy organizacjom pozarządowym;				
Wysoka jakość edukacji w placówkach oświatowych Gminy Brudzew	Remont placówek oświatowych (w tym modernizacji przyszkolnej bazy sportowej, bazy przedszkolnej, monitoringu, placów zabaw);				
	Poprawa zaplecza sportowego oraz infrastruktury towarzyszącej w placówkach oświatowych;				
	Rozwój infrastruktury multimedialnej oraz cyfrowej w gminnych placówkach oświatowych;				
	Organizacja zajęć ogólnorozwojowych dla dzieci i młodzieży;				
	Wsparcie psychologiczne dla dzieci i rodziców, którzy zmagają się z problemami – uruchomienie w każdej szkole punktu pomocy psychologicznej;				
	Podnoszenie kompetencji oraz kwalifikacji nauczycieli poprzez szkolenia oraz udział w projektach rozwijających i wspierających edukację;				
	Tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3;				
	Monitorowanie udziału dzieci objętych opieką przedszkolną oraz działania mające na celu zapewnienie opieki dla wszystkich chętnych dzieci z dostosowaniem do potrzeb mieszkańców (m.in. oferta i godziny otwarcia);				
Wysoka jakość i dostępność podstawowych	Wsparcie działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej;				
	Wspieranie rozwoju opieki krótko i długoterminowej dla osób ze szczególnymi potrzebami;				
	Rozwój gminnej polityki senioralnej oraz działalności miejsc dla seniorów (np. Klub Seniora, Dzienny Dom Pomocy, warsztaty zajęciowe);				

usług społecznych i zdrowotnych	Działania w zakresie przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom oraz pomoc rodzinom z trudnościami;				
	Wdrażanie programów polityki zdrowotnej lub profilaktyki zdrowotnej i społecznej i podejmowanie inicjatyw uczących mieszkańców zdrowego trybu życia (np. poprzez organizację rajdów rowerowych);				
	Wsparcie działań zmierzających do rozwoju i poprawy dostępności do usług medycznych o charakterze ogólnym i specjalistycznym (w tym kontynuacja organizacji transportu busem gminnym na złożony wniosek mieszkańca);				
	Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie realizacji projektów, programów dotyczących zatrudnienia;				
	Zabezpieczenie oraz remont mieszkań komunalnych oraz socjalnych;				